

Propostes econòmiques per al Districte de Ciutat Vella 2021-2030

Informe socioeconòmic

eko**na**

Continguts:

1. Anàlisi de la situació socioeconòmica actual del Districte.....	3
1.1 Anàlisi de les variables socioeconòmiques del Districte.....	3
1.1.1 Mecanismes de desenvolupament del Districte i la seva influència en la ciutat	3
1.1.2 Impacte econòmic de la pandèmia	45
1.2 Anàlisi del desenvolupament del Pla Queda't	66
1.2.1 Comparativa entre la proposta i la execució.....	66
1.2.2 Conclusió i recomanació.....	77
1.3 Anàlisi de les Àrees de Promoció Econòmica Urbana (APEU).....	78
2. Mesures econòmiques de Districte 2021-2030	90
2.1 Informe tècnic de desenvolupament socioeconòmic del districte.....	90
2.1.1 Estructura del model de desenvolupament.....	90
2.2 Full de ruta	95
2.2.1 Fases	95
2.2.2 Actuacions	97
1. Garantir drets	97
2. Generar noves oportunitats	109
3. Eines de consolidació	148
4. Re-branding (redefinició de la marca) del Districte	151
5. Re-definició de l'espai públic	155
6. Aturar processos il·legítics.....	167
7. Concertació	172
2.2.3 Mecanismes de seguiment i avaluació	176
2.2.4 Dotació pressupostària	177
2.2.5 Resum d'actuacions	179

1. Anàlisi de la situació socioeconòmica actual del Districte

1.1 Anàlisi de les variables socioeconòmiques del Districte

1.1.1 Mecanismes de desenvolupament del Districte i la seva influència en la ciutat

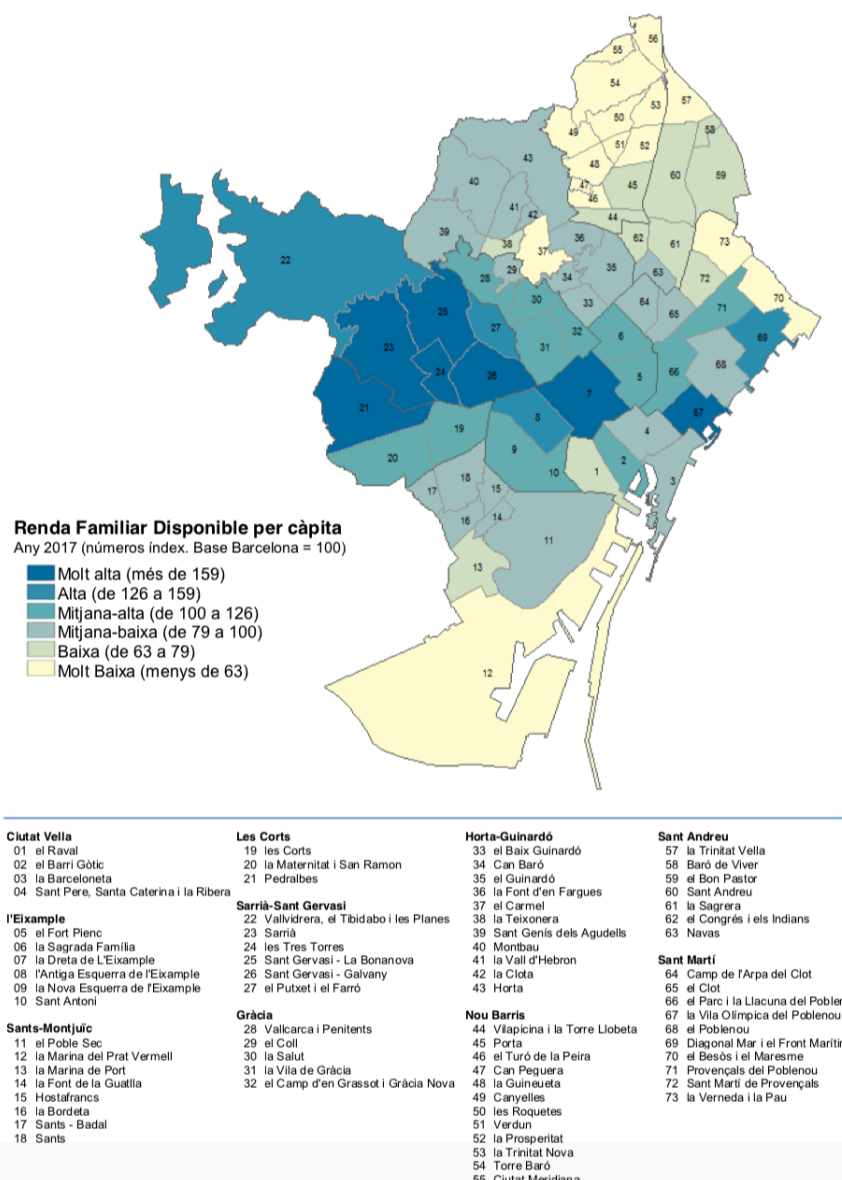
Característiques socioeconòmiques generals del Districte

El districte de Ciutat Vella ha perdut en els darrers anys més de 10.000 veïns i veïnes, el que ha suposat una reducció de -11,56% de la població del districte (que ha passat de 113.154 el 2006 a 103.429 persones empadronades el 2019). La reducció de residents ha significat la reducció del nombre de llars més importants de la ciutat. Aquesta tendència afecta a sectors de la població amb perfils socioeconòmics diferents, té causes diverses i contrasta amb la dinàmica de població a la resta de la ciutat, on la població s'ha mantingut estable.

La població al Districte està composta per al voltant del 50% de població estrangera, un percentatge molt més alt que el de la resta de districtes que se situen entre el 13%, als districtes amb menys immigració (les Corts i Sarrià-Sant Gervasi), i el 22% als altres districtes amb més immigració (Eixample i Sants-Montjuïc).

Històricament, al districte la renda disponible per càpita ha estat per sota de la mitjana de Barcelona. La Renda Familiar Disponible de Ciutat Vella es situa actualment al voltant del 85% de la renda mitjana de la ciutat. Segons les dades de l'Ajuntament el Raval tenia el 2017 una renda molt baixa, menys del 63% de la mitjana de la ciutat, mentre que el Gòtic tenia una renda mitjana alta, entre el 100% i el 126% en relació a la mitjana. Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, i la Barceloneta tenien rendes familiars mitjanes-baixes, d'entre el 79% i el 100% de la renda familiar mitjana barcelonina.

Renda familiar disponible per càpita per barris. Any 2017.

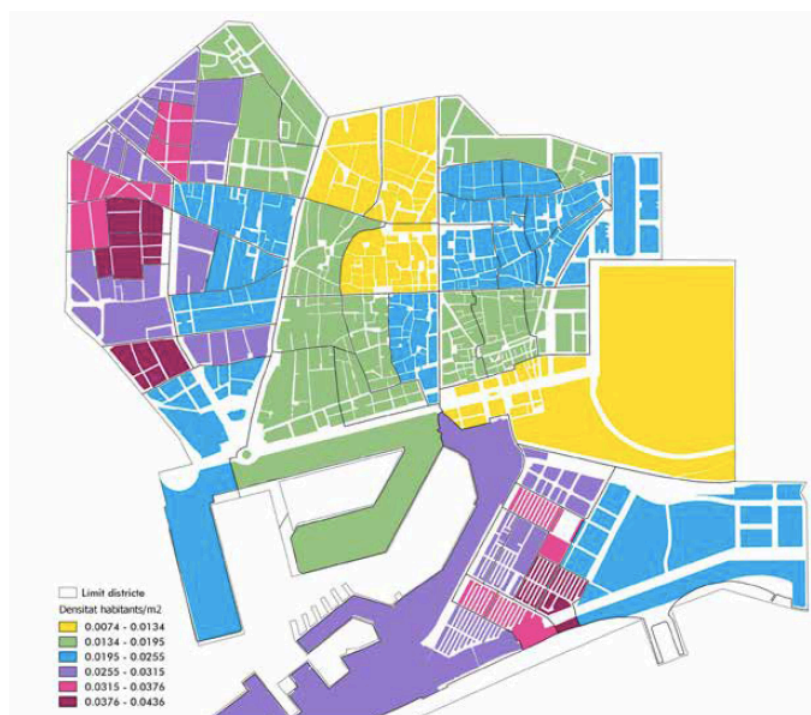

Font: Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017).
Ajuntament de Barcelona

La població es troba concentrada a la zona del Raval, especialment en zones properes al Paral·lel, i també a la Barceloneta. Després d'aquestes zones, Santa Caterina nord segueix amb una densitat de població mitjana. En canvi, les zones del Gòtic sud i del

Born tenen una densitat mitjana-baixa, i el Gòtic nord té una densitat de població especialment baixa.

Distribució de la població (habitants) per m² de sol construït d'habitatge a secció censal.

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria.

Ciutat Vella és un districte on el turisme i l'hostaleria hi tenen un pes extraordinari. Si ens fixem en les dades de proporció de superfície cadastral usada per cada activitat respecte a la superfície total i les comparem amb les dades a nivell de ciutat, veiem que el turisme i l'hostaleria al Districte ocupen el 19,2% de la superfície, molt per damunt del 7,1% que ocupa a la resta de la ciutat. El districte també destaca per tenir una superfície dedicada a oficines del 21,8%, superior en 4,3% de superfície a la mitjana de la ciutat. Ciutat Vella també destaca per tenir un percentatge de superfície dedicat a espectacles del 2,7%, que és del doble de la mitjana a la resta de la ciutat, que és de 1,4%. En canvi, el Districte té només un 1,6% de la superfície dedicada a l'esport, un terç del pes del que s'hi dedica a la resta de la ciutat de mitjana, que és de 4,6%. També compta amb

menys de la meitat de la superfície relativa dedicada a Sanitat, amb un 2,2%, en comparació amb la mitjana a la ciutat, de 5,5%.

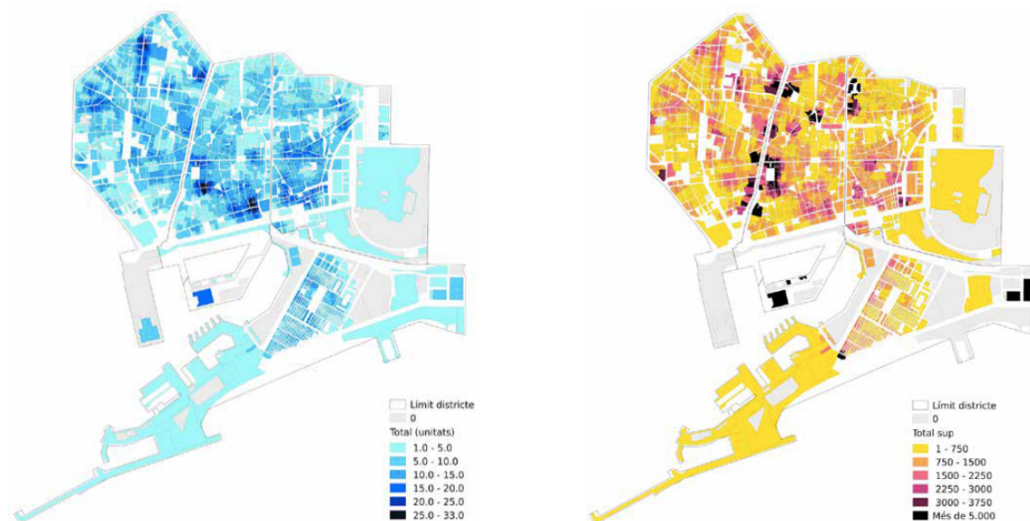
Repartició de superfície de locals cadastrals d'activitat econòmica

Activitat econòmica	Ciutat Vella (% sup.sòl)	Barcelona (% sup.sòl)	Diferència
Comerç	19,7	22,9	-3,2
Indústria	13	27,8	-14,8
Oficines	21,8	17,5	4,3
Ensenyament	11,3	10,1	1,2
Sanitat	2,2	5,5	-3,3
Turisme i Hoteleria	19,2	7,1	12,1
Esportiu	1,6	4,6	-3
Espectacles	2,7	1,4	1,3
Altres	8,5	3	5,5

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria. Dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Si ens fixem en el plànols de saturació del total d'activitats econòmiques en funció del nombre d'activitats veiem que l'activitat es concentra principalment a la part nord de la Rambla, a la Ronda Sant Antoni, a Plaça Reial i a la part sud del Gòtic i al Born. En canvi, si ens fixem en el plànol de saturació que té en compte la superfície de les activitats veiem que l'activitat es concentra més al llarg de la Rambla, al Portal de l'Àngel i a la part alta de Via Laietana. El gràfic de l'esquerra ens estaria mostrant la concentració d'activitats d'establiments de menor mida, mentre que el gràfic de la dreta probablement ens mostri la concentració de grans o mitjans establiments comercials.

Plànol de saturació en radi de 50m per al total de les activitats en funció del nombre de llicències (esquerra) i en funció de la superfície usada (dreta).

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria.

Intensitat en l'activitat relacionada al turisme

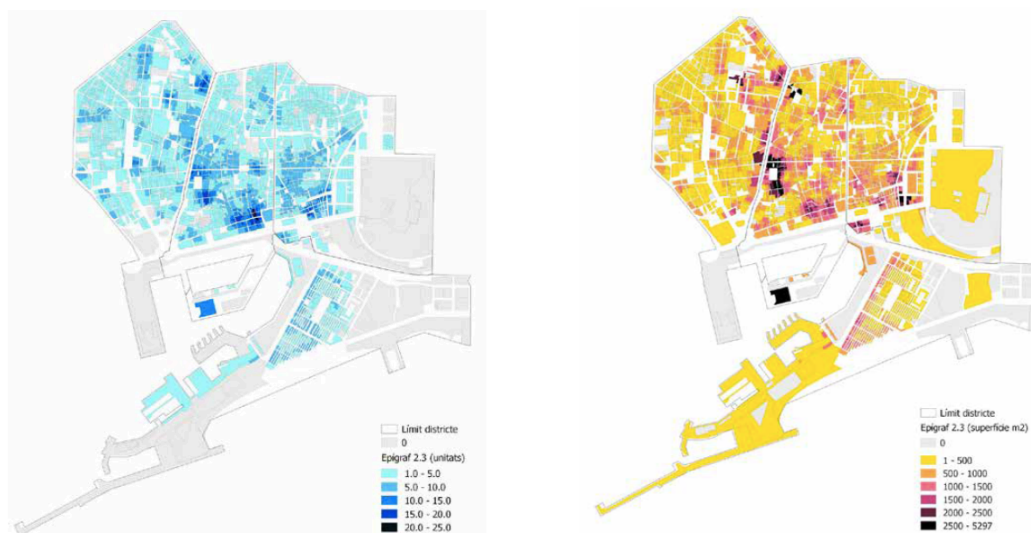
El districte de Ciutat Vella es caracteritza per l'alta intensitat d'activitat de restauració que hi té lloc. Els establiments de restauració representaven el 44,86% de les llicències el 2010 i el 41,15% de les activitats el 2017, sent l'activitat predominant en nombre (1.270 i 1.251 respectivament).

Plànol de localització de llicència d'activitat de restauració.

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria.

Com es pot veure en els plànols inferiors l'activitat de restauració es troba distribuïda de manera bastant homogènia a tot el districte, tot i que, la major saturació per unitats es troba al Gòtic Sud i al Raval, mentre que per superfície la major concentració es troba a la Plaça Reial, el carrer Ample, el Born i el Maremagnum.

Plànols de saturació en un radi de 50m de l'activitat de restauració en funció del nombre d'activitats (esquerra) i en funció de superfície (dreta).

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria.

Després de les activitats de restauració, per nombre d'activitats hi trobem els habitatges d'ús turístic, que amb 602 establiments el 2010 i 603 el 2017 representen el 21,26% i el 19,84% del total de llicències. Aquesta activitat juntament amb la restauració, hotels, residències i pensions, estan dedicades a satisfer l'alta demanda turística. A pesar de què aquesta demanda ha crescut durant el període 2010-17 el nombre de llicències d'aquestes activitats s'ha mantingut en xifres estables durant el període.

El Districte concentra gran part de l'activitat turística a la ciutat. L'oferta total de places turístiques a Ciutat Vella és d'aproximadament 25.000 – incloent-hi els hotels, hostals, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut-, el que representa el 20% de l'oferta de Barcelona. Aquesta oferta turística es distribueix de manera desigual entre els diversos barris: el Raval –amb prop de 10.000 places- encapçala la concentració de places i absorbeix dues cinques parts de la del districte (el 40%), seguit del Gòtic, amb prop de 8.700 places i més d'una tercera part del total (35%), mentre que a Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera i a la Barceloneta n'hi ha aproximadament 3.000 a cada barri, el 12% cadascun.

Seguidament hi trobem els establiments alimentaris de venda personalitzada, amb un pes del 19% de les activitats el 2010 (536 activitats) i del 18% el 2017 (538 activitats). Aquest epígraf que inclou als establiments alimentaris de venda personalitzada, els

establiments d'autoservei i els superserveis, es manté estable. Tanmateix, es produeix una gran variació en l'activitat d'altres establiments comercials, epígraf que correspon principalment a les botigues de conveniència (el que es coneix per botigues 24h), que passen de 143 el 2010 a 268 el 2017, fet que representa un augment del 86%. Aquest és un fet important que ens indica un canvi en l'oferta comercial, la qual veu un augment en una oferta amb un horari més ampli i amb un producte menys especialitzat i menys fresc, possiblement enfocat a satisfer la demanda dels turistes.

També augmenten les activitats musicals, que passen de 31 llicències el 2010 a 38 el 2017. Aquest creixement del 22% de les activitats musicals indiquen també l'important paper que hi juga l'activitat lúdica i l'oci, també molt focalitzats a l'oferta turística.

Llicències d'activitats del districte segons epígraf.

Epígraf	Activitat	Núm. activitats 2010	Núm. activitats 2017	Percentatge 2010	Percentatge 2017
1.2	Espectacles	no inclòs	13	no inclòs	0,43%
2.1	Actv. Esportives	no inclòs	4	no inclòs	0,00%
2.2	Actv. Musicals	31	38	1,10%	1,25%
2.3	Actv. Restauració	1270	1251	44,86%	41,15%
2.4	Actv. Joc i atraccions	no inclòs	10	no inclòs	0,33%
2.5	Actv. Culturals i socials	no inclòs	21	no inclòs	0,69%
2.6	Actv. audiovisuals	no inclòs	48	no inclòs	1,58%
EC1	Establiments individuals especialistes	536	538	18,93%	17,70%
EC3	Altres establiments comercials	143	268	5,05%	8,82%
H.0	Residències	18	18	0,64%	0,59%
H.1	Hotels	123	123	4,34%	4,05%
H.2	Hotels	2	6	0,07%	0,20%
P.1	Pensions	106	99	3,74%	3,26%
T.1	Residencial turístic	602	603	21,26%	19,84%
TOTAL		2831	3040	100,00%	100,00%

Font: Pla d'Usos de Ciutat Vella. Memòria. Dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Cens de Comerços realitzat per l'Ajuntament el 2019 i publicat el març del 2020 ens permet tenir informació addicional sobre quin és l'estat del comerç al Districte. El Cens mostra que el Raval té una gran presència de locals dedicats a la venda d'aliments, amb 484 establiments que s'hi dediquen, el que suposa un 6,1% dels locals alimentaris de tota la ciutat. D'aquests, destaquen els supermercats i autoserveis, amb 102 i els establiments de fruites i verdures, amb 105. Al barri també hi ha una forta presència d'establiments de venda de Carn i Porc, de Pa, pastisseria i làctics i també de Peix i marisc. En canvi, el Gòtic i la Barceloneta pateixen més aviat una escassetat d'aquest

tipus de comerços, amb 106 i 101 comerços alimentació en total al Gòtic i a la Barceloneta, respectivament. En els dos barris hi ha més presència d'establiments de supermercats i autoserveis, amb 40 i 28, respectivament, i de Pa, pastisseria i làctics, amb 40 i 24, respectivament. Tanmateix, els dos barris tenen una presència molt menor de locals de venda especialitzades d'aliments frescos. Això és especialment destacat al Gòtic, el barri amb major intensitat en l'activitat turística, en el que veiem que pràcticament no hi ha comerços de venda de Peix i marisc, Ous i aus o Fruites i verdures. Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera es troba a mig camí entre el Raval i els dos barris del Gòtic i la Barceloneta quant a densitat del comerç quotidià alimentari. A aquest barri hi ha 210 comerços d'aquest tipus, repartits de manera equilibrada entre les diferents tipologies.

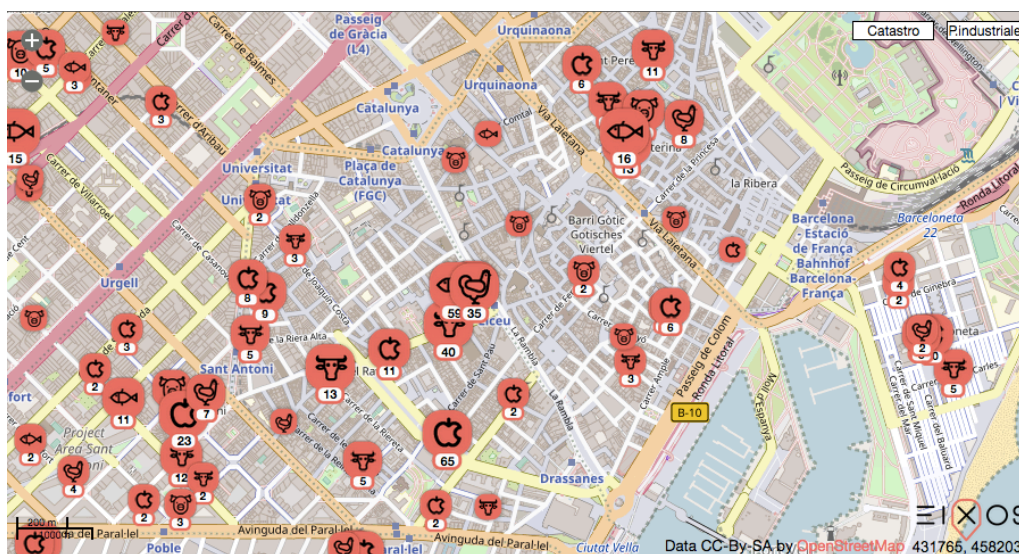
Locals comercials de Quotidià alimentari, 2019.

	Barcelona	El Raval	El Gòtic	La Barceloneta	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera
Quotidià alimentari	7.851	484	106	101	210
Supermercats i autoservei	2.337	102	40	28	54
Begudes	255	7	4	2	10
Carn i Porc	1.069	70	8	13	30
Fruites i verdures	1.021	105	5	11	22
Ous i aus	280	23	0	7	8
Pa, pastisseria i làctics	1.562	54	40	24	39
Peix i marisc	499	45	1	9	18
Altres	828	78	8	7	29

Font: Cens de Comerços, 2020. Ajuntament de Barcelona.

El plànol inferior, ens permet veure gràficament la poca presència de comerços especialitzats de menjar fresc en els barris del Gòtic, la Barceloneta, mentre que el Raval gaudeix d'una major presència d'aquests establiments.

Plànol de comerços d'alimentació

Font: EIXOS

Nota: inclou comerços dedicats a la Carn (indicats amb un cap de boví), xarcuteria (cap de porc), fruites i verdures (poma), Peix i marisc (peix) i Ous i aus (gallina). El números a la part inferior de les icones es refereixen al nombre de locals que es dediquen a aquella activitat en aquella localització.

D'entre les categories de comerços del Cens també hi destaca la de locals dedicats a Equipament personal. En especial, excepte a la Barceloneta, al Districte hi ha una forta presència de locals dedicats a la venda de roba. També destaquen al Districte els comerços dedicats a la venda de calçat i pell i els de venda de joies, rellotges i bijuteria. L'alta densitat de comerços d'Equipaments personals, especialment al barri Gòtic, probablement estigui destinada a satisfer la forta demanda generada pels turistes.

Locals comercials d'Equipament personal 2019

	Barcelona	El Raval	El Gòtic	La Barceloneta	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera
Equipament personal	4.919	191	444	25	284
Calçat i pell	808	41	86	2	54
Joieria, rellotgeria i bijuteria	731	29	94	2	48
Merceria	222	3	5	1	7
Vestir	3.158	118	259	20	175

Font: Cens de Comerços, 2020. Ajuntament de Barcelona.

Si ens fixem en la presència de locals destinats a l'Oci i la cultura, veiem que el Raval té un número destacat d'establiments corresponents a aquesta categoria, amb 133 establiments. Tanmateix, aquesta forta presència es troba concentrada en els establiments d'informàtica, dels quals hi ha 89 establiments. El Gòtic destaca per la forta presència de locals de venda de Joguines i esports, amb 25 establiments, els quals possiblement tinguin una forta demanda per part dels turistes. La Barceloneta, novament destaca per la manca de comerços d'aquesta categoria.

Locals comercials d'Oci i cultura 2019.

	Barcelona	El Raval	El Gòtic	La Barceloneta	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera
Oci i cultura	1.644	133	54	17	22
Informàtica	691	89	7	5	5

Joguines i esports	419	10	25	7	7
Llibres, diaris i revistes	453	18	18	5	7
Música	81	16	4	0	3

Font: Cens de Comerços, 2020. Ajuntament de Barcelona.

Si analitzem les dades del Cens relatives a la Restauració i l'hostaleria veiem que el nombre d'establiments dedicats a aquesta activitat al Districte suposa el 15% del total dels establiments d'aquest tipus a tota la ciutat. Dins d'aquesta categoria destaquen en especial els Restaurants, amb 788 establiments. En segon lloc hi destaquen els Bars i cibercafès, que excepte a la Barceloneta on gairebé no tenen presència, estan al voltant o superen els 100 establiments als diferents barris.

Els Serveis d'allotjament tenen una fortíssima presència d'establiments al Raval i el Gòtic, amb 80 i 75 establiments, respectivament. Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, novament, presenta una presència més equilibrada en aquesta categoria que els seus barris veïns. Els Bars musicals i les discoteques també tenen una forta presència al barri Gòtic, i en menor mesura al Raval, amb 31 i 15 establiments respectivament. Finalment, també cal notar els Serveis de menjar ràpid, amb molta presència al Raval i al Gòtic, amb 93 i 59 establiments, respectivament.

Locals comercials de Restauració i hostaleria, 2019.

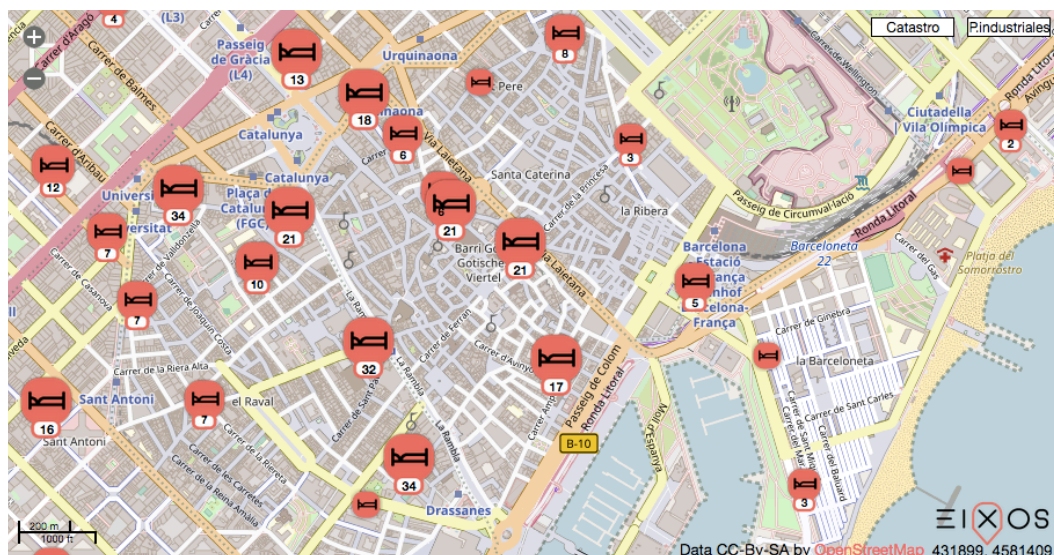
	Barcelona	El Raval	El Gòtic	La Barceloneta	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera
Restauració i hostaleria	11.155	539	513	199	394
Bars i cibercafès	3.290	133	93	3	99
Bars musicals i discoteques	315	15	31	2	29
Restaurants	5.597	209	225	178	176

Serveis d'allotjament	740	80	75	5	32
Serveis de menjar i begudes	88	0	0	0	0
Serveis de menjar ràpid	929	93	59	11	37
Xocolateries i Geladeries	164	9	28	0	20
Altres	32	0	2	0	1

Font: Cens de Comerços, 2020. Ajuntament de Barcelona.

En el plànol següent es pot apreciar com els locals dedicats a hostaleria i allotjament es concentren en els barris del Raval i del Gòtic, mentre que a Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera hi ha una densitat d'aquests establiments moderada, i molt baixa a la Barceloneta.

Plànol d'hotels i allotjaments

Font: EIXOS

Per últim, és interessant que analitzem la categoria Altres, en la qual hi ha un seguit de locals que realitzen activitats molt diferents. En ella, hi destaquen la poca presència de

locals amb serveis necessaris de manera relativament quotidiana com els d'Arranjaments, de Fotografia, de Perruqueria, d'Òptica o els Gimnasos. També hi trobem una baixa presència d'activitats Industrials i de la Construcció, cosa que encaixa amb la forta focalització del Districte al sector terciari i en especial al turisme. Finalment, destaquem també l'escassa presència de Grans magatzems i hipermercats.

Locals comercials de la categoria Altres 2019.

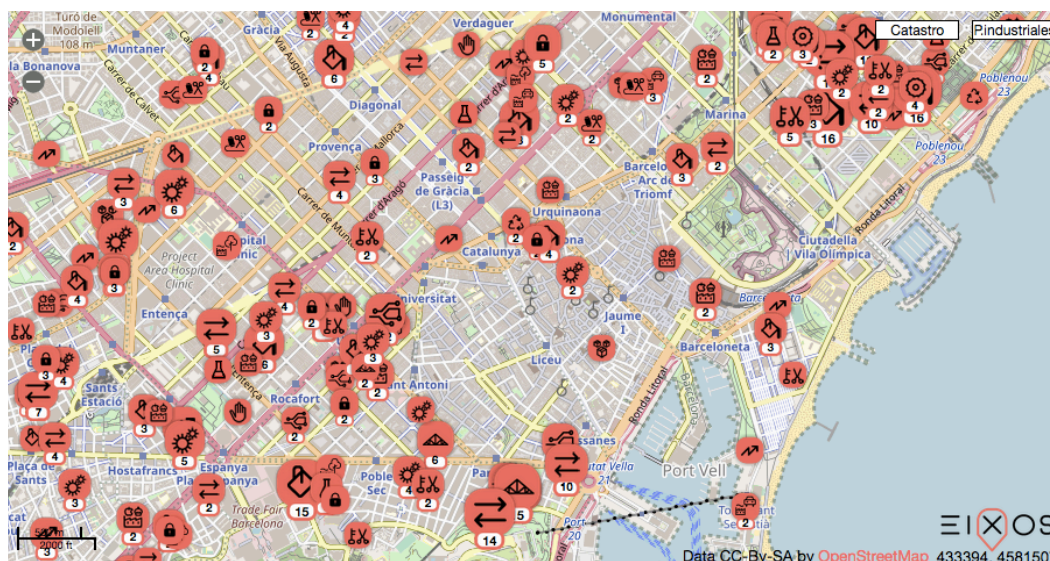
	Barcelona	El Raval	El Gòtic	La Barceloneta	Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera
Altres	21.496	713	521	145	539
Activitats de la construcció	1.965	27	5	9	21
Activitats de transport i emmagatzematge	2.031	78	57	27	75
Activitats industrials	712	18	8	0	14
Administració	361	18	32	6	20
Agències de viatge	324	26	1	1	2
Altres equipaments esportius	1.391	31	44	3	40
Arranjaments	221	3	0	1	1
Arts gràfiques	692	26	2	2	9
Associacions	642	19	10	2	16
Centres d'estètica	952	78	28	7	41
Equipaments religiosos	1.499	31	37	13	40
Esports	393	25	13	3	10

Fabricació tèxtil	75	0	0	0	0
Fotografia	150	2	2	0	15
Gimnàs/fitnes	134	5	2	2	1
Grans magatzems i hipermercats	292	4	2	2	4
Locutoris	20	0	1	0	0
Maquinària	157	15	1	1	4
Òptiques i fotografia	67	1	0	0	1
Pàrquings i garatges	355	8	27	4	13
Perruqueries	494	13	7	4	7
Serveis a les empreses i oficines	2.659	85	31	16	46
Serveis de telecomunicacions	3.464	57	24	13	39
Serveis Socials	233	8	3	1	8
Souvenirs i basars	450	25	7	7	14
Tintoreria	939	86	169	11	81
Veterinaris i mascotes	432	20	5	5	10
Altres	392	4	3	5	7

Font: Cens de Comerços, 2020. Ajuntament de Barcelona.

En el plànol inferior podem apreciar la pràctica absència d'Activitats industrials al Districte i la major presència als voltants d'aquest.

Plànol d'activitats primàries i industrials

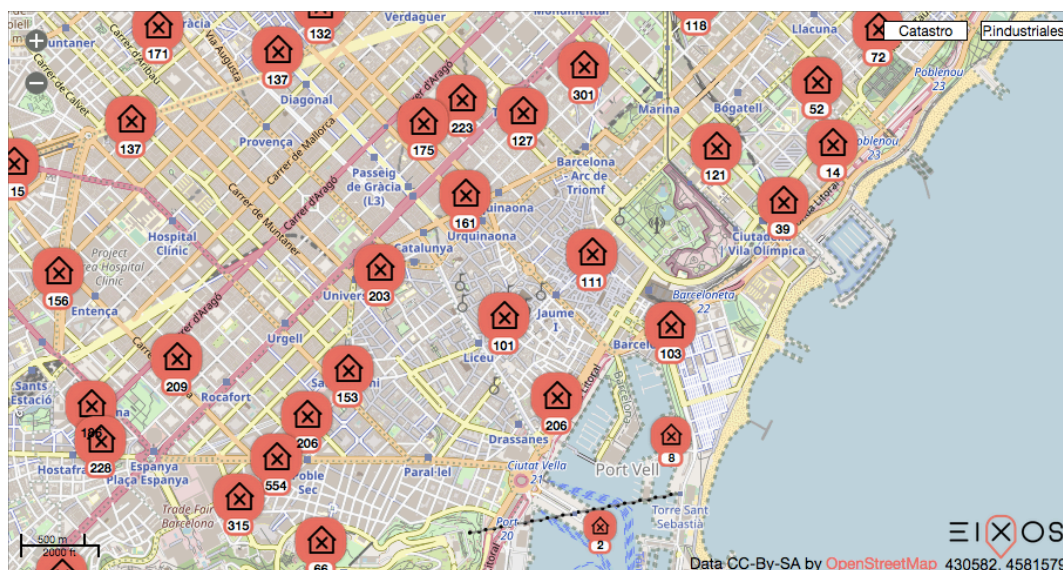

Font: EIXOS

Nota: el plànol mostra activitats primàries, comerç a l'engròs, comerç minorista, electrònica, energia i aigua, fabricació d'equipaments llar, impressió i arts gràfiques, indústria de l'alimentació, indústria de fusta i/o paper, indústria del transport, indústria tèxtil i complements, enginyeria de la construcció, logística, manufacturera, maquinària, medi ambient i residus, metalls, química i/o farmacèutica, sistemes de seguretat, taller industrial.

Al Districte hi ha 1.601 locals en reforma, buits o sense informació, dels quals 558 locals es troben al Raval, 393 al Gòtic, 169 a la Barceloneta i 481 a Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera.

Locals buits o tancats

Font: EIXOS.

Pla d'usos de Ciutat Vella

La principal eina reguladora a Ciutat Vella és el Pla d'Usos de Ciutat Vella. Aquest té l'objectiu d'equilibrar els usos urbans al Districte per mitjà de la regulació de les activitats de pública concurrència i altres, tenint sempre en compte les repercussions d'aquestes activitats en el teixit residencial. El Pla persegueix el manteniment de l'habitabilitat del Districte i la qualitat de vida dels veïns i pretén millorar l'equilibri entre les necessitats dels residents i el manteniment de l'activitat comercial de Ciutat Vella. Aquest vol ser una eina més comprensiva i precisa en la regulació dels establiments, permetent, d'una banda, la implantació d'activitats quan el teixit urbà encara ho admeti i de l'altra, la restricció d'activitats quan la concentració d'aquestes desfavoreixi la mixtura.

Els objectius específics del Pla quant als establiments de pública concurrència i altres es concreten en l'ajustament de la nova regulació al marc legal vigent, ajustant-la als recents canvis en el planejament específic (PEUAT, Ordenança de Mobilitat); l'encaix dels instruments urbanístics i de les eines utilitzades per a la redacció i la gestió del Pla a la qualitat de les dades actuals; i la revisió dels criteris de zonificació anteriors (zones específiques i àrees de tractament especial) per tal d'assolir una regulació més ajustada

a l'especificitat de les condicions urbanístiques i de saturació de cada parcel·la i edifici del Districte.

A diferència de plans anteriors, aquest pla no estableix de manera directa un topall d'activitats, sinó una sèrie de condicions necessàries a complir. Aquestes s'adapten a les característiques de cada un dels locals del districte amb l'objectiu d'ajustar aquesta regulació a la singularitat de tots els punts del teixit de Ciutat Vella. Es produeix així una densitat d'implantació potencial que és diversa a tots els punts del districte, en correspondència a les característiques del teixit on se situa cada establiment. L'objectiu últim del pla és garantir l'habitabilitat del teixit residencial del districte. Per tant, vetllar per la massa residencial, evitar el seu decreixement pel desplaçament provocat per la densificació de les activitats i pel desplaçament per la pèrdua de mixtura d'usos tant característica d'aquest tipus de teixit, i també evitar la pèrdua de condicions d'habitabilitat a causa de les molèsties que aquestes activitats causen tant en la qualitat de vida dels residents com en la seva salut. El pla forma part d'un conjunt d'eines que promou l'administració del districte per tal de vetllar per la salut i l'èxit de les activitats econòmiques implantades al districte. Si l'aprovació d'aquest pla vetlla per la convivència entre els diferents usos urbans, altres instruments vetllen per la promoció econòmica com el Pla de Desenvolupament Econòmic (PDE) o el programa de plantes baixes de protecció oficial.

Pla d'Usos resta fora de l'àmbit d'aplicació de la Directiva de Serveis, 2006/123/CE, de 12 de desembre de 2006 del Parlament Europeu i del Consell, atès que és un instrument d'ordenació que regula la implantació urbanística dels establiments. La jurisprudència en diverses sentències, així ho ha reconegut en entendre que "el plan especial ordena ciertos establecimientos que está capacitado para regular y en cuya regulación puede afectar a servicios o actividades comprendidos dentro del ámbito de la directiva, pero la regulación que se contiene en el plan especial se hace más intensa y patente desde el ámbito del urbanismo (excluido de la aplicación de la directiva), que desde el ámbito del uso o servicio considerado en su estricto sentido, pues no regula el ordinario funcionamiento de estos ni su autorización administrativa, sino ciertas condiciones previas o colaterales a su establecimiento urbanístico, tratando de evitar su excesiva y

urbanísticamente nociva proliferación, del mismo modo que el planeamiento regula otros elementos por la vía de la fijación de estándares u otros procedimientos”.

El Pla divideix les activitats en dos grans grup d'acord amb el seu impacte nocturn, prenent com a referència per aquesta classificació l'horari autoritzat d'obertura. Les limitacions i les activitats no admeses són les necessàries per garantir la realització dels objectius perseguits i estan basades en criteris com la millora de la convivència ciutadana, la demografia, la densitat de població, l'optimització de la utilització dels espais públics, la mobilitat, justificades per raons d'interès general i en particular la protecció del medi ambient i l'ordenació del territori.

La Gentrificació a Ciutat Vella

Barcelona és actualment la ciutat més visitada a Espanya i la quarta ciutat més visitada de Europa en termes de visitants internacionals. Coincidint amb l'entrada a la UE, a mitjans dels 1980s Barcelona va iniciar la seva aposta turística com a part d'una estratègia de reestructuració de ciutat en la transició a una economia post-industrial¹²³. Les autoritats van veure en el turisme el camí més fàcil i la forma més directa d'atraure inversions internes i consumidors. Per aquest motiu van impulsar el creixement del turisme mitjançant un procés neoliberal de desregulació i emprenedoria urbana, al costat de la promoció d'indrets, edificis insígnia i megaesdeveniments^{4 5 6}. El nombre de visitants va començar a créixer a partir de mitjans dels anys noranta i va augmentar molt en la següent dècada. Aquest procés va donar lloc a una prioritització per satisfer els

¹ Veure, Balibrea, M. P. (2001). Urbanism, culture and the post-industrial city: Challenging the 'Barcelona model'. *Journal of Spanish Cultural Studies*, 2(2), 187–210. <https://doi.org/10.1080/14636200120085174>

² Veure també, Russo, A. P., & Scarnato, A. (2018). 'Barcelona in Common': A new urban regime for the 21st century tourist city? *Journal of Urban Affairs*, 40(4), 455–474. <https://doi.org/10.1080/07352166.2017.1373023>

³ Veure, Smith, A. (2005). Conceptualizing city image change: The 're-imaging' of Barcelona. *Tourism Geographies*, 7(4), 398–423. <https://doi.org/10.1080/14616680500291188>

⁴ Smith, op. cit.

⁵ Balibrea, op.cit.

⁶ Veure, Degen, M. (2004). Barcelona's Games: the Olympics, urban design, and global tourism. In M. Sheller & J. Urry (Eds.), *Tourism Mobilities: Places to play, places in play* (pp. 131–142). London: Routledge.

turistes en comptes dels residents locals, creant així els primers senyals de descontentament entre la població local. A més, com a resposta a la crisi econòmica del 2008 les autoritats locals van incrementar l'aposta pel turisme, aquesta vegada ja a l'època de viatges dels low-cost i d'Airbnb, provocant un creixement de turisme de baix cost amb alt impacte en l'entorn, resultant en protestes massives de la població local.

Ciutat Vella és el principal enclavament turístic de la ciutat. Aquest districte és el centre històric i com a tal té una gran riquesa patrimonial, amb grans zones per vianants i zones comercials que es troben a primera línia de mar. Abans dels anys noranta, el districte de Ciutat Vella era una de les zones més pobres de Barcelona, ja que havia sigut tradicionalment una zona residencial d'immigrants obrers de rendes baixes i havia experimentat un procés de desinversió immobiliària de llarga durada. Durant els anys setanta, la crisi de la desindustrialització va provocar en aquesta zona un augment de la pobresa, l'atur, l'abús de drogues i d'activitats al marge de la llei. A mitjans dels 1980s, iniciant l'estratègia neoliberal per atraure inversió i reformar el districte, es va declarar el districte sencer 'Àrea de Rehabilitació Integral' i es van canviar les normes per liberalitzar els contractes d'arrendament. En conseqüència, la zona presentava totes les condicions perquè es produís la gentrificació: una ubicació cèntrica dins de la ciutat; gent de classe treballadora i envellida; un llarg període de desinversió i, per tant, potencial financer si es rehabilitaven els habitatges per a habitants més rics; i, finalment, l'expectativa de que es produiria inversió immobiliària amb suport de l'estat a través de projectes de regeneració i de la liberalització del mercat de lloguer⁷.

La gentrificació és un procés en el que l'arribada de nous veïns d'un estatus socioeconòmic més elevat a una zona desplaça els que hi habitaven fins al moment. En alguns casos com el de Ciutat Vella, aquests nous veïns són d'altres països, pel que alguns autors^{8 9} ho han anomenat gentrificació transnacional. Aquest tipus de gentrificació la pateixen ciutats on les classes mitjanes tenen menors nivells de renda

⁷ Cocola-Gant, A., & Lopez-Gay, A. (2020). Transnational gentrification, tourism and the formation of 'foreign only' enclaves in Barcelona. *Urban Studies*, 0042098020916111.

⁸ Hayes, M. (2018). *Gringolandia: Lifestyle Migration under Late capitalism*. Minneapolis: University of Minnesota Press. <https://doi.org/10.5749/j.ctv6q52rv>

⁹ Hayes, M. (2020) The coloniality of UNESCO's heritage urban landscapes: Heritage process and transnational gentrification in Cuenca, Ecuador. *Urban Studies* 57(15): 3060–3077.

que les classes mitjanes de les economies més desenvolupades. Per als migrants provinents de països de rendes altes, que podríem conceptualitzar com una classe mitjana mòbil consumidora, viure a una ciutat com Barcelona és barat alhora que ofereix un estil de vida homologable al dels seus països. En un període d'augment de la mobilitat jove de classe mitjana a través Europa, el procés està causant que algunes destinacions del sud d'Europa esdevinguin gresol de poblacions mòbils transnacionals com els estudiants Erasmus¹⁰, nòmades digitals i professionals d'economies més avançades que generalment s'instal·len en zones turístiques urbanes cèntriques.

L'atractiu de les ciutats globalitzades amb preus inferiors en termes relatius fa que els inversors hi vegin expectatives de creixement de les rendes immobiliàries a mida que la globalització fa més petit el món. Les diferències entre les rendes immobiliàries actuals i les rendes futures, que s'espera que siguin més altes, atrauen capitals que principalment busquen comercialitzar els immobles entre persones d'economies més avançades. Per tant, la gentrificació transnacional és ocasionada per la divisió desigual del treball al món i la jerarquització d'aquesta entre els països. En aquest sentit, per a Barcelona és determinant que l'Estat espanyol formi part de la UE, en la que té un posició subordinada i perifèrica.

En aquest procés, el turisme és molt important, ja que és a través d'aquest que els futurs migrants coneixen els països de menor renda per primera vegada i és en funció de l'experiència turística que decidiran si anar-hi a viure posteriorment. Per tant, com ha passat a Barcelona, un increment del turisme aniria acompanyat d'un augment de la immigració transnacional relacionada amb l'estil de vida. Es podria dir que els gentrificadors transnacionals són 'migrants d'estil de vida'¹¹ que és una forma de mobilitat privilegiada on els estils de vida i les oportunitats de consum, en comptes del

¹⁰ Malet-Calvo D (2018) Understanding international students beyond studentification: A new class of transnational urban consumers. The example of Erasmus students in Lisbon (Portugal). *Urban Studies* 55(10): 2142–2158.

¹¹ Benson M and O'Reilly K (2009) Migration and the search for a better way of life: A critical exploration of lifestyle migration. *The Sociological Review* 57(4): 608–625.

treball, serien les principals motivacions per a la migració¹². De fet, els migrants s'estableixen a les zones de vacances, comparteixen espais amb els visitants i converteixen el turisme en una forma de vida^{13 14 15 16}, i interactuen poc amb les poblacions locals. La població jove que es desplaça a les ciutats com Barcelona és d'edats molt variades dins l'edat de treballar i es trobava en creixement fins l'inici de la crisi del Covid-19. Resumint, hi ha un lligam clar entre l'estil de vida dels migrants transnacionals i l'experiència de turisme urbà, pel que cal una anàlisi que integri tots dos processos per entendre com la transformació del veïnat es produeix en aquests llocs.

Les jerarquies i diferències entre nucli i perifèria en el nivell de renda a Europa han fet que l'atracció de consumidors del nord d'Europa es convertís en una estratègia industrial conscient liderada per l'estat com a forma de impulsar el sector immobiliari ja a partir de la dècada de 1950^{17 18}. Fent una caracterització que ens ajudi a copsar els motors del desenvolupament a la UE del centre i la seva perifèria sud-europea, es pot dir que el centre té un model d'explotació que es basa en la producció de béns de consum mentre que la perifèria sud és explotada a través del consum d'espai¹⁹. Barcelona, no cal dir-ho, forma part de la perifèria sud-europea. De fet, el turisme ha estat per a moltes ciutats mediterrànies com Barcelona una estratègia central en la seva reestructuració cap a economia post-industrial²⁰. Això recentment s'ha reforçat com a resposta neoliberal a la

¹² Janoschka M and Haas H (2014) Contested spatialities of lifestyle migration. Approaches and research questions. In: Janoschka M and Haas H (eds) *Contested Spatialities, Lifestyle Migration and Residential Tourism*. New York: Routledge, pp. 1–12.

¹³ O'Reilly, K. (2003) When is a tourist? The articulation of tourism and migration in Spain's Costa del Sol. *Tourist Studies* 3(3): 301–317.

¹⁴ O'Reilly, K. (2017) The British on the Costa del Sol twenty years on: A story of liquids and sediments. *Nordic Journal of Migration*

¹⁵ Huete, R., and Mantecón, A. (2011a) Más allá del turismo: Movilidad residencial europea y nuevos núcleos urbanos. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles* 56: 111–128.

¹⁶ Huete, R., and Mantecón, A. (2013) La migración residencial de noreuropeos en España. *Convergencia* 20(61): 219–245.

¹⁷ Lefebvre, H. (1991) *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.

¹⁸ Murray-Mas, I. (2015) *Capitalismo y turismo en España. Del 'milagro económico a la 'gran crisis'*. Barcelona: Alba Sud.

¹⁹ Lefebvre, H., op. cit.

²⁰ Cocola-Gant, A., & Lopez-Gay, A., op. cit.

crisi financera del 2008, amb l'aposta per un aprofundiment del desenvolupament del turisme²¹.

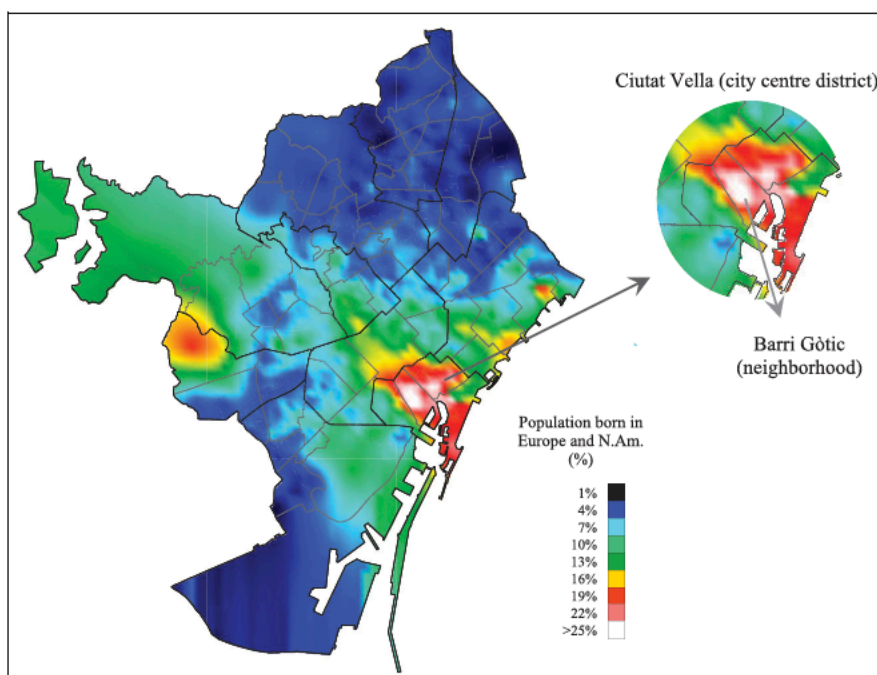
La investigació de Cocola-Gant i Lopez-Gay (2020)²², que se centra en el barri de Gòtic, amb 16.000 residents i el més turístic de Barcelona, mostra que hi ha 71 llits oferts als turistes per cada 100 habitants, el que significa que la intensitat del turisme a la l'àrea és molt alta. L'estudi també mostra que la zona ha passat de ser habitada per un població gran i amb menor nivell educatiu a ser un lloc dominat per adults joves amb universitat titulacions i ocupacions professionals. Per exemple, el 1991, el 25% dels joves els adults (de 20 a 34 anys) tenien estudis universitaris mentre que el 2011 la proporció era del 65%. Per altra banda, la població major de 65 anys ha caigut un 50% mentre que el grup d'edat de 25 a 39 anys és ara el principal grup de població, en el qual 65% de les persones són nascudes a l'estranger. Aquests canvis només poden entendre's per l'arribada de nouvinguts, particularment occidentals Europeus i nord-americans. En canvi, la proporció de joves adults de la població local és extremadament baixa. Les persones en el grup d'edat de 25 a 39 anys nascudes a la província de Barcelona se situen per sota del 20%. Això és un tret inusual de la ciutat tenint en compte

²¹ Mendes, L. (2018) Tourism gentrification in Lisbon. The panacea of touristification as a scenario of post-capitalist crisis. In: David I (ed.) Crisis, Austerity and Transformation: How Disciplining Neoliberalism is Changing Portugal. London: Lexington, pp. 25–46.

²² La investigació va adoptar mètodes mixtos. En primer lloc, un examen de la situació sociodemogràfica i dels fluxos migratoris entre 1991 i 2016. Es va utilitzar el cens de població espanyol (1991, 2001 i 2011) i el Padró de població, que ofereix dades anuals des de 1998. En segon lloc, es van dur a terme observacions de participants durant un any per implicar-se en la comunitat i desenvolupar relacions amb els residents, tant espanyols com migrants. Com que el turisme i la gentrificació representen un punt central estrès i tensió de la comunitat, els residents s'organitzen en diferents associacions de base per fer xerrades, reunions i tallers sobre aquestes qüestions. L'observació de participants en aquestes activitats van ser una font clau d'informació, ja que eren llocs on la gent tenia oportunitat d'expressar les seves preocupacions sobre els canvis que es produeixen al barri. Finalment, es van realitzar entrevistes en profunditat amb residents a la zona i entrevistes amb informants clau com funcionaris, botiguers i assessors immobiliaris. Entre els residents, 16 eren europeus occidentals i nord-americans amb edats que oscil·laven entre els 35 i els 50 anys. El altres 26 residents eren espanyols que tenien entre 30 i 81 anys. D'entre aquests alguns havien viscut més de 25 anys al barri. Es va preguntar als migrants sobre les seves motivacions per instal·lar-se a Barcelona i al Gòtic barri en particular. El migrants als que es va entrevistar vivien a Barcelona de forma permanent i van arribar a la ciutat entre finals dels anys noranta i el 2010.

que a la resta del municipi aquesta xifra és del 48%. Una constatació central és que, quan s'avalua tots els grups d'edat, el barri de Gòtic ha perdut 4.000 residents espanyols des de 1998 i ha guanyat 5.000 residents estrangers.

Proporció de població nascuda a Europa i a Nord Amèrica

Font: Cocola-Gant, Lopez-Gay, 2020, amb dades del Registre de Població, Gener 2017.

La qüestió del desplaçament és un tema fonamental esmentat en les entrevistes pels migrants i residents espanyols. L'arribada de joves migrants transnacionals des de finals dels anys noranta s'ha relacionat amb un procés de rehabilitació d'habitatges que ha desplaçat els residents nadius, particularment els llogaters d'edat avançada, i això continua en curs a la part sud del barri. Segons l'enquesta Sociodemogràfica de Barcelona de 2017²³, la proporció de propietaris a la zona del Gòtic només és del 27,4%, mentre que la mitjana a Barcelona és del 58,9%. A més, els habitatges socials a la zona són gairebé inexistents. Això significa que la majoria dels residents són llogaters i que la gent accedeix a l'habitatge a través del mercat privat de lloguer. En l'estudi de Cocola-Gant i Lopez-Gay els residents descriuen com els llogaters d'edat avançada s'han vist

²³ Enquesta Sociodemogràfica de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Desembre de 2017. <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/enquesta-sociodemografica-2017.pdf>

obligats a marxar després de patir assetjament i intimidació. És especialment important el que els autors anomenen un procés de degradació deliberada ja que les condicions de vida insegures han sigut l'únic mitjà 'legal' per desallotjar els inquilins de tota la vida.

Els resultats de les entrevistes fetes en aquest estudi, mostren que les decisions de localització de migrants transnacionals hauria de ser vista com una forma de mobilitat basada en el turisme. Han trobat dos factors clau per explicar per què els migrants s'han traslladat a Barcelona: promoció simbòlica de l'indret i les oportunitats d'oci i consum. Entre els participants de l'estudi que es van instal·lar Barcelona en les darreres dues dècades no s'hi va trobar cap cas que es traslladés a Barcelona per l'atractiu de les oportunitats laborals. Entre ells hi havia autònoms treballant a distància per al seu país d'origen, petits agents immobiliaris, professionals liberals, com arquitectes, dissenyadors o empleats d'empreses transnacionals. En general, aquests declaren tenir millors oportunitats laborals a altres països però preferir Barcelona per les oportunitats de viure bé que ofereix. Una conclusió important d'això és que la consolidació de la gentrificació transnacional a Ciutat Vella és una conseqüència de la construcció de Barcelona com a destí turístic que ofereix felicitat.

La diferència entre el poder adquisitiu dels migrants i el de la població local és un tema central pel que fa a l'explicació de la gentrificació en aquest cas. Els immigrants troben a Ciutat Vella un lloc barat on viure i un bon lloc per invertir en béns immobles. Aquesta diferència en el poder de compra es reforça perquè la naturalesa transitòria d'alguns migrants i altres poblacions transnacionals mòbils, com estudiants internacionals i digitals nòmades, fa que aquests estiguin disposats a pagar una prima en la renda per trobar un lloc ràpidament al centre durant la seva curta estada. Segons el Padró de la població, més de la meitat de tots els residents a la zona del Gòtic es va traslladar a la ciutat durant els darrers cinc anys. Les taxes d'immigració i emigració són molt superiors a Ciutat Vella que la mitjana de la ciutat. Això indica que l'atractiu de la zona per a nous residents és elevat però, al mateix temps, els residents són cada vegada més mòbils i així formen una població transitòria. Per atraure aquest tipus d'arrendataris, els arrendadors faciliten la formalització de contractes sense exigir massa garanties i en ocasions els contractes es fan de paraula i de forma informal, a canvi de preus més alts. La informalitat i flexibilitat generen una pressió en els preus dels habitatges que en

difficulta l'accés a la població local. Com a resultat, l'habitatge principalment atén les necessitats dels estrangers, tant turistes com immigrants de durada mitja, fent que els residents espanyols se sentin exclosos. Des de la perspectiva de residents de llarga durada, els turistes i els consumidors d'economies més riques s'han apropiat dels habitatges del barri.

L'estudi de Cocola-Gant i Lopez-Gay, també exposa que els migrants transnacionals tendeixen a establir-se a la zona del centre històric per sentir-se més còmodes vivint al costat del turisme i compartint espais amb els visitants i altres migrants transnacionals. Així, els migrants d'estil de vida volen estar amb persones d'orígens similars²⁴, el que dona lloc a la segregació socio-espacial i a la formació d'estructures socials duals. La manca d'integració s'explica parcialment per les habilitats lingüístiques però, també a causa d'un estil de vida en el que la necessitat d'establir relacions socials es satisfà en espais de lleure, amb una interacció mínima amb persones espanyoles. A més, sent els migrants una població no permanent, la seva interacció social amb residents espanyols és més difícil. Un procés similar es produeix al centre de Barcelona, liderant així a la formació d'estructures socials duals. Mentre que la llengua contribueix a la segregació, també troben altres dos punts centrals. En primer lloc, el sentiment d'integració dels migrants a la zona turística s'explica pel tipus d'instal·lacions d'oci que es troben al barri, en particular, els cafès i restaurants destinats als consumidors transnacionals més que no pas els residents locals. En aquests llocs, l'anglès és la llengua principal i serveixen menjar i begudes que tenen més a veure amb els estàndards marcat per estils de vida transnacionals que amb la cultura local. Els migrants transnacionals conviuen amb els visitants i altres usuaris transitoris, com ara els estudiants internacionals, en llocs similars. És important destacar que espais freqüentats pels visitants i els migrants transnacionals són llocs que els residents espanyols de llarg termini solen evitar. En segon lloc, la manca d'interacció està relacionada amb el fet que els migrants són majoritàriament mòbils, cosa que fa que tinguin menys incentius a integrar-se a la comunitat.

²⁴ Veure, Zaban H (2015) Living in a bubble: Enclaves of transnational Jewish immigrants from Western countries in Jerusalem. *Journal of International Migration and Integration* 16(4): 1003–1021.

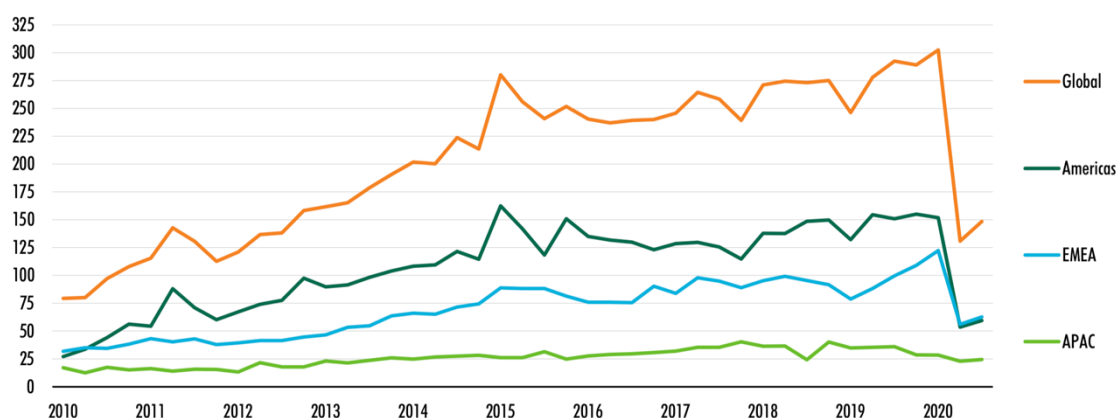
Per tant, la gentrificació transnacional a Ciutat Vella té dos factors determinants, les divergència en la compra el poder entre els migrants i la població autòctona, així com el reclam turístic del districte relacionat a l'estil de vida per a les classes mitjanes globals consumidores.

Les tendències globals en el sector immobiliari són determinants per al districte de Ciutat Vella. Analitzar cap a on va el sector a nivell global, en especial a les grans ciutats globalitzades del món, ens permetrà obtenir elements per comprendre quina és la posició de Barcelona en relació al mercat immobiliari global, tant en qüestió de preus com de volums d'inversió, podent-nos així fer una idea de les dinàmica del sector a la ciutat.

Evolució del sector immobiliari a Ciutat Vella

Per entendre millor el procés de gentrificació transnacional que acabem d'explicar, cal analitzar bé les tendències globals del mercat immobiliari. En aquest sentit, el període posterior a la crisi del 2008 ha estat caracteritzat per la recuperació econòmica impulsada en gran part per la liquiditat facilitada pels bancs centrals. Tant les borses, la renda fixa, com els actius immobiliaris han augmentat de preu gràcies al suport financer proveït pels governs als dos costats de l'Atlàntic. Aquesta recuperació ha sigut més dinàmica als EEUU on les polítiques de resposta a la crisi van ser ja des d'un inici molt més expansives que a Europa. A Europa, les polítiques expansives inicials van donar a un tomb el 2010 i van ser que seguides entre els anys 2010-13 per les polítiques d'austeritat característiques de la crisi de l'euro. Això va generar una segona recessió a Europa que va debilitar la recuperació, allargant l'estancament econòmic fins a mitjans del 2013. Aquestes diferències es poden apreciar en les tendències de les inversions que s'han produït en el mercat immobiliari de les diferents regions del món.

Inversions immobiliàries, totals trimestrals. En milers de milions de dòlars USA.
Tipus de canvi constants del 3T 2020.

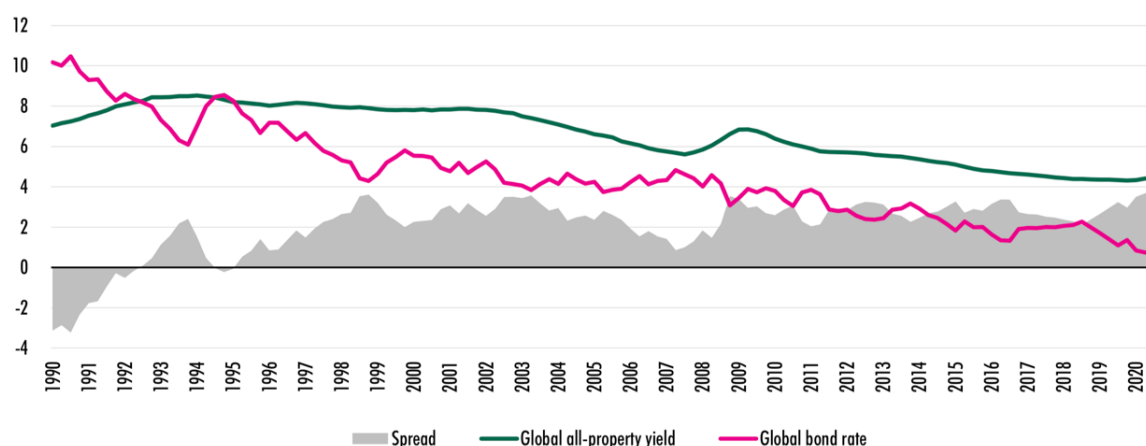

Font: CBRE, 2020.

Nota: EMEA correspon a Europa, Orient Mitjà i Àfrica; APAC correspon a Àsia i Pàcific.

Les taxes de rendibilitat del sector immobiliari han baixat progressivament a nivell global des de mitjans dels 1990s, repuntant durant les bombolles financeres del 2003-2007, per tornar a caure a partir de la crisi del 2008. L'alentiment del creixement i les polítiques de provisió de liquiditat dels bancs centrals han evitat majors caigudes en les taxes de retorn i han pressionat a la baixa la taxa d'interès global dels bons públics, cosa que ha permès que el diferencial (*spread*) entre aquestes dues taxes s'hagi mantingut estable, conservant així l'atractiu de les inversions immobiliàries.

Taxa de retorn global de bons i de la propietat immobiliària.

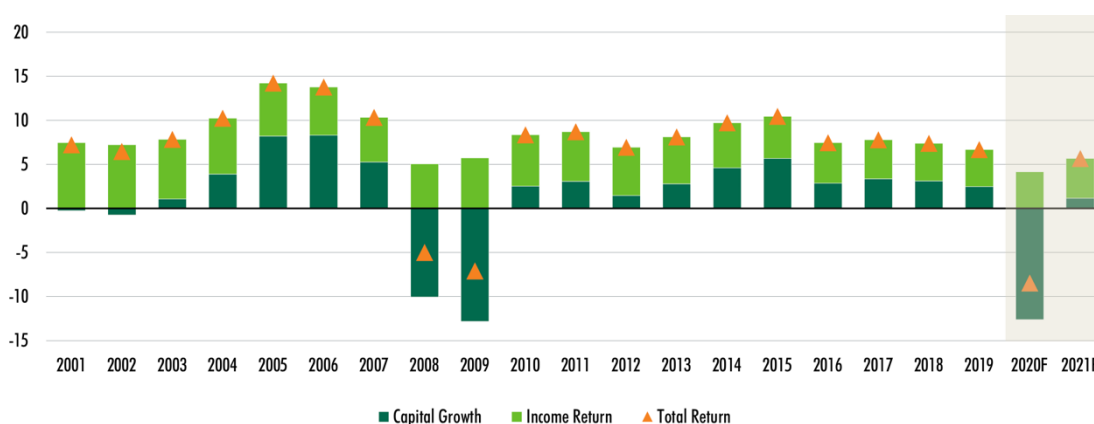

Font: CBRE, 2020.

Nota: La taxa de retorn de la propietat està calculada amb les mitjanes dels retorns de totes les tipologies de propietat immobiliària (oficines, magatzem, residencial i comerços). Per als tipus d'interès s'han agafat els tipus al tancament de cada trimestre.

Com és d'esperar, les valoracions del capital immobiliari han seguit una tendència global molt semblant a la de les rendibilitats. En el període immediatament anterior a la crisi financera les valoracions van ser molt accentuades, situant-se en el 7-8% anual en els anys 2005 i 2006, i desinflant-se un 10% i un 12% en els anys 2008 i 2009. Posteriorment, les valoracions s'han recuperat assolint creixements mitjans de 2%-3% anual entre el 2010 i el 2019, amb una punta de creixement en els anys 2014 i 2015 al voltant del 5%, per després tornar a situar-se en torn el 2% just abans de la crisi del Covid-19.

Valoració del capital i taxa de retorn del sector immobiliari global.

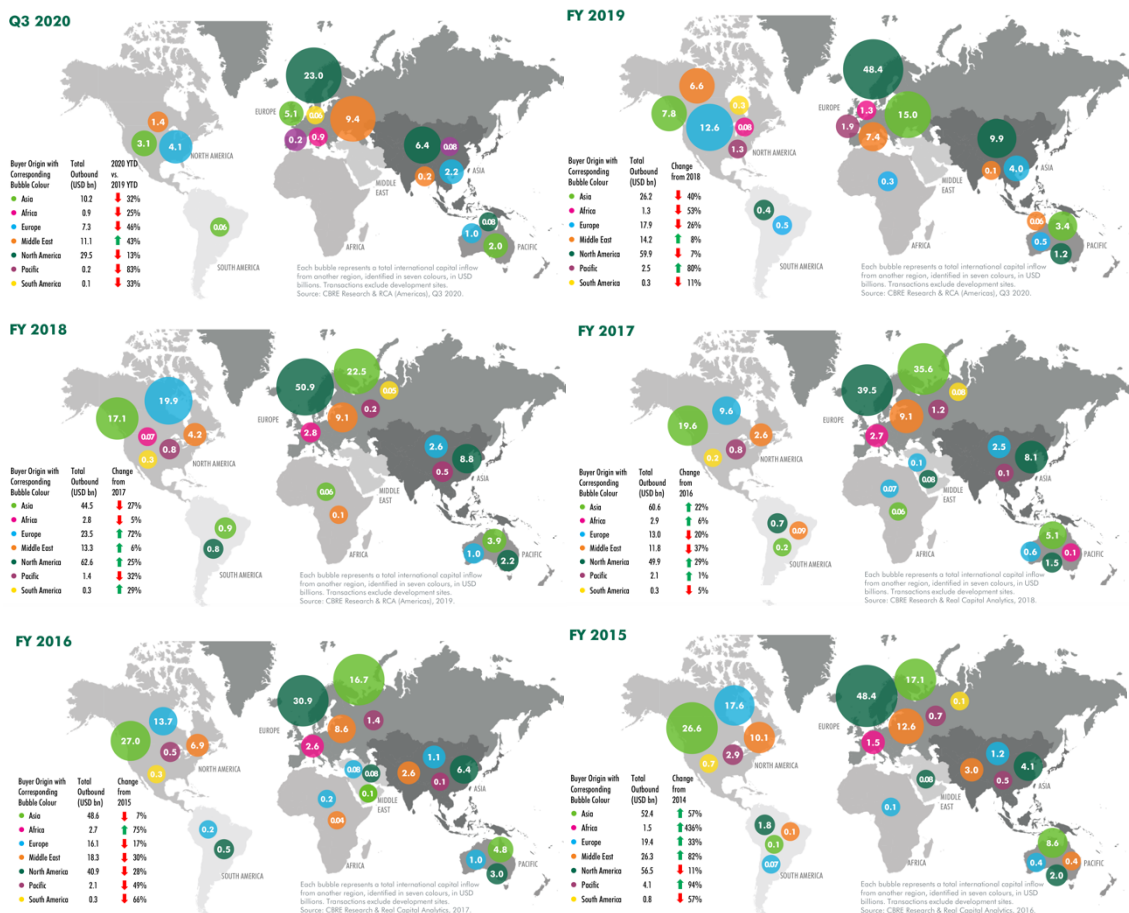

Font: CBRE, 2020.

Nota: *capital growth* correspon a la taxa creixement del valor del capital; *income return* correspon a la taxa de retorn de les rendes ingressades.

Si parlem dels fluxos d'inversió transnacionals cal destacar, com s'aprecia en el gràfic inferior, que en els darrers cinc anys s'han produït importants inversions immobiliàries per part de capitals nord-americans i asiàtics a Europa que han oscil·lat entre els 40 i 50 mil milions de dòlars USA anuals.

Inversions immobiliàries trans-regionals, per origen del comprador. En milers de milions de dòlars USA. 2015-2020.

Font: CBRE, 2020.

Nota: Els mapes són del 2020 al 2015, en ordre d'esquerra a dreta i descendent.

Cada bombolla és refereix a la inversió estrangera en aquella regió provinents de les regions corresponents amb el color de cada regió.

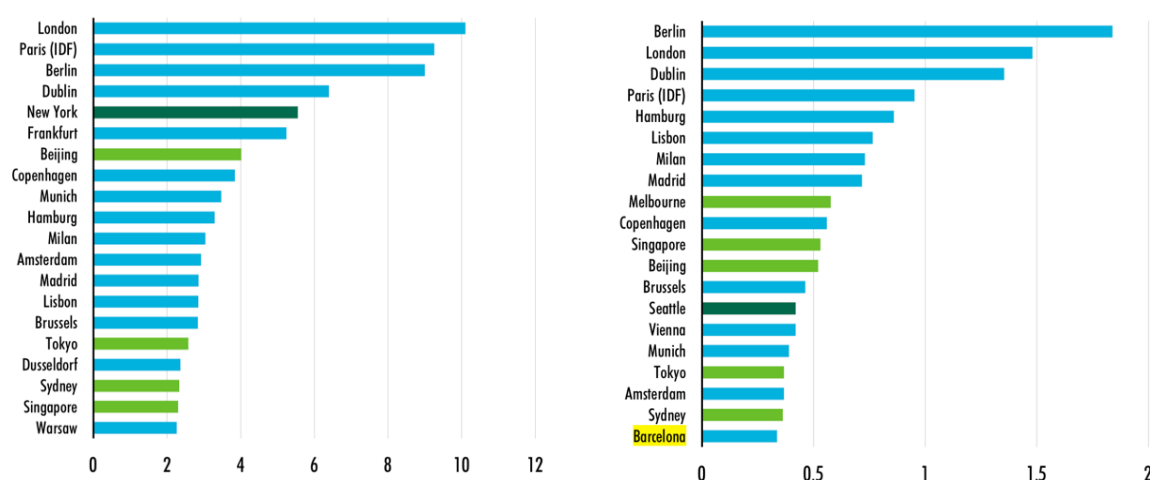
Les xifres exclouen compres de sòl per a promoció.

Q3 indica fins al tercer trimestre, mentre que FY vol dir any sencer.

Tot i no estar al capdamunt de la llista, Barcelona és de les ciutats que més inversió estrangera rep en el sector immobiliari. Si ens fixem en el que ha succeït en els 12 mesos anteriors al 31 de setembre del 2020, Barcelona no apareix entre les ciutats del món que més inversió estrangera reben. Tanmateix, si tenim en compte els totals trimestrals,

en el tercer trimestre de 2020, la capital catalana se situa en el lloc 20è, havent rebut al voltant de 300 milions de dòlars d'inversions durant el trimestre.

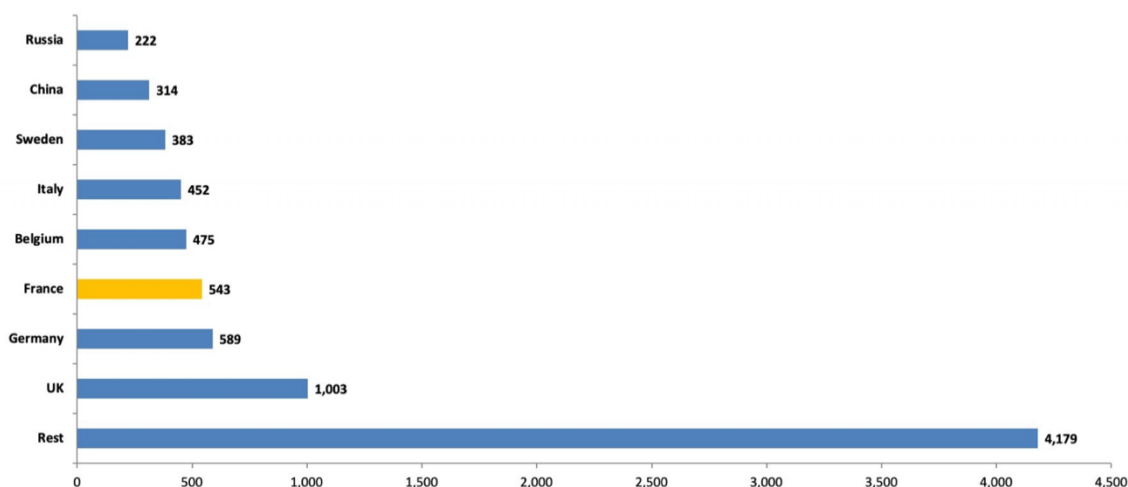
Principals destinacions de les inversions immobiliàries per ciutats. Darrers 12 mesos des de set-2020 (esquerra) i tercer trimestre del 2020 (dreta). En milers de milions de dòlars USA.

Font: CBRE, 2020.

Entre les nacionalitats dels compradors d'habitatge a Espanya hi predominen els britànics, els alemanys els francesos, els belgues, els italians, els suecs i de manera creixent els xinesos i els russos. En el gràfic inferior podem veure clarament que una part molt important dels compradors en el segon trimestre del 2020 són ciutadans de la UE, comptant els britànics com a membres.

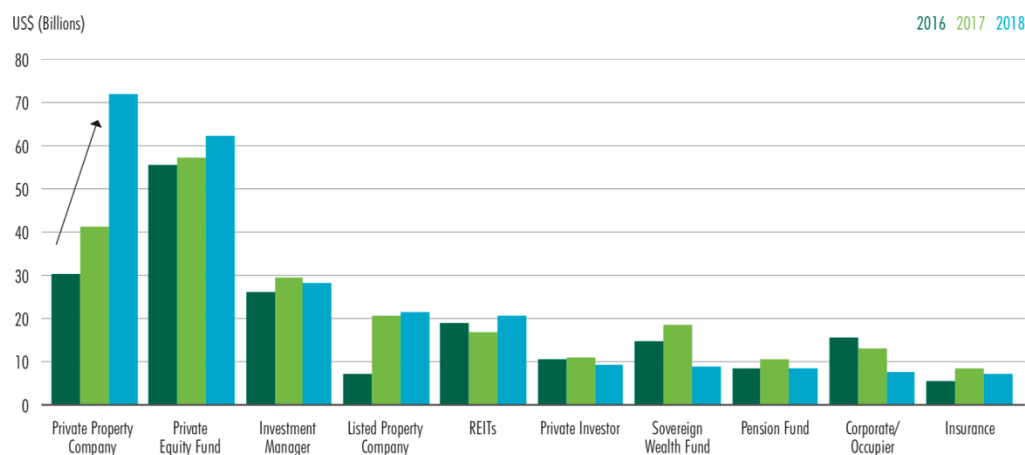
Compravendes d'habitatges a Espanya per nacionalitat del comprador. 2T 2020.

Font: Spanish Property Insight, amb dades de Registradores.

És útil per al propòsit del nostre informe saber quins tipus d'inversors internacionals hi ha actualment en el mercat global i quin pes tenen. Per això ens servirà observar quantes transaccions de compravenda immobiliària van realitzar els diversos tipus d'empreses entre el 2016 i 2018. En el gràfic següent, d'esquerra a dreta hi trobem a empreses privades no cotitzades a borsa (30, 41 i 72 milers de milions de dòlars USA el 2016, 2017 i 2018, respectivament), els fons de capital risc (55, 56 i 62 mm el 2016, 2017 i 2018, respectivament), els gestors de fons (26, 30 i 29 mm), les empreses cotitzades en borsa (7, 20 i 21 mm), els fons de inversió immobiliaris (20, 17 i 21 mm), els inversors privats, els fons sobirans, els fons de pensions, les empreses que ocupen l'edifici i finalment asseguradores. És molt destacable el creixement de les transaccions realitzades per empreses privades no cotitzades, que en general són empreses més petites que les cotitzades, cosa que ens indicaria que la disponibilitat de liquiditat de les empreses i els baixos tipus d'interès han impulsar en l'any 2018 les inversions immobiliàries de les empreses. És probable que dins d'aquest sector el pes de les transaccions de caràcter especulatiu sigui menor que en el cas de les realitzades per fons de capital risc i gestors de fons. Aquests darrers tenen un pes creixent en el mercat immobiliari global.

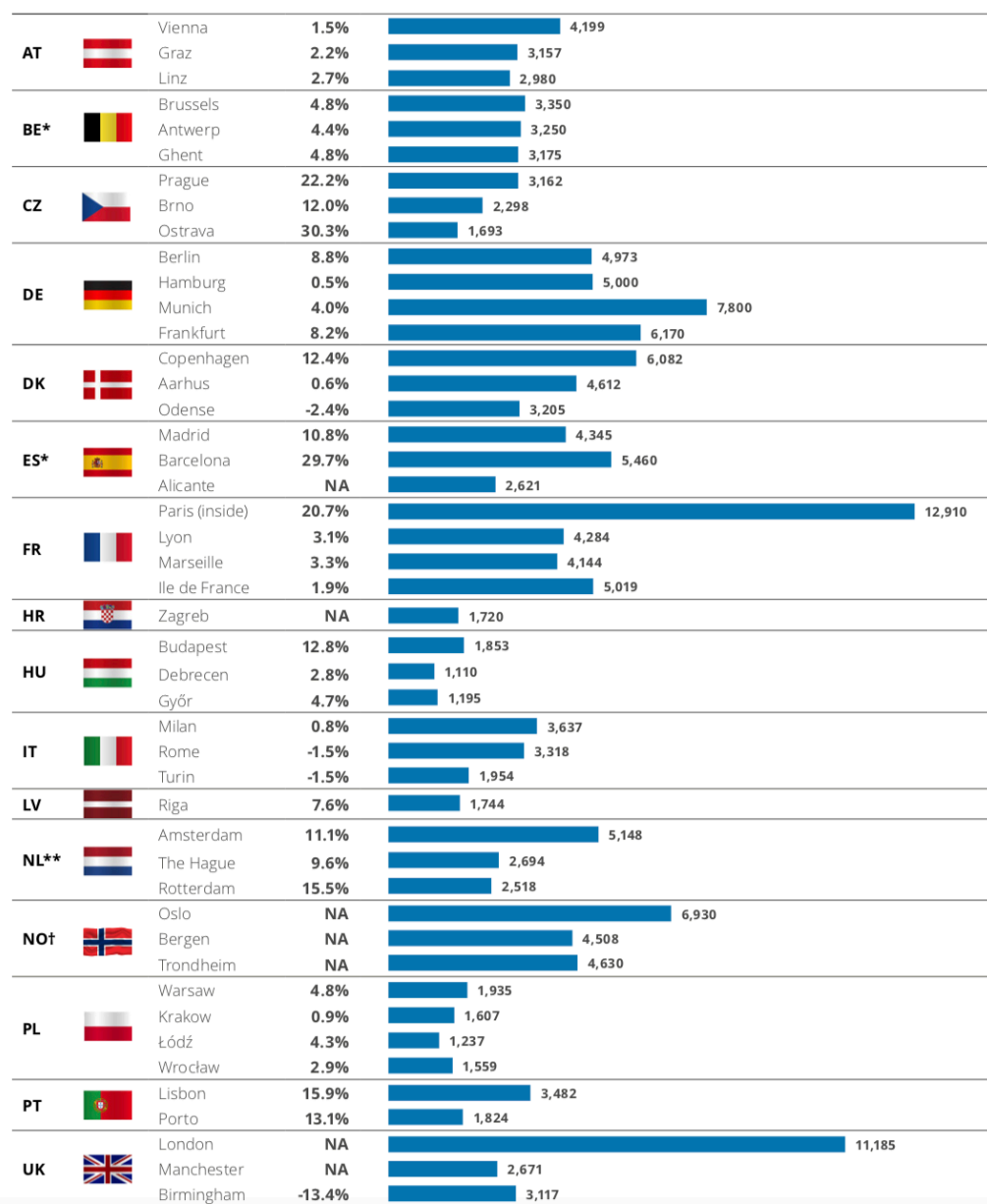
Els 10 majors tipus d'inversors internacionals. 2016-2018. Milers de milions de dòlars USA.

Font: CBRE, 2019.

El creixent pes dels fons inversors de diferents tipus va en paral·lel a l'augment de la inversió internacional global en el mercat immobiliari i a la pujada accentuada dels preus de compravenda i de lloguer a la ciutat, tant de l'habitatge com d'altres tipus de propietat. El preu mitjà del metre quadrat de compravenda d'un habitatge nou el 2018, a Barcelona és de gairebé 5.500 euros. Aquest preu a Europa només el superen Munich, París, Oslo i Londres, i ciutats com Hamburg, Berlín i Amsterdam se situen molt a prop per sota d'aquest valor. Cal notar que totes aquestes són ciutats on les rendes mitjanes són molt superiors a les barcelonines. En aquest mateix any, Barcelona pateix un augment dels preus d'obra nova respecte l'any 2017 del 29,7%, el que suposa l'augment relatiu més alt a Europa amb excepció de la ciutat txeca d'Ostrava, on els preus absoluts no arriben a un quart del valor dels de Barcelona.

Preu mitjà en transaccions de compravenda d'habitatge nou (EUR/m²) i variació 2018/2017.

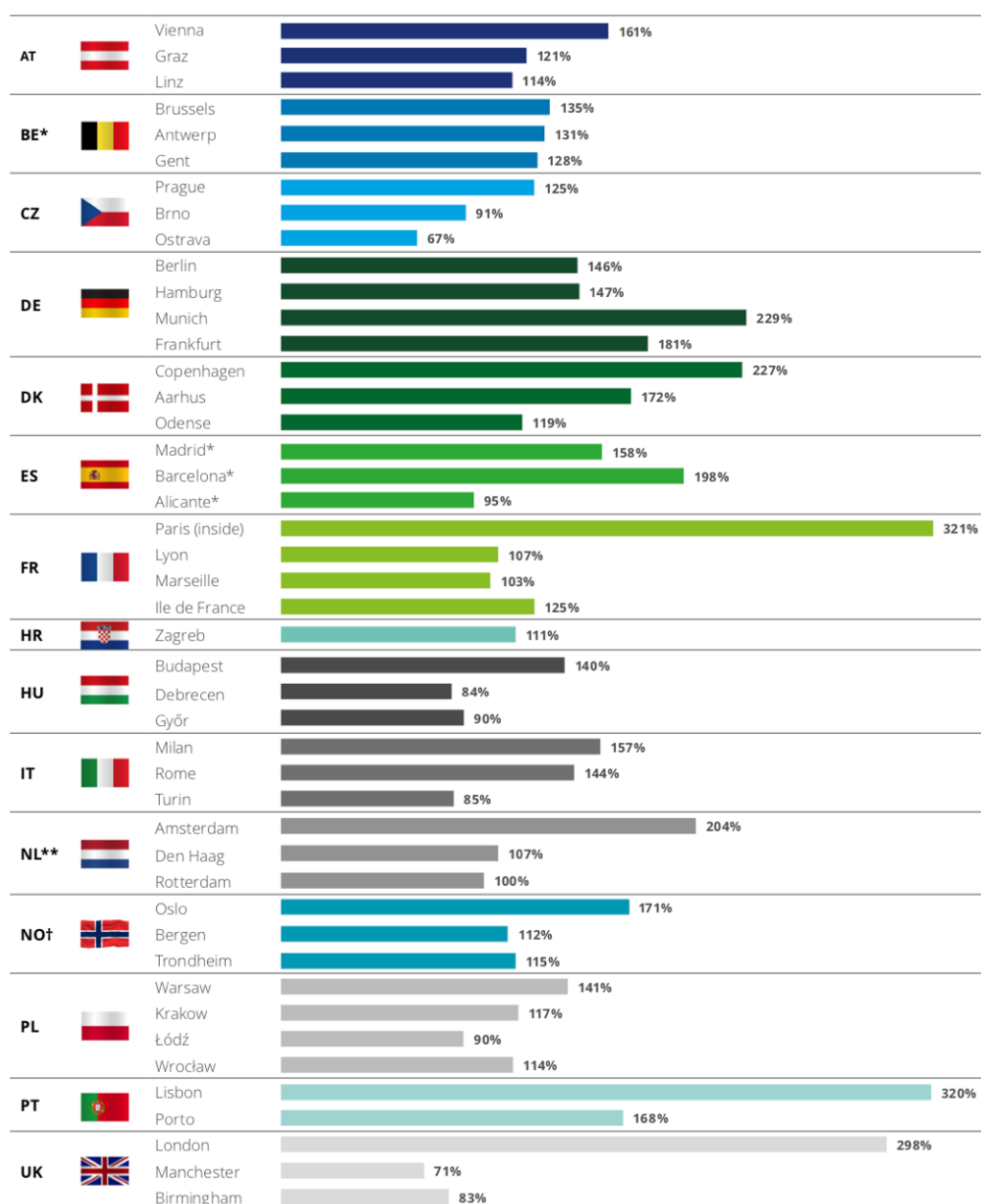
Font: Deloitte Property Index. Juliol, 2019²⁵

Barcelona és la ciutat més cara de l'Estat espanyol quan parlem de compravendes d'habitatge d'obra nova. Els preus a Barcelona de l'any 2018 eren del doble de la mitjana

²⁵ Veure Deloitte (2019) 'Property Index Overview of European Residential Markets' <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/de/Documents/real-estate/property-index-2019-2.pdf>

espanyola, mentre que Madrid, l'altra ciutat global de l'Estat se situava un 60% per sobre de la mitjana. Barcelona és de les ciutats que més supera la mitjana estatal a Europa, juntament amb Munich, Frankfurt, Copenhage, Paris, Amsterdam, Lisboa i Londres.

Comparació dels preus de compravenda d'habitatge nou de les principals ciutats amb la mitjana estatal. 2018 (mitjana=100%)

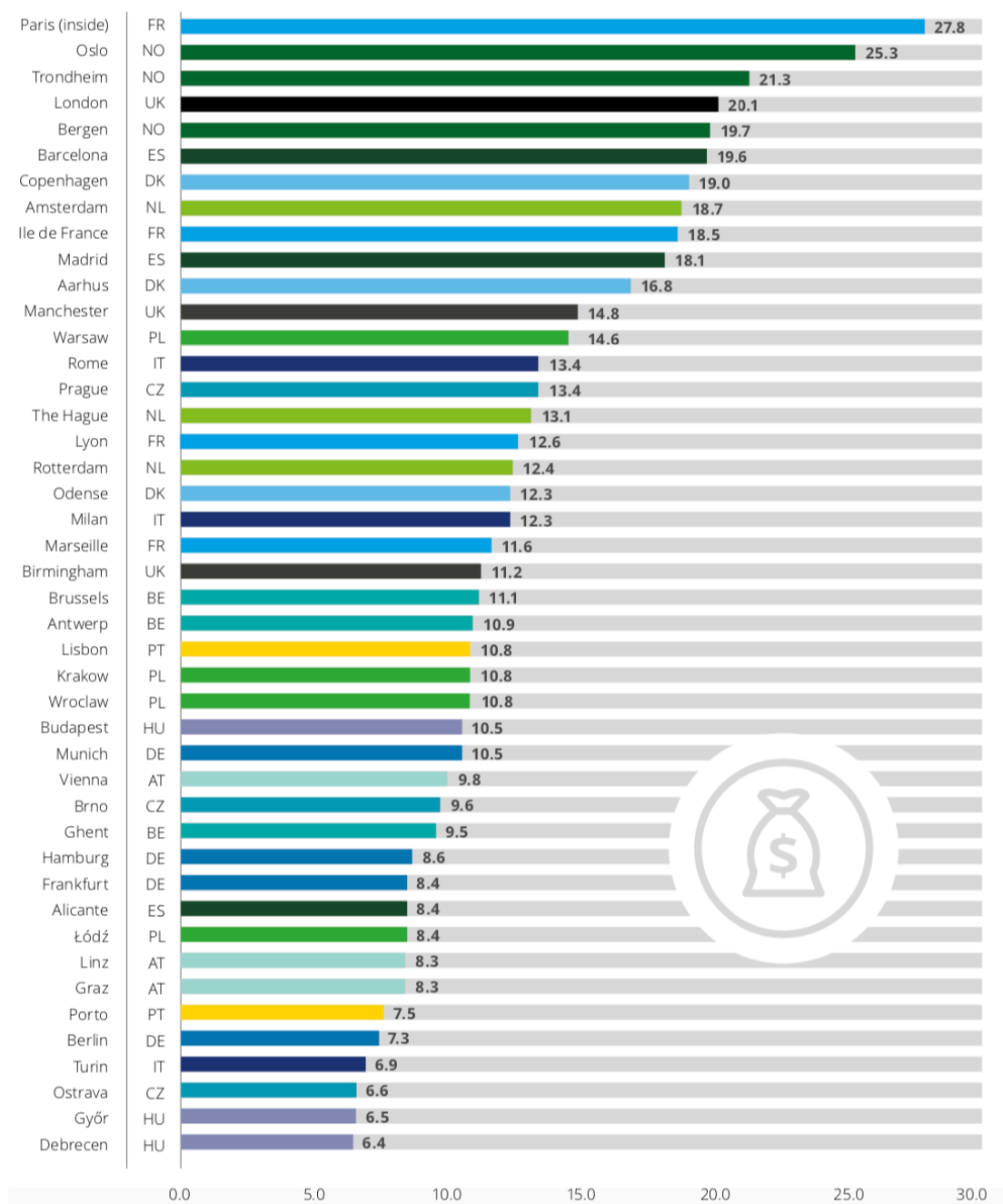

Font: Deloitte Property Index. Juliol, 2019.

Si ens fixem en els nivells de les rendes de lloguers veiem que Barcelona té rendes molt elevades a no massa distància de grans capitals com Londres, Paris i de les principals

ciutats noruegues, ciutats totes elles on la renda mitjana de la població és molt més alta que la de Barcelona.

Rendes de lloguer mitjana per metre quadrat en euros. 2018

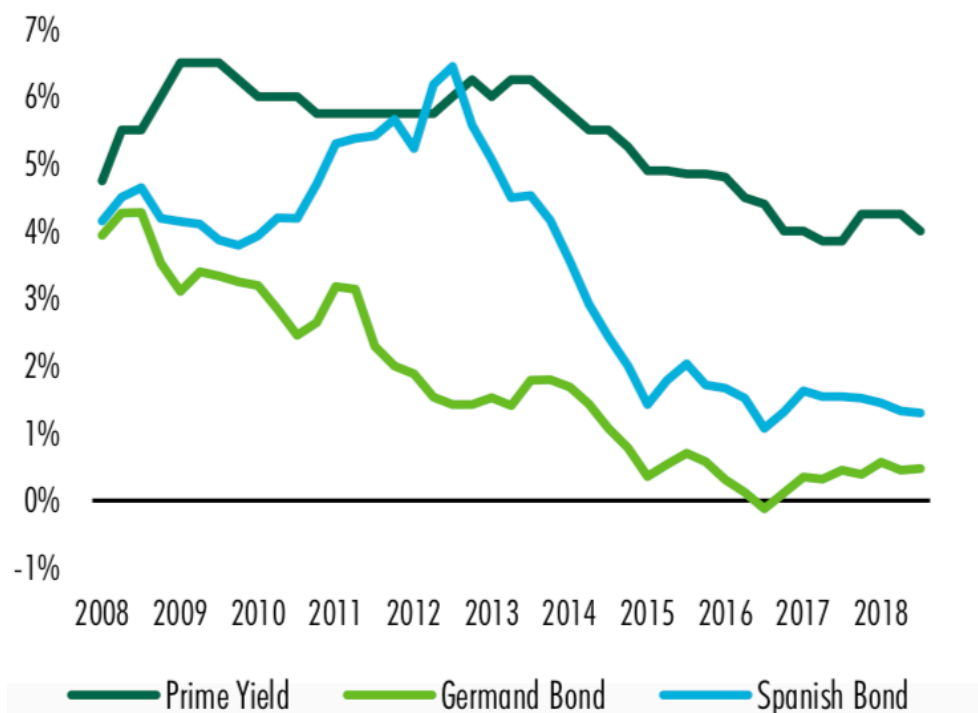

Font: Deloitte Property Index. Juliol, 2019.

Si analitzem l'evolució de les rendibilitats de les propietats immobiliàries en zones de primera categoria de Barcelona des de 2008 fins al 2018 veiem que aquestes han

adquirir una moderada tendència decreixent que ha fet que el diferencial entre aquestes i els tipus d'interès de referència dels bons alemany i l'espanyol augmentin, protegint l'atractiu relatiu d'aquestes inversions immobiliàries a la ciutat.

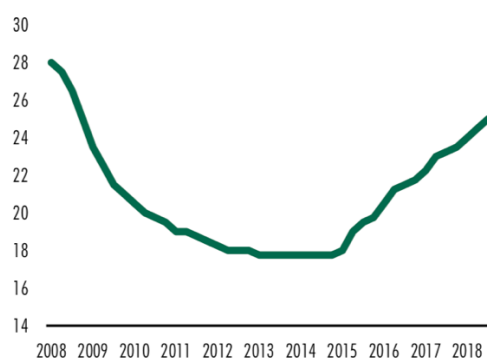
Taxa de Rendibilitat de les propietats immobiliàries de primera categoria (les més cares) a Barcelona.

Font: CBRE

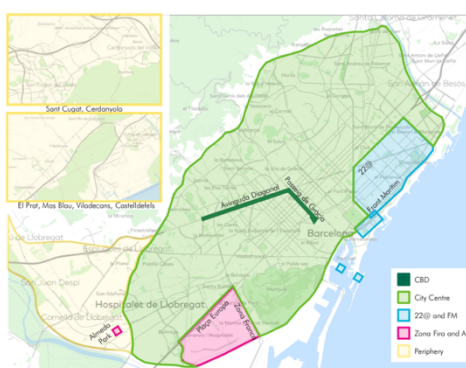
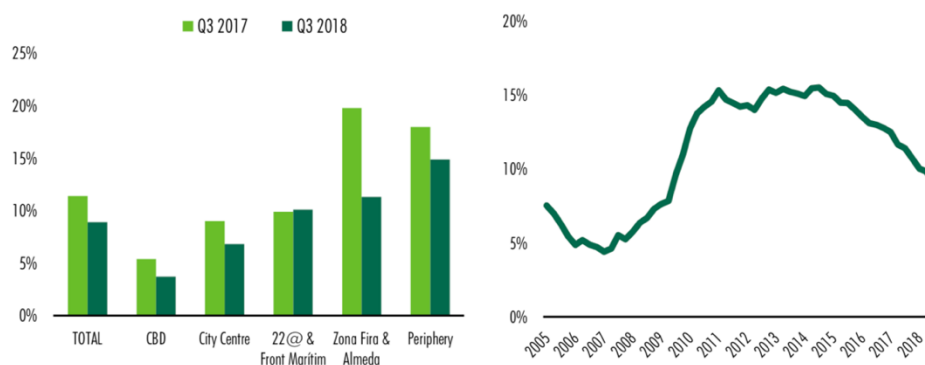
Si ens fixem en l'evolució dels preus del lloguer de locals a Passeig de Gràcia i Diagonal entre el 2008 i el 2018 ens trobem una trajectòria en forma de 'U'. Els preus van passar de 28 euros per metre quadrat l'any 2008 a 18 euros entre els anys 2013 i 2015. Des de llavors les rendes no han parat de créixer i actualment se situen a nivells propers als del pic de 2008.

**Preus dels lloguers de locals el 3er Trim. de 2018 a Passeig de Gràcia i Diagonal.
Euros/metre-quadrat/mes.**

Font: CBRE

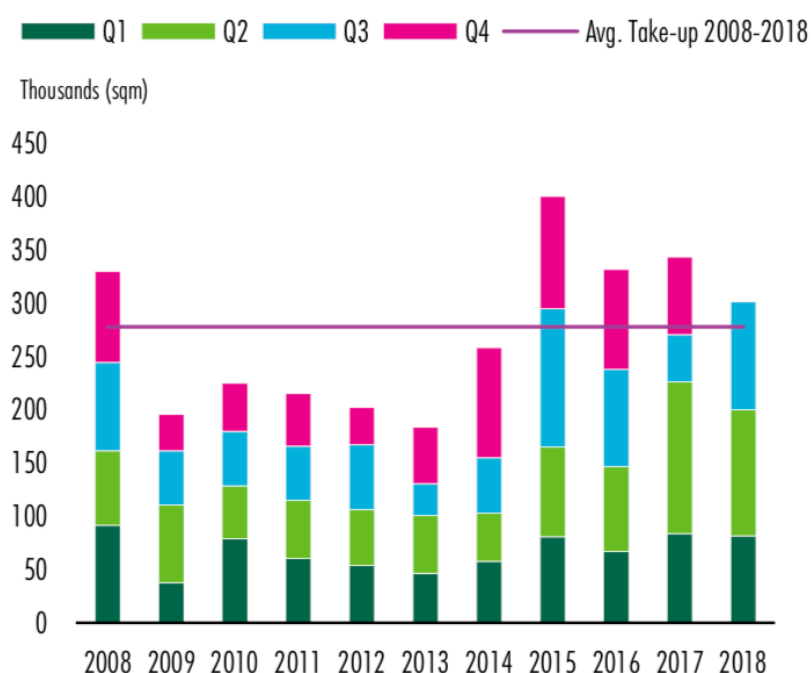
Mercat de lloguer de locals a Barcelona. % de locals buits els 3ers Trim. de 2017 i 2018 per zona (esquerra) i evolució d'oficines buides a tota la ciutat (dreta).

Font: CBRE²⁶

Amb la crisi del 2008 les transaccions de lloguers d'oficines realitzades anualment va caure de manera espectacular a Barcelona. El nombre de metres quadrats de les oficines que van ser llogades va passar de 350.000 metres quadrats l'any 2008 a situar-se en una mitjana aproximada de 200.000 entre 2009 i 2013. A partir de 2014 la situació va començar a recuperar-se i entre el 2015 i el 2018 les quantitats de metres quadrats llogats anualment tornava a situar-se a nivells semblants als del 2008.

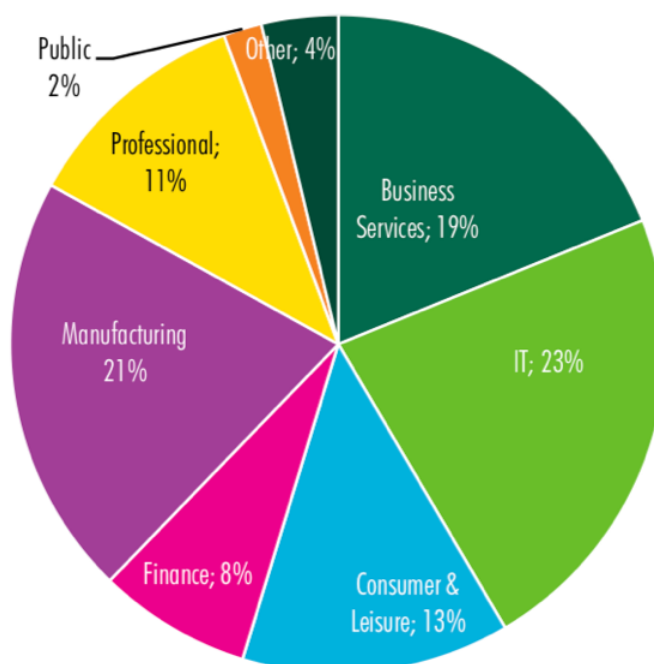
Lloguers de locals signats per trimestre (Q). Milers de metres quadrats.

Font: CBRE

Si analitzem quins tipus d'entitats van realitzar els lloguers el tercer trimestre del 2018 veiem el 65% els van signar empreses de Tecnologies de la Informació, empreses de Serveis, i empreses de Manufactura amb percentatges al voltant del 20%. Els segueixen les empreses de Consum i Oci, els Professionals liberals i les empreses de Finances, amb percentatges propers al 10%. El sector públic només té un pes del 2% sobre l'espai llogat en aquest trimestre.

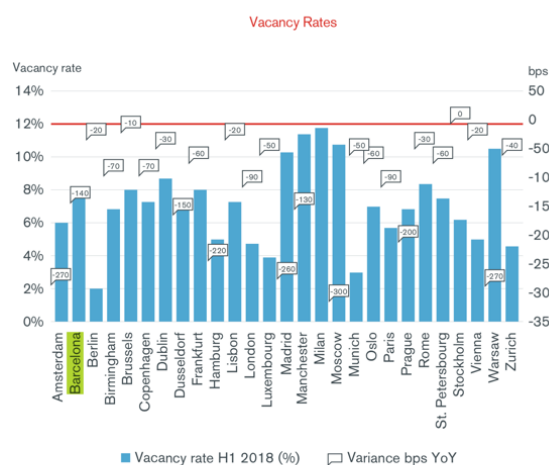
Lloguers de locals signats el tercer trimestre de 2018 per tipus de sector.

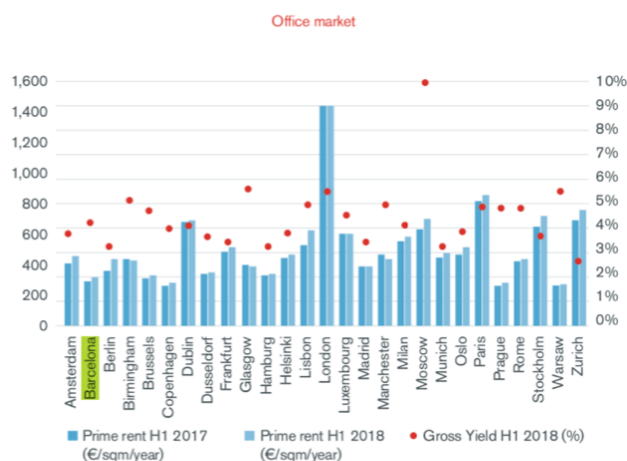
Font: CBRE

Si analitzem el mercat de les oficines veiem que a Barcelona el 2018 el percentatge d'oficines buides baixa respecte el 2017 i se situa en el 8%, i que el preu del lloguer anual de primera categoria per metre quadrat se situa al voltant dels 300 euros, molt per sota de ciutats com Londres (1400 euros), Paris (850 euros), Dublín (700 euros), Milà (550 euros) o Frankfurt (425 euros). Això fa pensar que a mesura que l'economia s'internacionalitzi els preus de les oficines a Barcelona poden encarir-se, en especial a les zones cèntriques de la ciutat. Quant a rendibilitat dels lloguers Barcelona se situa una mica per damunt de la mitjana, cosa que indica que aquests han pujat recentment.

Mercat de lloguer de locals d'oficines de primera categoria a Europa. Percentatge d'oficines buides (esquerra), i rendes de lloguer i les seves rendibilitats (dreta).

Source: Duff & Phelps REAG R&D on various sources

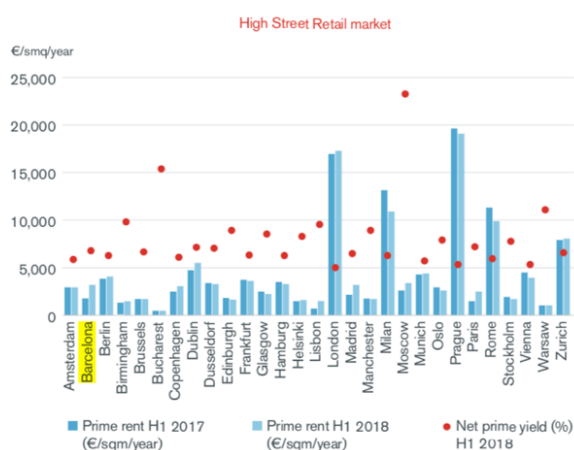
Source: Duff & Phelps REAG R&D on various sources

Font: Duff & Phelps²⁷

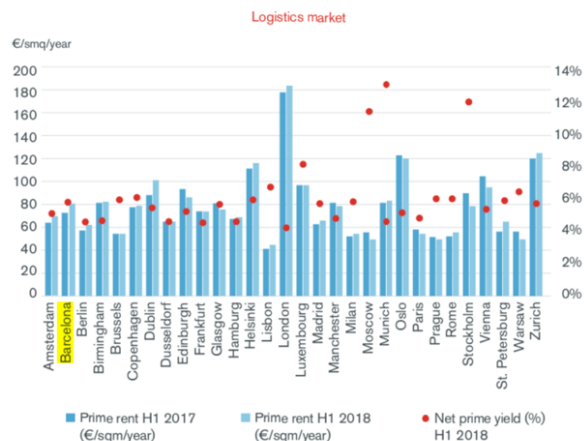
De manera semblant els locals comercials a Barcelona tenen preus del lloguer de primera categoria molt inferiors a d'altres ciutats financeritzades com Londres, Zurich, Milà, Roma o Praga, en les que les inversions immobiliàries de primera categoria són sovint maneres d'especular i fins i tot de 'rentar' diners il·lícits. Tanmateix, les rendibilitats dels locals comercials a Barcelona se situen en línia amb la mitjana. Quant als magatzems, aquests també se situen en rendibilitats en línia amb les mitjanes europees.

²⁷ <https://www.duffandphelps.com/-/media/assets/pdfs/publications/real-estate-advisory-group/european-real-estate-market-study-h1-2018.pdf>

Mercat de lloguer de locals comercials i de magatzems de primera categoria a Europa. Locals comercials (esquerra) i magatzems (dreta).

Source: Duff & Phelps REAG R&D on various sources

Source: Duff & Phelps REAG R&D on various sources

1.1.2 Impacte econòmic de la pandèmia

L'any 2020 Espanya ha patit caigudes dels PIB trimestrals del -4,2% en el primer, -21,5% en el segon i -8,7% en el tercer, si comparem amb els trimestres de l'any 2019.²⁸ En comparació amb els trimestres anteriors, les caigudes trimestrals han sigut de -5,2% en el primer, de -17,8% en el segon i una recuperació del 16,7% en el tercer. En el World Economic Outlook d'octubre de 2020,²⁹ l'FMI fa una projecció per a Espanya d'una caiguda del PIB del -12,8% anual per al 2020.

PIB i components. Espanya. Percentatge de canvi

	2015	2016	2017	2018	2019	Projections 1/		
						2020	2021	2022
Demand and supply in constant prices								
Gross domestic product	3.8	3.0	2.9	2.6	2.0	-12.8	7.2	4.5
Private consumption	2.9	2.7	3.0	1.8	1.1	-14.8	9.1	4.8
Public consumption	2.0	1.0	1.0	1.9	2.3	3.7	0.2	1.0
Gross fixed investment	4.9	2.4	5.9	5.3	1.8	-16.2	10.3	4.9
Total domestic demand	4.1	2.1	3.1	2.7	1.5	-11.4	7.2	4.0
Net exports (contribution to growth)	-0.1	1.0	-0.1	-0.3	0.5	-1.7	0.0	0.5
Exports of goods and services	4.3	5.4	5.6	2.2	2.6	-25.5	10.1	12.9
Imports of goods and services	5.1	2.7	6.6	3.3	1.2	-22.3	10.6	11.7

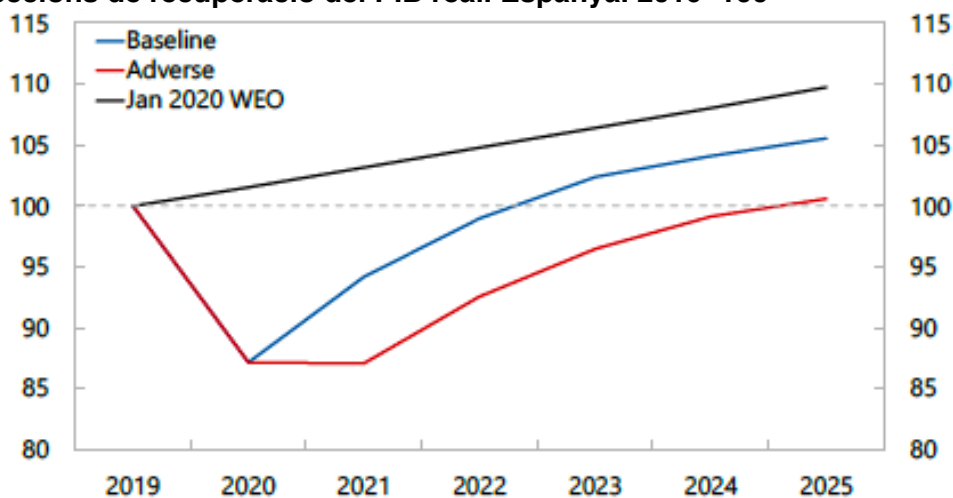
Font: WEO Oct-2020. FMI.

Tanmateix, les restriccions imposades a mitjans d'octubre no estan incloses en aquesta projecció. Aquestes estan causant un segon enfonsament del PIB, pel que és probable que la caiguda del PIB en termes anuals superi el -15%. Això allargaria el període de recuperació i ens situaria en el pitjor escenari possible, en el qual trigaríem entre quatre i cinc anys a recuperar el nivell de PIB actual.

²⁸ Eurostat 162/2020 - 30 October 2020 "Preliminary flash estimate for the third quarter of 2020" <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10663774/2-30102020-BP-EN.pdf/94d48ceb-de52-fcf0-aa3d-313361b761c5>

²⁹ IMF. "World Economic Outlook, October 2020: A Long and Difficult Ascent". (Oct-2020). <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020>

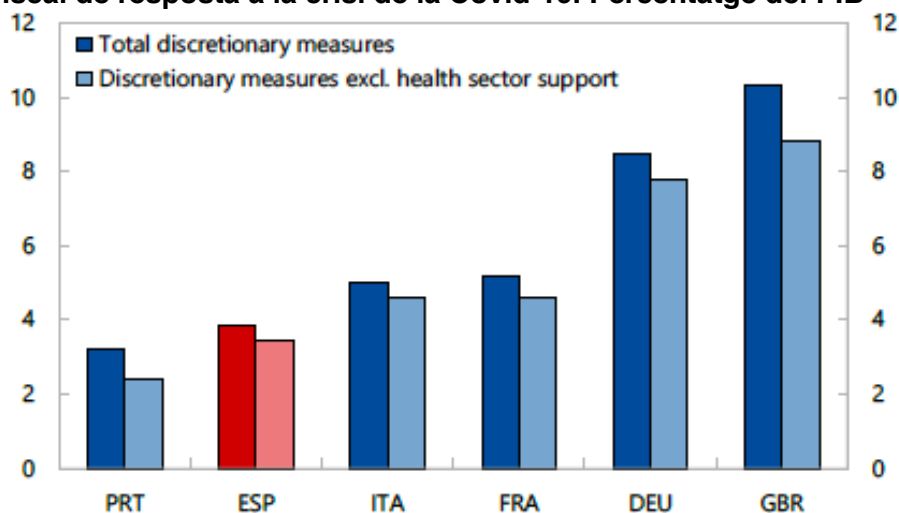
Projeccions de recuperació del PIB real. Espanya. 2019=100

Font: WEO Oct-2020. FMI.

A aquest factor cal afegir-hi que, tot i ser dels països que més impuls necessiten, el suport fiscal directe del govern espanyol a la recuperació és dels menors del conjunt de les economies desenvolupades, atès que el govern central possiblement vulgui evitar tancar l'any amb una xifra escandalosa de dèficit, intentant així contenir l'augment del deute públic, que molt probablement superarà el 120% del PIB aquest any.

Suport fiscal de resposta a la crisi de la Covid-19. Percentatge del PIB

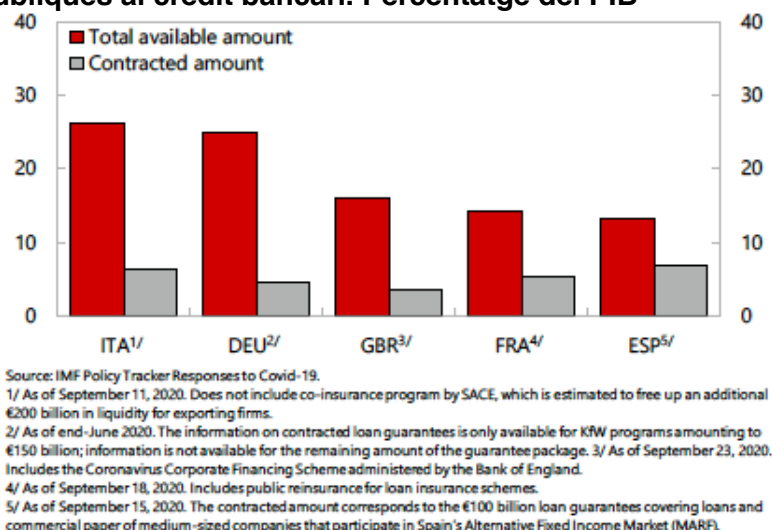

Nota: fins a 23 d'octubre.

Font: FMI, extret de les fonts de les autoritats nacionals oficials.

El govern espanyol ha optat en canvi per posar més pes en les garanties públiques al crèdit bancari, que arriben fins al 7% del PIB, una proporció lleugerament superior a la dedicada per Itàlia i significativament superior a les desplegades per França, Regne Unit i Alemanya.

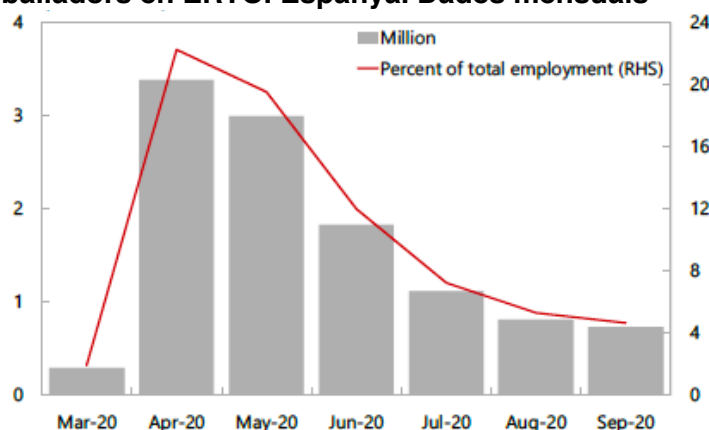
Garanties públiques al crèdit bancari. Percentatge del PIB

Font: Policy tracker del FMI.

Quant a l'atur a l'Estat, segons Eurostat, aquest se situava en el 16,5% a setembre de 2020, sense tenir en compte els ERTOS, que han arribat a més de 3 milions de treballadors el març però que a setembre incloïen al voltant de mig milió de treballadors, l'equivalent aproximadament a un 4% d'atur extra.

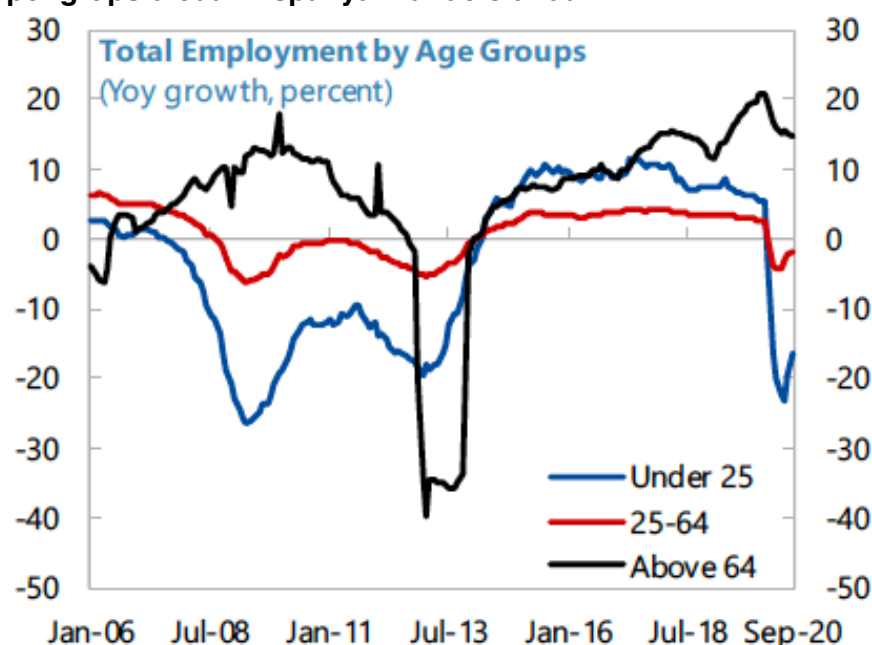
Nombre de treballadors en ERTO. Espanya. Dades mensuals

Font: FMI amb dades del Ministeri de Seguretat Social i del Ministeri de Treball.

L'atur juvenil a Espanya se situa al 40,4%³⁰ i a Catalunya en el 34%³¹ a setembre de 2020. Aquestes xifres creixeran significativament quan els ERTOS s'acabin, pel que és previsible que l'atur superi el 20% i l'atur juvenil torni a superar, com ja va passar després de la crisi financera de 2008, la xifra del 50%. De fet, el gràfic següent mostra clarament l'impacte diferenciat en l'ocupació segons els grups d'edat, apreciant-se que la població menor de 25 anys ha vist com l'ocupació total en el seu grup d'edat es reduïa en un 20% aproximadament en termes anuals, mentre que per al grup de 25 a 64 anys hi ha una caiguda d'un 2-3% en termes anuals.

Ocupació per grups d'edat. Espanya. Variació anual

Font: WEO Oct-2020. FMI.

Segons Eurostat, a Espanya la probabilitat de perdre la feina a partir de l'inici del confinament, calculada per al segon trimestre va ser en general molt més elevada que a la resta d'Europa, arribant fins al 12% per als treballadors de baixos ingressos, entre els quals es troben la majoria de joves, i al 7% per a feines d'ingressos mitjans.

³⁰ Eurostat 163/2020 – 30 October 2020 “Euro area unemployment at 8.3%. EU at 7,5%”
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10663786/3-30102020-CP-EN.pdf/f93787e0-0b9a-e10e-b897-c0a5f7502d4e>

³¹ Veure Idescat: <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=conj&n=10218>

Risc de perdre la feina. Trim. 2, 2020

Font: Eurostat

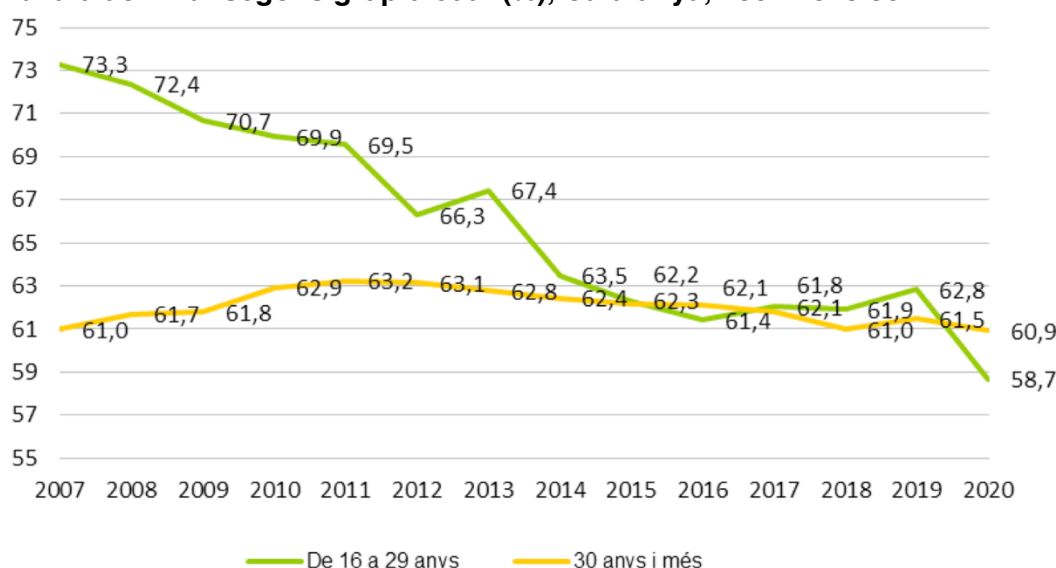
Catalunya no és una excepció en aquest tema. Si mirem la taxa d'ocupació juvenil a Catalunya del tercer trimestre de 2020, aquesta se situa al 43,8% (la taxa d'ocupació indica la proporció de persones ocupades respecte al total de la població), mentre que el tercer trimestre de l'any 2019 era del 50,9%. És a dir, durant la crisi del Covid-19 aproximadament el 7% de la població jove ha perdut la feina. Aquesta caiguda només es comparable amb les xifres de destrucció d'ocupació posteriors a la crisi del 2008. Abans de la crisi, al voltant d'un terç de la població treballadora d'entre 18 i 29 anys estava ocupada en la restauració i el comerç, sectors que han quedat molt afectats per les restriccions i en els que s'han destruït molts llocs de treball. També, abans de que comencés la crisi quasi el 50% dels treballadors joves ho eren en llocs de treball temporals.

Si al 43,8% del total de joves que estan ocupats li sumem els que estan a l'atur, el 14,8% dels joves, ens surt una taxa d'activitat juvenil del 58,7% (la taxa d'activitat són les persones que treballen i les que volen treballar i estarien disposades a fer-ho en les properes dues setmanes). El descens de les persones que busquen feina ha fet que, tot i haver-hi menys joves ocupats, l'atur juvenil hagi estat menys elevat. Actualment, un 25,1% de les persones joves són estudiants inactius (només estudien; els individus que

estudien i treballen simultàniament estan inclosos dins del grup de persones ocupades). Un 16,2% dels joves es troben en situació d'inactivitat i no estudien, proporció que ha augmentat de manera alarmant des del 10,7% del mateix trimestre de l'any anterior.³²

La taxa d'activitat juvenil a Catalunya ha caigut 4,1 punts percentuals durant la crisi (del 62,8% al 58,7%). Entre la població de més de 29 anys, gairebé no es percep la caiguda (del 61,5% al 60,9%). La caiguda de l'activitat fa que la taxa d'atur sigui més baixa. Entre el 2007 i el 2020, la taxa d'activitat juvenil ha passat del 73,3% al 58,7%, el que suposa una davallada de 14,6 punts percentuals. Aquest fet mostra com les crisis econòmiques estan sent absorbides en bona part pel col·lectiu jove, la situació del qual s'ha vist més afectada que la d'altres grups d'edat durant la crisi del Covid-19.³³

Taxa d'activitat segons grup d'edat (%), Catalunya, 2007-2020 3erT

Font: Observatori Català de la Joventut a partir de l'Enquesta de Població Activa (Idescat).

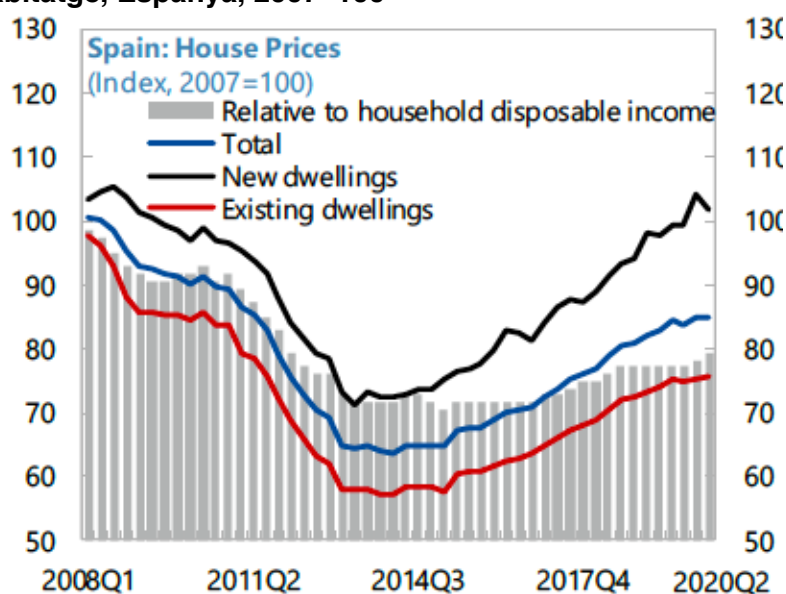
Aquesta caiguda en la taxa d'activitat ha anat acompanyada d'un augment dels preus de l'habitatge. De fet com s'observa en el gràfic següent, el pes dels preus en relació a

³² Observatori Català de la Joventut. "Situació laboral de les persones joves a Catalunya". 3er trimestre de 2020. http://ejoventut.gencat.cat/web/.content/e-joventut/recursos/tipus_de_recurs/documentacio/arxiu/document/informes_epa/Informe_EPA_3r_trimestre_2020.pdf

³³ Ibid.

la renda ha augmentat en 10 punts percentuals des de finals de 2014 (barres grises). Aquest fenomen afecta principalment als joves, que a més de tenir rendes més baixes en termes generals, són el grup que més transaccions realitza relacionades amb el lloguer o la compravenda de l'habitatge, ja que estan en edat d'emancipar-se i/o formar nous nuclis de convivència.

Preus de l'habitatge, Espanya, 2007=100

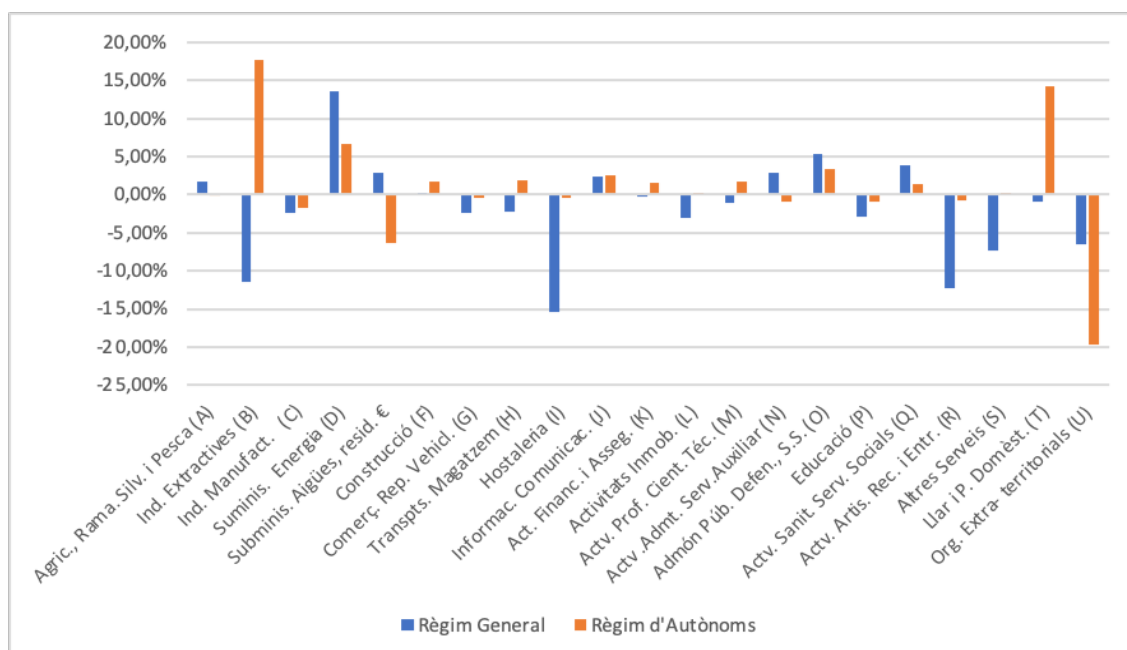

Font: WEO Oct-2020. FMI.

Impacte en l'activitat a Barcelona

La difícil situació viscuda fins al moment està causant importants impactes negatius en l'economia de Barcelona. Com a conseqüència, des del gener, la afiliació a la Seguretat Social ha caigut substancialment a la província de Barcelona, com es pot veure en el gràfic inferior. L'impacte en activitats com l'hostaleria, les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, les activitats immobiliàries, les activitats de transport i magatzem, les activitats de reparació de vehicles, les activitats de l'educació i moltes altres han fet caure les afiliacions a la seguretat social. Els percentatges que s'observen molt probablement augmentaran substancialment quan els ERTOS finalitzin i les tensions de tresoreria en el sector s'aguditzin. Cal notar que les activitats de l'hostaleria, i les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, són molt presents al districte de Ciutat Vella.

Afiliacions a la Seguretat Social a la província de Barcelona. Variació nov/gen. 2020

Font: Seguretat Social

Les xifres de societats constituïdes a Barcelona ciutat també mostren que els confinaments i les restriccions han aturat decisions d'inversió i de creació d'empreses. Des de gener fins a l'octubre les constitucions de societats han caigut un 25% respecte al mateix període de l'any anterior.

Societats constituïdes a Barcelona.

	Nombre societats constituïdes	% Variació		
		interanual	interanual acumulada gn-oc	% Pes de Barcelona/s
Barcelona	418	-36,0	-24,8	-
Província	1.102	-11,4	-23,0	37,9
Catalunya	1.363	-9,0	-23,6	30,7
Espanya	7.391	-7,9	-20,6	5,7

Dades provisionals

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades Oficina Municipal de Dades.

La resposta a la pandèmia també ha accelerat canvis cap a un model de treball menys presencial, ja que durant els tancaments moltes empreses han facilitat que els treballadors treballin des de casa com a mínim alguns dies de la setmana. Un model amb major pes en el tele-treball significaria que els empleats estarien menys restringits geogràficament, pel que podrien optar per anar a viure fora de Barcelona si no es plantegen alternatives que frenin aquesta tendència. Això és especialment rellevant per a les classes mitjanes locals, que sovint es troben ocupades en feines amb més potencial per al treball a distància. L'estimació del Banc d'Espanya del número potencial d'ocupacions que podrien realitzar-se des de casa mostra que un 60% de les ocupacions dels grups qualificats podrien realitzar-se mitjançant tele-treball.

Proporció d'ocupacions que podrien realitzar-se des de casa

Código CNO 2011 a 1 dígito	Título CNO 2011 a 1 dígito	%
2	Técnicos y profesionales científicos e intelectuales	58,9
1	Directores y gerentes	56,2
3	Técnicos y profesionales de apoyo	53,2
4	Empleados contables, administrativos y otros empleados de oficina	45,3
8	Operadores de instalaciones y maquinaria, y montadores	26,0
5	Trabajadores de los servicios de restauración, personales y de protección, y vendedores	17,5
6	Trabajadores cualificados de los sectores agrícola, ganadero, forestal y pesquero	8,3
9	Ocupaciones elementales	7,3
7	Artisanos y trabajadores cualificados de las industrias manufactureras y la construcción (excepto operadores de instalaciones y maquinaria)	1,6
0	Ocupaciones militares	0,0
Total		30,6

Font: Banco de España, amb dades de l'EPA de l'INE.

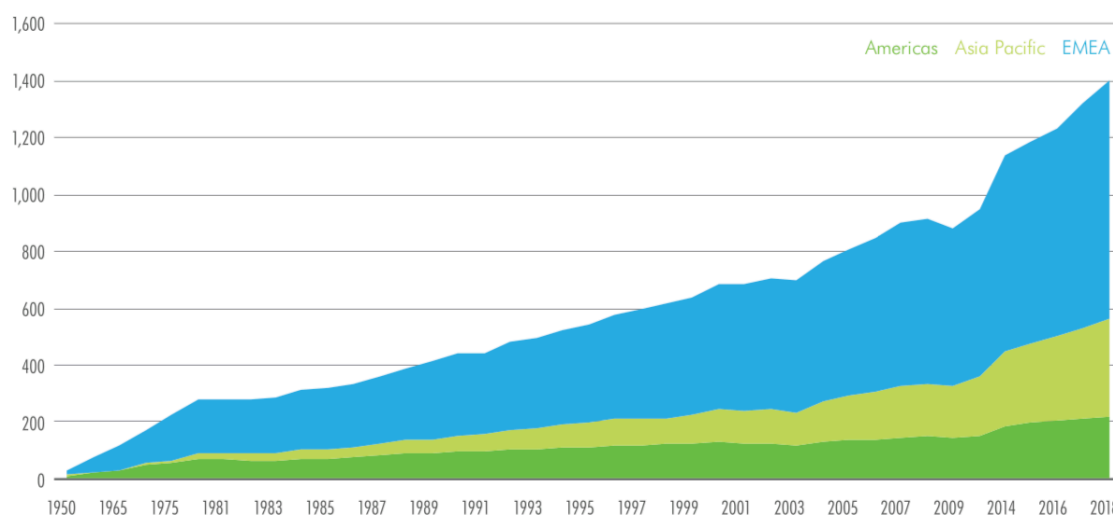
Segons aquestes dades, en l'actualitat a Espanya hi hauria un 31% dels ocupats amb potencial per treballar a distància, mentre que només el 8,3% hauria fet tele-treballat l'any 2019, segons dades de Caixa Bank Research. Això indica que el potencial de canvi cap a un model de treball menys presencial és gran sense haver de realitzar grans inversions ni canvis en l'estructura organitzativa de les empreses.

Les preferències d'ubicació actuals són dictades en gran part per les perspectives d'ocupació, cosa que es veu clarament amb les tendències històriques de migració cap a les ciutats i a les rodalies circumdants. Per tant, és possible que el tele-treball, que s'ha accentuat amb el COVID-19, incrementi la demanda d'habitatge a zones de les rodalies de les grans ciutats. Sabem, per exemple, que la recerca per internet d'ofertes d'habitatges amb jardí s'ha incrementat molt a partir dels confinaments. La por generada per la pandèmia, la creixent consciència respecte als impactes per a la salut de la contaminació a les ciutats i la pressió sobre els preus de l'habitatge que exerceix el turisme són factors que poden fer que moltes persones que s'ho puguin permetre deixin el centre de la ciutat per anar-se'n a municipis de les rodalies.

Per tant, les ciutats no perdran el seu atractiu general per als professionals joves i per a les classes mitjanes cosmopolites, però si no s'evita a partir de les polítiques públiques és possible que es produeixi un moviment cap a les rodalies d'aquelles persones que puguin tele-treballar i/o aprofitar les condicions en preu i qualitat de vida que els puguin oferir sortir de la ciutat, cosa que pot afectar especialment a les classes mitjanes professionals amb famílies.

L'impacte dels confinaments i les restriccions ha sigut especialment agut sobre el turisme. Per copsar la dimensió de la caiguda general de l'activitat a la ciutat és interessant començar per analitzar quin ha sigut l'impacte sobre aquesta activitat protagonista a la ciutat i al Districte. El sector del turisme i els viatges internacional ha crescut de forma extraordinària al món des mitjans del segle XX. El nombre d'arribades de viatgers internacionals a tot el món ha passat de pràcticament zero el 1950 a 1.400 milions l'any 2018.

Arribades de visitants internacionals, per regió, 1950-2018. Milions

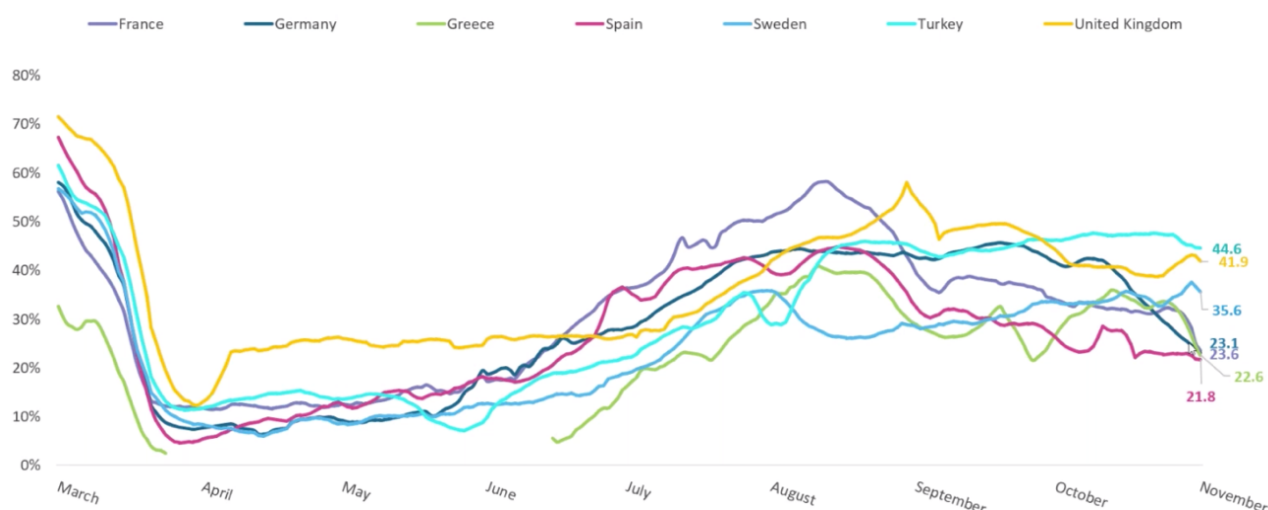
Font: CBRE, a partir de dades de l'Organització Mundial del Turisme, 2019.

Barcelona ha experimentat aquest creixement dels viatges internacionals de primera mà, especialment a partir dels anys 1980s, quan des del govern de la ciutat es va desplegar una estratègia política centrada en promocionar la ciutat com a destí turístic i

aquesta va començar a ser coneguda internacionalment. Això es va accelerar a partir de les Olimpíades del 1992, que van projectar Barcelona com una marca comercial turística associada a l'esport, l'arquitectura, el bon menjar, el clima càlid, el mar i l'hospitalitat mediterrània i el preu baix. A partir d'aquell moment, dels inicis del neoliberalisme, l'aposta pública i privada pel turisme va anar creixent fins a arribar a nivells poc sostenibles que avui provoquen el rebuig de part dels habitants autòctons de la ciutat.

La crisi del Covid-19 ha suposat un impacte molt gran en els viatges i el turisme a nivell global. Les restriccions en els moviments, la por al virus i les preferències per evitar haver de fer quarantenes o quedar-se atrapat lluny de casa han fet que el turisme pràcticament s'hagi aturat durant gran part de l'any. Per a Barcelona, i especialment per al Districte de Ciutat Vella, això està suposant un impacte econòmic de dimensions profundes i encara difícils de calcular. A Espanya, entre el març i el juny l'ocupació hotelera s'ha situat al voltant del 10% i, tot i que s'ha recuperat fins a nivells del voltant del 40-50% durant la temporada d'estiu, ha tornat a desplomar-se amb l'entrada de la tardor i les noves restriccions imposades durant la segona onada de contagis.

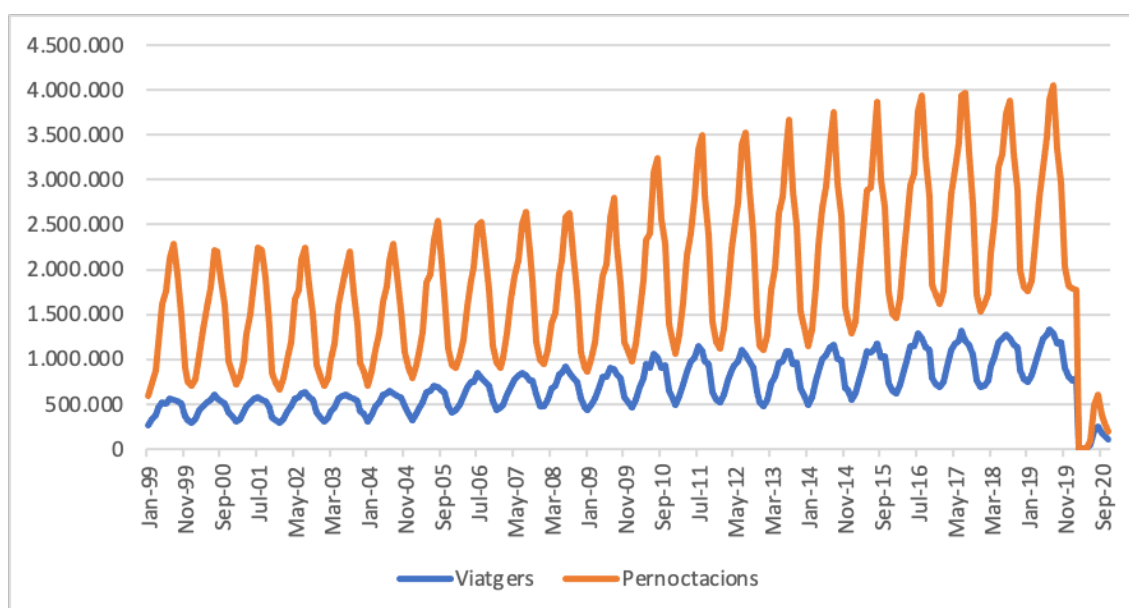
Ocupació hotelera (%) 2020

Font: Smith Travel Research.

Observant les dades de viatgers i pernoctacions a la província de Barcelona podem fer-nos una idea de la caiguda extraordinària en l'activitat a la ciutat. L'agost de 2019, per exemple, hi va haver 4,05 milions de pernoctacions en establiments hotelers a la província de Barcelona, mentre que l'agost d'aquest any amb prou feines s'ha arribat a les 600.000.

Viatgers i pernoctacions en establiments hotelers a la província de Barcelona

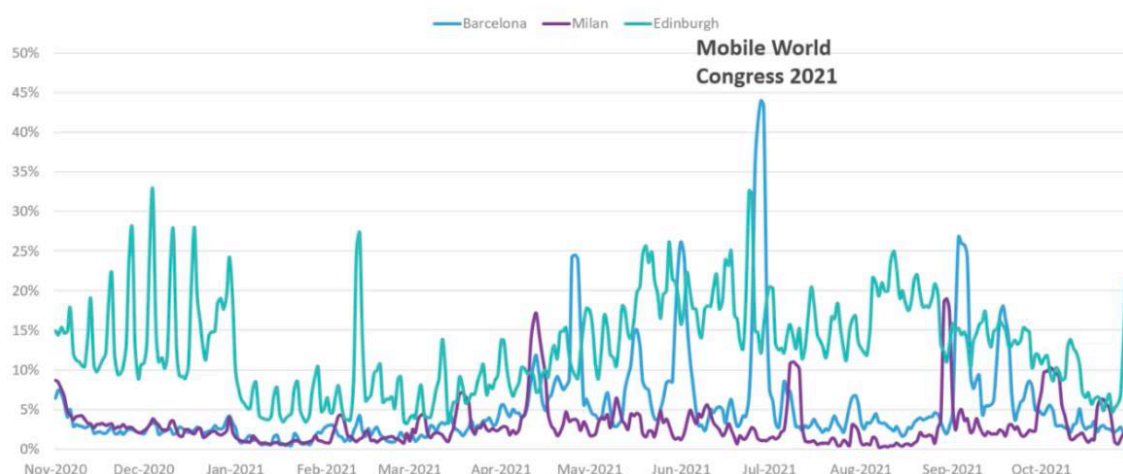

Font: INE

Els esdeveniments d'aquest any han portat a molts analistes a expressar dubtes sobre la viabilitat de l'hostaleria, atenent a la possibilitat de que els fluxos de viatgers es redueixin radicalment a partir d'aquesta crisi. Les empreses, podrien substituir els viatges relacionats amb reunions, fires i esdeveniments per trobades digitals. Els turistes, per la seva banda, podrien canviar les destinacions de llarga distància pel turisme de proximitat. Aquesta tendència certament s'ha produït en aquest any 2020, però no és gens clar que la vella normalitat no torni quan la pandèmia hagi passat. Un indicador que ens donaria evidència anecdòtica sobre el tema són les reserves hoteleres realitzades fins al moment per a l'any 2021. A Barcelona, per exemple, ja hi ha reservada el 45% de la capacitat hotelera per al període en el que s'ha de realitzar el Mobile World Congress de juliol de 2021. Tot i que això suposa només una evidència parcial, ens

mostra que les grans empreses, i en aquest cas les dedicades al camp de les tecnologies de la informació i les comunicacions dedicades plenament a promoure la digitalització, continuen donant molta importància a la presència física per portar a terme la seva activitat empresarial.

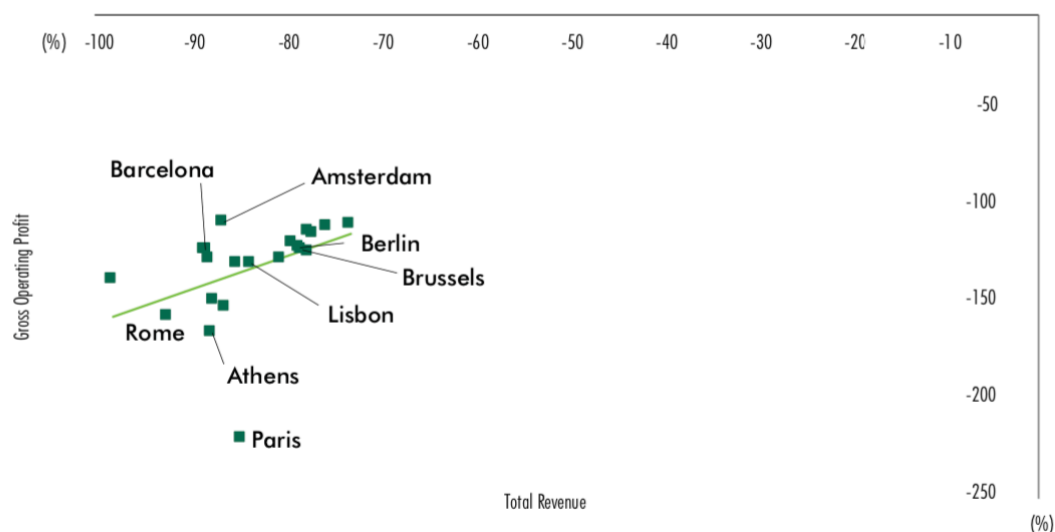
Reserves hoteleres per als 12 mesos posteriors al 2 de novembre 2020

Font: Smith Travel Research, 2020.

L'anàlisi d'indicadors operatius clau per a les capitals europees, basat en les dades d'HotStats d'hotels oberts a l'abril i el maig, va mostrar que una caiguda mitjana anual del 83% de la facturació hotelera va provocar una caiguda del 131% del benefici brut d'explotació. Tot i que els hostalers han reduït les despeses d'explotació, els costos fixos han pesat molt en el compte de resultats.

Ingressos i resultat brut d'explotació hotelers. Principals ciutats europees. Març i abril. Canvis anuals en %.

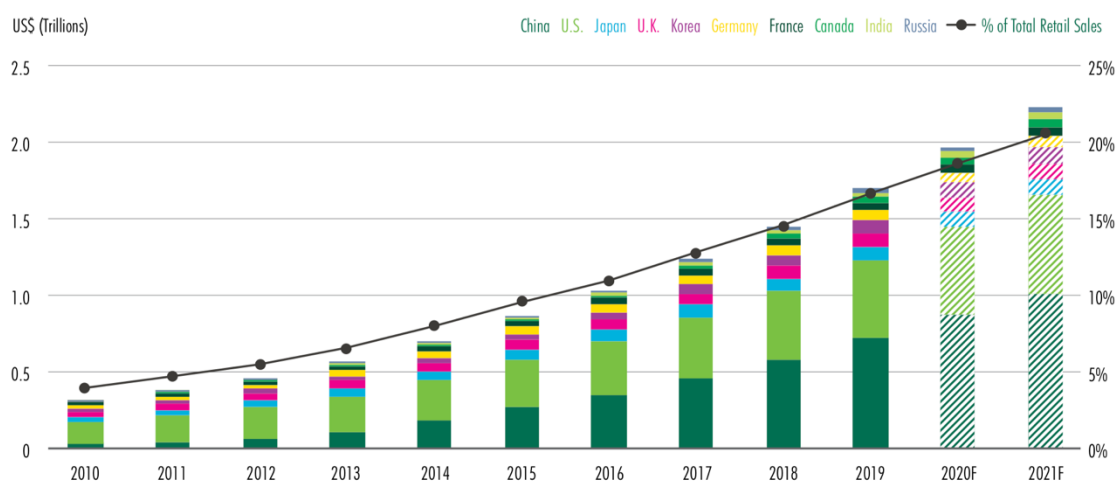
Font: CBRE, 2020, amb dades de HotStats.

Fins ara, el suport de l'estat a l'hostaleria, com els préstecs, les subvencions i les bonificacions fiscals, ha amortit l'impacte de la crisi. Els ERTOS, per exemple, han permès als operadors reduir els costos de personal, que generalment representen la major part de les despeses operatives d'un hotel. Tanmateix, l'hostaleria podria ser un dels darrers sectors empresarials a recuperar-se, pel que l'impacte en termes ingressos i ocupació per al Districte de Ciutat Vella, on l'hostaleria hi és molt present, serà més accentuat que a la resta de la ciutat; aquestes mesures probablement acabaran abans que els ingressos hotelers es recuperin completament, presentant així nous reptes de liquiditat financera i possiblement nous acomiadaments. Probablement, la manca de fons de maniobra disponible serà més aguda entre els propietaris i operadors no diversificats i/o de menor mida, amb baixes reserves d'efectiu i/o accés limitat a les línies de crèdit. El cost de la reobertura, incloses les noves mesures per garantir la seguretat del personal i dels hostes, ha fet que alguns propietaris considerin la possibilitat de reorganitzar els seus negocis i que una certa part dels hotels i restaurants romanguin permanentment tancada. Els inversors continuen molt interessats en els actius situats en bones ubicacions, encara que amb grans reduccions de preus i amb certes condicions, però els propietaris són reticents a vendre amb un descompte important.

En l'any 2020, en especial durant el confinament, s'han produït també canvis molt importants en la manera de consumir. El comerç a través d'internet ha augmentat molt, cosa que ha portat a que es prestin aquests esdeveniments com signes de canvis més estructurals cap a un model digital irreversible. Tot i que és ben possible que la digitalització continuï penetrant les nostres vides a mida que la financerització del capitalisme avança, cal fer una avaluació ponderada sobre si el que hem vist en aquest darrer any representa una acceleració disruptiva en aquest procés o si el desplegament de la digitalització tornarà a un ritme semblant a l'anterior a la crisi.

En aquest sentit, en els darrers deu anys hi ha hagut un increment molt pronunciat de les vendes per internet, les quals han passat de ser aproximadament el 3% de les vendes totals el 2010 a assolir el 17% el 2019. En els gràfics següents es pot apreciar projeccions estimades de creixement del comerç online que no tenen en compte l'impacte de la crisi del Covid-19. Tanmateix, amb l'actual crisi aquests percentatges s'incrementaran per sobre del projectat en aquests gràfics, atès que els confinaments primer i la por al contagi després han incrementat la motivació de la població per recórrer a aquests canals de vendes.

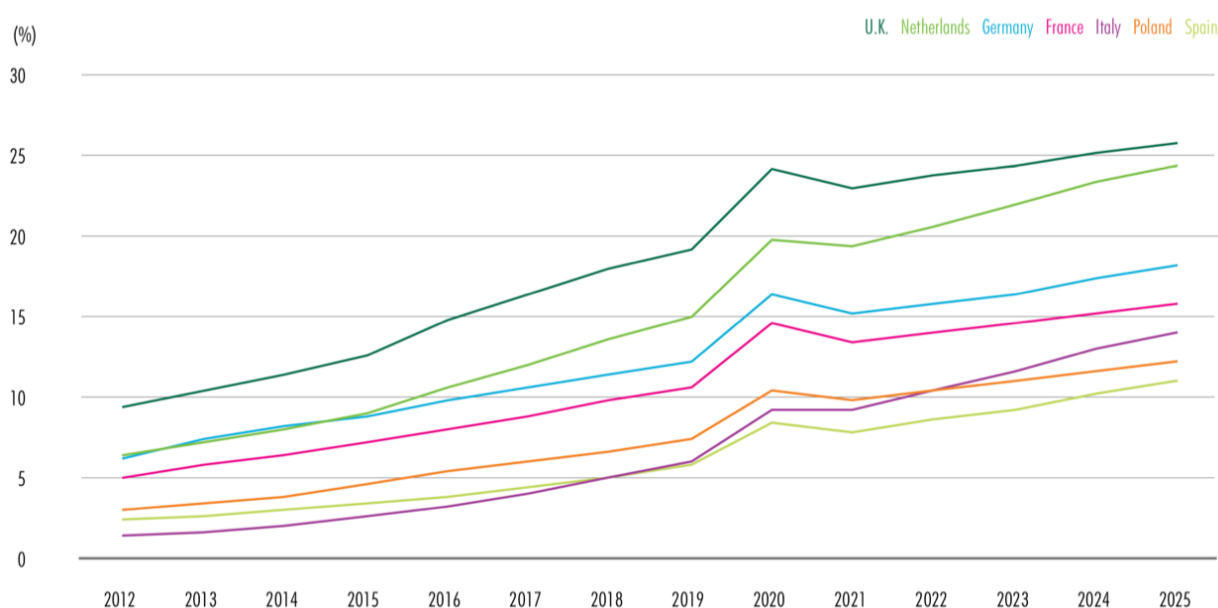
Vendes online per país, en bilions de dòlars US (eix vertical esquerre) i sobre el total (dret)

Font: CBRE 2020; a partir d'Euromonitor 2T, 2020.

D'entre els països europeus, Espanya té un model comercial que continua sent molt presencial i minorista, en especial fora de les grans ciutats. El 2019, el percentatge de vendes online sobre el total era només del 6% i s'esperava que assolís el 8% en l'any 2020 i el 10% a partir del 2025.

Vendes online sobre el total. (Projeccions estimades a partir de 2020)

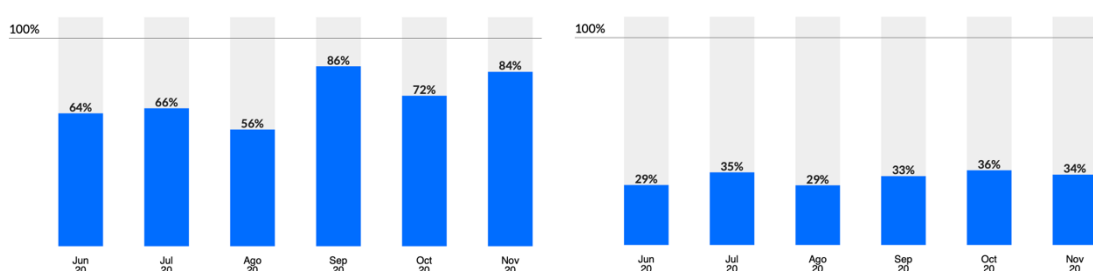
Font: CBRE Research, 2020; a partir de Forrester i Euromonitor.

Certament, Barcelona se situa molt per sobre d'aquestes xifres. De fet, Barcelona és una ciutat digitalitzada i considerada una de les ciutats importants en l'escenari mundial relacionat amb el comerç per internet i la logística. Tanmateix, la presència física és un tret característic del comerç del Districte, el qual està molt relacionat amb el turisme, ja que aprofita el pas dels visitants pels carrers. Si el model turístic quedés afectat de manera irreversible i aquesta intensitat en el pas es reduís, aquest dic de contenció relacionat amb la presencialitat és trencaria, generant amenaces i també oportunitats molt rellevants.

Actualment, segons les dades de despesa amb targetes de dèbit i crèdit recollides pel Banc de Sabadell a partir dels seus Terminals de Punt de Venta (TPV), la demanda continua sent extremadament feble al Districte. Mentre que durant la crisi el consum a

Barcelona s'ha situat en general per damunt del 60% en relació a la de l'any anterior, al Districte de Ciutat Vella, en canvi, el consum entre juny i novembre s'ha situat a nivells molt més baixos, en el rang 30%-35% respecte l'any anterior.

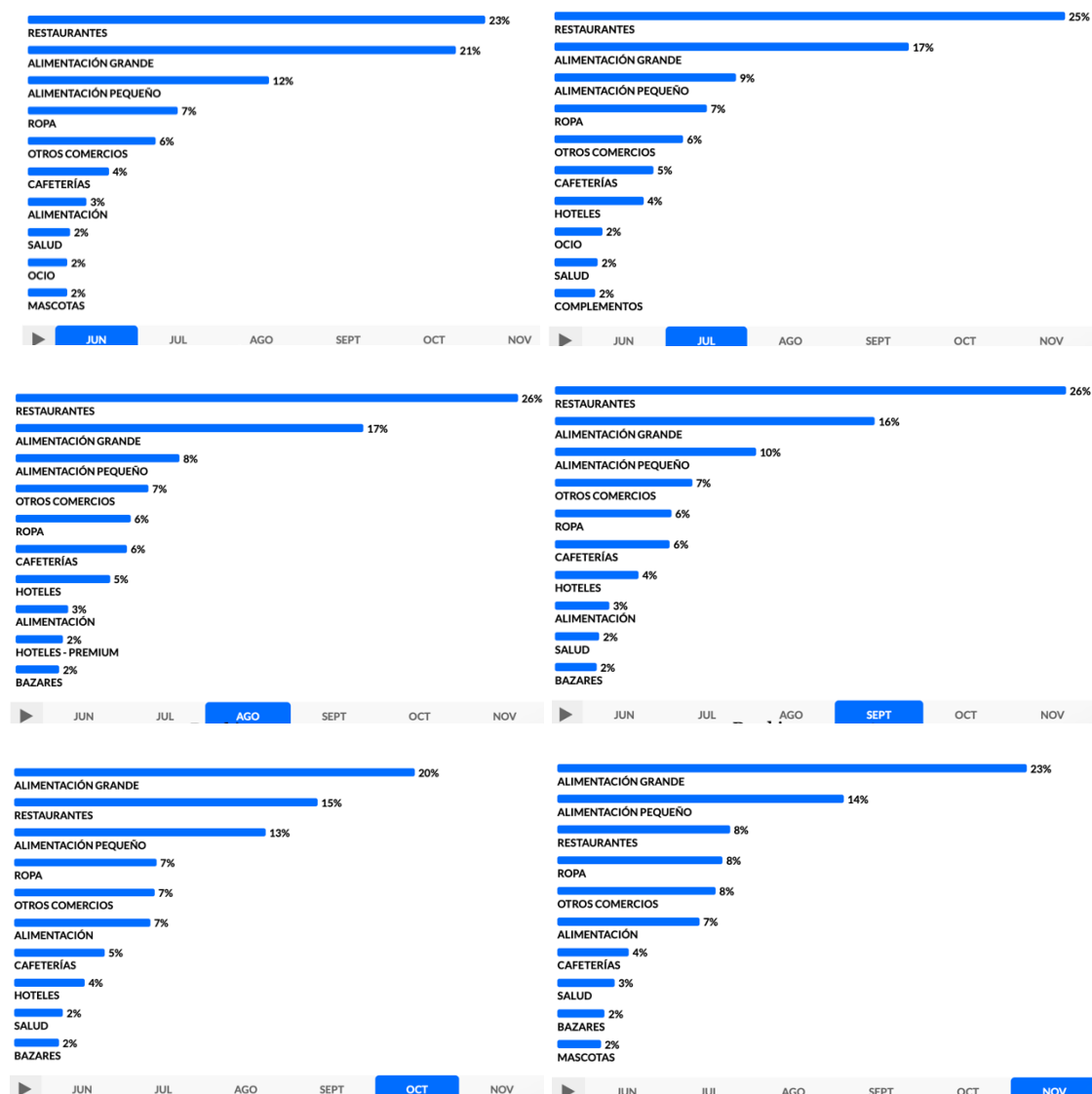
**Activitat de tots els sectors a Barcelona (esquerra) i a Ciutat Vella (dreta).
Proporció respecte l'any anterior**

Font: Banc Sabadell. Pulso.

A pesar de la gran debilitat de la demanda, durant aquest període el pes de la restauració respecte al total del consum ha sigut aproximadament del 25%. Tanmateix, amb l'arribada de la tardor i la imposició de noves restriccions la restauració ha passat a tenir un pes del 15% i 8% en els mesos d'octubre i novembre, respectivament. L'hostaleria ni tan sols es trobava en els primers deu sectors per pes de despesa durant el mes de juny, però amb l'aixecament de les restriccions i l'arribada de l'estació estival aquesta va assolir un pes del 4%-5% entre els mesos de juliol i octubre. Tanmateix, amb la imposició de les noves restriccions, aquesta ha tornat a desaparèixer de les deu primeres activitats per pes al districte.

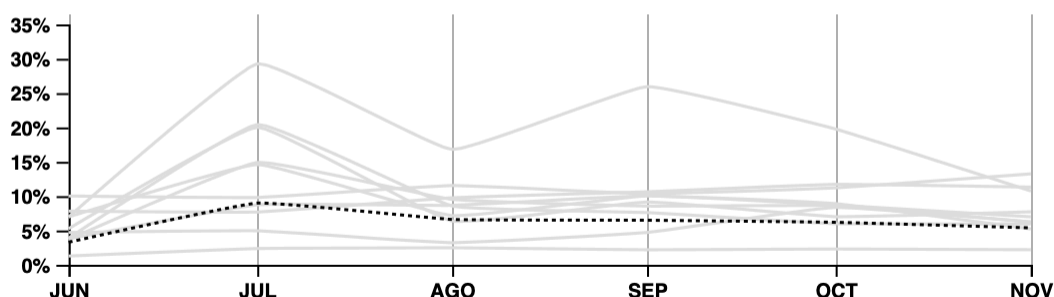
Gràfic 14. Ràanking d'activitats per pes de despesa a Ciutat Vella. Mesos de juny a novembre de 2020

Font: Banc Sabadell. Pulso.

En els mesos des de juny fins a novembre la despesa de la població estrangera s'ha situat per sota el 10% respecte a la despesa de l'any anterior. La pràctica desaparició del consum realitzat per la població estrangera és la causa principal de la gran caiguda de l'activitat a Ciutat Vella.

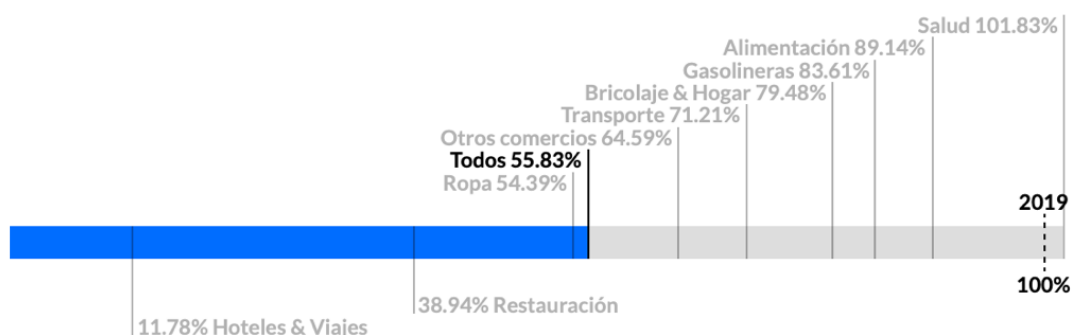
Consum estranger a Ciutat Vella. De juny a novembre de 2020

Font: Banc Sabadell. Pulso.

Segons les dades del Banc de Sabadell, durant la setmana del 14 al 21 de desembre a Ciutat Vella l'hosteleria se situava a un nivell d'activitat de només el 12% respecte a l'activitat del mateix període de l'any 2019, mentre que la restauració se situa en el 39%. Els comerços de roba i d'altres tipus han tingut una activitat del 54% i el 65% respecte l'any anterior, respectivament. Mentrestant, negocis menys sensibles als xocs externs com el transport, el bricolatge i la llar, i les benzineres mantenen demandes en una franja del 70-85% respecte a l'any anterior. Finalment, els comerços relacionats amb necessitats més quotidianes, com la salut i l'alimentació, tenen demandes molt semblants o fins i tot superiors a les del mateix període de l'any anterior.

Consum per sectors Ciutat Vella. Setmana del 14 al 21 de desembre de 2020.

Font: Banc Sabadell. Pulso.

Aquesta situació és clarament insostenible per a gran part dels establiments del Districte, molt en especial per als dedicats a l'hostaleria i a la restauració, però també per a aquells dedicats a moltes altres activitats comercials. Molts d'aquests hauran de tancar definitivament si no reben el suport decidit i prolongat de l'administració pública, fins i tot més enllà del moment en el que s'acabin les restriccions. Aquest suport públic, combinat amb la manca de demanda de la tipologia existent fins al moment, podria generar una oportunitat perquè molts d'aquests negocis busquin alternatives al seu model actual, transitant cap a un nou model de major retorn social.

Tanmateix, el context també pot suposar una amenaça si molts d'aquests establiments, a pesar de rebre ajuda pública, són incapaços de trobar una alternativa al seu model de negoci actual, portant-los a no ser viables en el curt o mitjà termini o a tornar a dependre únicament del turisme si aquest retorna a la intensitat semblant al període previ a la crisi. Això, certament, podria contribuir a una desertificació comercial o a un retorn al model de monocultiu turístic. Per evitar això, caldrà que a més de les ajudes públiques relacionades amb els expedients d'ocupació, el crèdit i les subvencions de suport directe s'ofereixin incentius clars per transformar el model cap a un model amb un major retorn social.

1.2 Anàlisi del desenvolupament del Pla Queda't

1.2.1 Comparativa entre la proposta i la execució

El Pla Queda't va ser un pla elaborat en 2017 per evitar la pèrdua de veïnat dels barris de Ciutat Vella, a causa de l'impacte de processos de gentrificació, assetjament immobiliari i expulsió, i per mancances en relació a la qualitat de vida al Districte.

El Districte de Ciutat Vella als anys anteriors havia perdut població de manera significativa: entre 2006 i 2016 s'havien perdut gairebé 13.000 veïns i veïnes, un 11,42% de la població del districte, sobretot en alguns barris com el Gòtic, on la pressió del turisme va ser encara més acusada que a la resta de barris. Aquest fenomen es podia vincular a diferents causes, però estaria principalment vinculat amb la dificultat d'accedir al dret a l'habitatge i algunes qüestions vinculades a la qualitat de vida al Districte.

A l'hora d'abordar aquest problema es va distingir els diferents fenòmens i grups socioeconòmics que els protagonitzaven. Pel que fa als fenòmens, es podien distingir-ne tres de fonamentals que s'entrellaçaven entre sí:

- **Substitució:** la substitució de població amb menys recursos, que es va veure obligada a abandonar els barris per la pujada del preu de l'habitatge i de les necessitats bàsiques, per una població amb més recursos. Els anys previs semblaven viure una nova fase del procés de gentrificació que afectava al Districte, en el que una part de la població estable (veïnat, independentment del sector socioeconòmic) va ser substituïda per població flotant (estades curtes d'estudiants, treballadors/es expatriats, etc.) i visitants (turistes). Així, els habitatges d'ús turístic i els lloguers de curta durada, molt més rentables per als propietaris, van substituir els habitatges amb lloguers de llarga durada (que com a molt arriben als 3 anys de lloguer). Aquesta substitució (classes populars per classes mitjanes, i veïnat estable per població flotant) va generar una convivència de diferents visions sobre els usos de l'espai públic i les necessitats dels barris. Va apareixer així un cert conflicte respecte els usos de l'espai públic, per la diferent intensitat d'usos, i per la tensió entre usos relacionals i usos econòmic/comercials.

- **Èxode:** un procés pel qual veïns i veïnes amb la capacitat econòmica d'afrontar un canvi de residència, van marxar dels barris de Ciutat Vella per l'impacte en la seva qualitat de vida d'un seguit de fenòmens que es van produir al Districte amb una major intensitat que en la resta de la ciutat: els impactes del soroll vinculats a l'oci nocturn, la percepció de baixos nivells de seguretat (vinculats sovint al consum de drogues i alcohol, i a la presència de prostitució), la manca d'espais públics adequats o amb usos conflictius (especialment per les tasques de cura i oci amb infants o gent gran), d'equipaments al servei del veïnat (alta densitat d'equipaments de ciutat però manca/saturació d'equipaments de proximitat i de serveis bàsics), de comerç de proximitat / productes bàsics, i recursos educatius percebuts com de qualitat. S'apuntava que la resolució d'aquestes qüestions via millora de l'espai públic (reformes urbanístiques) i dels equipaments, podia intensificar el procés de gentrificació.
- **Expulsió:** al Districte de Ciutat Vella es van produir, probablement amb una intensitat major que en altres zones de la ciutat, processos d'expulsió del veïnat amb diferents nivells d'intensitat i agressivitat, a través de fenòmens que van des de l'augment del preu del lloguer (i la manca d'oferta d'habitatge digne i assequible en el mercat lliure d'habitatge) fins a l'assetjament immobiliari. La compra d'edificis amb inquilins per part de grups inversors, amb l'objectiu de buidar els habitatges dels veïns i veïnes, sovint amb processos de rehabilitació, i així dotar d'un valor superior a la inversió, per acabar venent-la, començava a ser habitual en el Districte.
- **Atrapada:** població amb menys recursos no tenia possibilitat d'accedir al mercat lliure d'habitatge i només podia cobrir el dret a l'habitatge a través d'habitatge protegit (molt insuficient tant al districte com a la ciutat) o es veia atrapada vivint en habitatges no adequats, en condicions d'infrahabitatge.

En resum, el Pla Queda't estava destinat a abordar aquestes quatre problemàtiques viscudes per quatre grups poblacionals:

SUBSTITUCIÓ	➤ Població amb rendes baixes que no vol marxar però marxa per les dificultats d'accedir a un habitatge digne a preus assequibles .
EXPULSIÓ	➤ Població de rendes baixes i mitges que no vol marxar però és sotmesa a processos d'assetjament immobiliari (i un cop expulsada no troba alternatives assequibles al districte)
ATRAPAT	➤ Població amb rendes baixes que no té cobert un mínim de qualitat de vida però es manté " atrapada " en el districte, en habitatges en males condicions / baixa qualitat de vida, i que no es pot permetre marxar o millorar les condicions dins del districte a preus assequibles.
ÈXODE	➤ Població de rendes mitges que no voldria marxar però marxa buscant una millor qualitat de vida

El Pla Queda't va ser un pla de plans, que posava a treballar coordinadament més de 30 iniciatives que ja estaven en marxa o programades (tant des del Districte com a nivell de Ciutat), amb noves propostes, que incloïen més de 60 actuacions. Totes elles eren considerades necessàries per aconseguir que les persones que vivien a Ciutat vella no volguessin o no haurien de marxar, i hi poguessin viure en condicions adequades. Una de les principals virtuts de la proposta era la millora de la coordinació de les actuacions del Districte i la seva orientació cap a l'objectiu del Pla Queda't, que els veïns i veïnes de ciutat vella poguessin quedar-se i viure dignament al Districte.

Per abordar sistemàticament l'elaboració del Pla es van detectar 5 àmbits que agrupaven els principals problemes als que calia donar resposta. Per ordre d'influència en la pèrdua de veïns i veïnes del Districte la problemàtica es va definir de la següent manera:

I. Habitatge

Els processos de gentrificació, d'especulació i canvi d'usos de l'habitatge, provoca una escalada dels seus preus d'habitatge i de locals comercials. L'increment del preu de lloguer, produït de manera generalitzada a tots els districtes, va estar d'un 9,2% a Ciutat Vella en el període 2013-2015. Aquest augment de preus i la pressió del turisme van provocar la substitució dels residents habituals del districte per altres amb major poder adquisitiu o per visitants que hi viuen amb caràcter temporal.

Ciutat Vella era el districte amb menys habitatge principal de la ciutat, i la zona de concentració més gran d'allotjaments turístics. L'oferta d'allotjament turístic va seguir desplegant-se en el districte, tot i la moratòria i la suspensió de llicències, sigui a través

de l'oferta d'allotjaments il·legals, com a través de contractes de lloguer per poc temps (mínim un mes).

II. Veïnatge a l'espai públic

Ciutat Vella patia un procés de *fragilització* de vincles socials i comunitaris, en part pel procés de desveïnitació provocat per l'expulsió, substitució i èxode de veïns i veïnes, però també per la dificultat que es donaven algunes de les funcions socials dels espais públics al Districte. La substitució de població de rendes baixes per altres de rendes més altes, i de veïns i veïnes per visitants, turistes o residents de curta durada, amb usos diferenciats de l'espai públic, generava conflictes d'usos en aquests espais públics, fonamentalment entre un ús relacional versus usos comercials. Entre aquests conflictes destacava l'impacte sobre el descans veïnal i sobre els usos veïnals de l'espai públic del sector de l'oci nocturn i altres vinculats al turisme (soroll, neteja, sobreocupació de l'espai públic ...).

Les polítiques que en el passat buscaven la pacificació de l'espai públic, en comptes de tractar-lo com a espai ciutadà i democràtic, que ens iguala a tots i totes i on es produeix la interacció social, va provocar la invisibilització dels naturals conflictes d'interessos, i la complexitat i la riquesa de les formes de vida.

III. Desenvolupament econòmic

El Districte es trobava amb una dinàmica econòmica massa enfocada al monocultiu turístic, la qual cosa no resolía la situació de desocupació, empitjorava la situació d'un comerç local que de forma creixent no s'adreçava a cobrir les necessitats del veïnat, i perpetuava una situació de precarietat laborals vinculada al sector serveis i específicament al turisme.

IV. Equipaments

El districte de Ciutat Vella concentrava un nombre molt elevat de grans equipaments culturals, equipaments d'àmbit no només de ciutat sinó de país o internacional. Tot i això es trobava una certa mancança d'equipaments de proximitat al servei dels veïns i les veïnes dels barris, especialment per a certs sectors de la població, com pot ser la Gent Gran, els joves o la petita infància.

V. Educació

Totes els escoles de Ciutat Vella, excepte dos, eren d'alta o màxima complexitat, i els recursos disponibles, no només econòmics, sinó sobretot professionals, no es corresponien a aquesta realitat. S'esmentava així mateix com a problemàtica específica del Districte l'alt nivell de matrícula viva, és a dir, de mobilitat dels alumnes durant el curs.

A més de desenvolupar els plans en marxa, la estratègia més prioritària del Pla Queda't per evitar la marxa de veïns i veïnes del Districte va ser garantir el Dret a l'Habitatge:

- Per garantir el Dret a l'Habitatge enfront de l'Expulsió de veïns i veïnes del Districte es proposava l'acció coordinada de figures de protecció del veïnat enfront de l'assetjament immobiliari, l'augment indiscriminat del preu del lloguer, i l'increment del parc d'habitatge assequible, amb actuacions com: la declaració d'àrea de tanteig i retracte segons indicadors de vulnerabilitat, i la compra d'habitatge per incorporar-lo a l'oferta d'habitatge públic de lloguer; la promoció d'inspeccions tècniques, l'emissió d'ordres de conservació i rehabilitació amb garantia de reallotjament dels inquilins, o la millora del circuit de llicències d'obres; el reforç de l'Oficina d'Habitatge, del SIPHO (Servei d'Intervenció en la Pèrdua d'Habitatge i Ocupació) i la UCER (Unitat contra l'exclusió residencial); la detecció i sanció d'habitatges d'ús turístic il·legals; l'elaboració del cens d'habitatges buits preveient mesures de reallotjament; o un programa de promoció de canvi d'usos per incrementar el parc d'habitatge al districte, entre altres.
- Per garantir el Dret a l'Habitatge enfront de l'Èxode i de les persones Atrapades en Infrahabitatges les actuacions s'adreçaven a: fomentar la rehabilitació i el reforç de la detecció de l'infrahabitatge.
- Per garantir el Dret a l'Habitatge enfront de la Substitució es promovien actuacions com la detecció i sanció d'habitatges d'ús turístic il·legals, l'ampliació del parc d'habitatge públic de lloguer a partir de diferents estratègies, la revisió de criteris d'assignació de l'habitatge públic, així com mesures de desenvolupament econòmic que contribuïen a l'augment d'ingressos de veïns i veïnes del Districte i a la millora de les seves condicions laborals i comercials,

mitjançant actuacions com: la regulació de l'activitat econòmica a través d'un nou Pla d'Usos, el desplegament del Pla de Desenvolupament Econòmic, els baixos comercials de protecció oficial, els programes de promoció econòmic-laboral sectorials, un Pla de multi-inspeccions, o la revisió del destí de la Taxa turística.

Grau de compliment del Pla Queda't

Segons la informació obtinguda del Districte de Ciutat Vella de l'Ajuntament de Barcelona, després de la seva elaboració el Pla Queda't no va aconseguir passar a la fase d'execució segons el qual el cronograma i el seu quadre de comandament establien. El Pla no es va executar com una eina integral amb identitat pròpia encara que, com conseqüència que era un pla de plans amb plans i actuacions dissenyades i/o en marxa prèviament, algunes de les actuacions incloses en ell sí que s'hagin desenvolupat.

No obstant això, farem un recorregut per les actuacions més importants del Pla Queda't per a descriure fins a quin punt es van executar.

En l'àmbit de Habitatge, l'actuació més important i, per tant, l'actuació més important de tot el Pla va ser la **Declaració d'Àrea Conservació i Rehabilitació**. La seva descripció era:

“Delimitació i declaració (amb la conseqüent elaboració de la memòria justificativa), d'acord amb l'article 36 de la Llei 18/2007 del dret a l'Habitatge, d'una o diverses àrees de conservació i rehabilitació (ACR), condició necessària per acollir-se al programa de Mesures de foment a la rehabilitació en àrees de rehabilitació del Pla per al dret a l'Habitatge.

Dita declaració comportarà la possibilitat d'aplicar un ampli ventall de mesures, entre les que hi figuren: la declaració d'utilitat pública a efectes d'expropiació, imposició de servituds o ocupació temporal de terrenys; aprovació de normes, plans o programes de rehabilitació; l'adopció d'ordres d'execució per al compliment dels deures de conservació i rehabilitació amb possibilitat d'aconseguir finançament de la Generalitat per a les obres que superin el límit del deure imputable als propietaris; l'exercici per l'ajuntament dels drets de tanteig i retracte previstos a l'article 15 de LDH; la creació d'un ens gestor que impulsi el procés de rehabilitació i protegeixi els drets dels ocupants

legals; la subscripció de convenis de rehabilitació amb dotació d'un fons econòmic específic; i l'obligació d'incorporar al mercat els immobles desocupats en un termini concret.

Es consideren també ACR les àrees de rehabilitació integral (ARIs) i les àrees de rehabilitació de centres històrics (ARCHs) declarades quan no hagin finalitzat la seva execució, i es consideraran prioritàries per a la seva declaració les àrees que hagin estat incloses en el fons de la Llei de Millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixin d'una atenció especial.”

A partir d'aquesta proposta d'actuació es van elaborar diversos informes per a concretar la seva execució. Aquests informes van incloure una proposta de cronograma i una aproximació de cost econòmic de la seva execució. Els elevats costos de l'actuació han aturat fins al moment que pugui executar-se i, per tant es troba en stand-by.

Una altra de les actuacions importants que incloïa l'àmbit d'habitatge del Pla era **l'Obligació d'incorporar al mercat els immobles desocupats en un termini concret**. Aquesta actuació consistia en:

“A partir de la detecció de possibles habitatges buits des de fa més de dos anys pels serveis municipals, així com de les dades del Registre municipal de parc vacant, procedir a les comprovacions i inspeccions a fi d'incoar les actuacions administratives, requerint als propietaris per tal que els posin en lloguer, ja sigui, per si mateixos o els cedeixin a l'Ajuntament.”

Aquesta actuació no es va executar.

Quant al següent àmbit per ordre d'importància, la Veïnificació de l'espai públic, la principal actuació era **Definir , a partir d'un procés participatiu, i implementar un Pla Director de l'Espai Públic per afavorir dinàmiques de veïnificació del mateix**. Aquesta actuació estava definida de la següent manera:

“Ciutat Vella ha patit en les darreres dècades importants transformacions urbanístiques i socioeconòmiques que han acabat per re-configurar els usos de l'espai públic, sense una planificació específica dels mateixos. L'espai públic, així com l'habitatge, pateix un

procés de desveïnintzació provocat per l'expulsió, substitució i .èxode de veïns i veïnes, però també Per la dificultat que es donin algunes de les funcions socials dels espais públics al Districte.

El Pla Director de l'Espai Públic haurà d'estar adre.at precisament a preservar els usos veïnals de l'espai públic.

El Pla director de l'espai públic respon a la necessitat d'ordenar, fixar criteris i planificar les intervencions a l'espai públic, amb l'objectiu de preservar els usos veïnals del mateix i a veïnificar aquelles zones amb un major desequilibri d'usos que no afavoreixi la vida veïnal a l'espai públic. Aquest ha d'establir les línies generals de planificació, disseny i gesti. a seguir per les intervencions, urbanístiques o de dinamització socioeconòmica, a l'espai públic, així com planificar les principals intervencions / inversions a realitzar en un termini a determinar.

Aquest Pla director haurà d'estar en relació als processos ja en marxa de revisió del Pla d'Usos (per aquelles activitats de concurrència pública amb impacte a la via pública), el Pla de Mobilitat o el Pla de Veïnatge, entre d'altres.”

L'element definitiu d'aquesta actuació, que permetia a més desenvolupar actuacions dependents d'ella, era un Procés de participació ciutadana en el procés de definició del Pla Director. Les actuacions derivades d'aquest procés eren:

“Definir, a partir d'un procés participatiu, una planificació de la intervenció en l'espai públic al Districte a partir d'un abordatge global:

“Definir, a partir d'un procés participatiu, criteris de la intervenció en l'espai públic al Districte, orientant aquesta cap a la veïnificació de l'espai públic, posant el focus en les dinàmiques en l'espai públic més que no pas en la pròpia urbanització de l'espai.

Establir, a partir d'un procés participatiu, criteris referents a espais verds i no asfalt en els projectes d'intervencions urbanístiques.

Partir en la planificació de l'espai públic d'un anàlisi interseccional i intergeneracional.

Planificar intervencions de millora en l'espai públic a partir del treball conjunt de ciutadania, tècniques de barri i arquitectes/urbanistes, consolidant els processos de participació ciutadana en les intervencions urbanes de forma que aquests esdevinguin integrals i vinculants.

Transitar de la visió de reforma integral cap a un urbanisme tàctic, afavorint petites intervencions veïnificadores sobre elements de l'espai públic.”

L'actuació principal i en el seu conjunt no es va executar.

Les actuacions més importants de l'àmbit de Desenvolupament econòmic eren:

Regular l'activitat econòmica, partint del dret a la ciutat, a través d'un nou Pla d'Usos participatiu. Es descrivia de la següent manera:

“Des de mitjans de maig fins a finals de juliol de 2017 s'està desenvolupant un procés participatiu per a definir un nou pla d'usos a Ciutat Vella. El pla d'usos és una eina urbanística que serveix per regular la implantació d'activitats de concurrència pública al territori. L'objectiu d'aquest procés és principalment equilibrar l'activitat econòmica i el dret a la ciutat en el Districte, amb el repte clau d'abordar la saturació d'activitats en certes zones, limitant i reduint el nivell de les mateixes i les seves conseqüències en la vida del veïnat.”

L'altra actuació era el **Foment del desenvolupament local i de l'economia de proximitat a partir de la implementació del Pla de Desenvolupament Econòmic**. La seva descripció era:

“Al juliol de 2016 es va presentar el Pla de Desenvolupament Econòmic de Ciutat Vella 2016-2021, com a full de ruta per a la dinamització i transformació socioeconòmica del Districte en els propers cinc anys. El pla entén el desenvolupament econòmic local com el conjunt d'accions, polítiques i estratègies que promouen activitat econòmica orientada a solucionar les necessitats de les persones que habiten un territori, amb perspectiva de distribució de riquesa, de gènere, intercultural i de sostenibilitat ambiental. És un desenvolupament que aprofita els recursos propis de la zona per configurar un ecosistema econòmic plural que aculli diferents pràctiques econòmiques i estimuli diferents sectors d'activitat econòmica, mitjançant la concertació de polítiques i projectes entre l'Administració pública, el teixit comunitari, el sector social i el privat. El PDE marca mig centenar de mesures en 5 eixos estratègics i 15 línies prioritàries.

Bona part d'aquestes mesures estan adreçades a generar oportunitats per al veïnat així com a millorar les condicions de vida al districte, compartint objectius amb el Pla Queda't. En aquest sentit el PDE marca un seguit de dinàmiques que cal revertir, i que

coincideixen en gran mesura amb pràctiques que estan a la base de l'expulsió i marxa de veïnat del districte:

- Monocultiu econòmic al voltant del turisme, la restauració i l'oci nocturn
- Gentrificació
- Precarització i vulneració de drets laborals
- Índex d'atur, especialment juvenil i creixement de les desigualtats

Aquestes dues actuacions no eren exclusives del Pla Queda't, s'havien posat en marxa anteriorment i es van executar. Està previst que el març de 2021 s'elabori el següent Pla de Desenvolupament Econòmic.

Respecte a l'àmbit dels Equipaments, l'actuació més important era **Definir usos i tipus de gestió de nous equipaments al districte, i suport a la gestió comunitària d'equipaments públics**. La seva descripció era:

“El Districte de Ciutat Vella ha impulsat l'obertura de nous equipaments de proximitat als barris, amb l'objectiu de cobrir demandes d'espais per part de diversos col·lectius del territori. En aquest sentit espais com la Cooperativa SXX a la Barceloneta, el Casal de joves que es situarà a Can 60 al Raval, el casal de joves ubicat a Ripoll 25 al Casc Antic, el Bors. Al Gòtic, un nou espai per entitats a Sant Oleguer al Raval, o el projecte del Teatre Arnau, també al Raval, s'afegeixen a la llista d'equipaments de proximitat al districte. En alguns casos s'està actualment en procés de definir el model de gestió i els usos que tindran aquests nous espais. Aquest repte pot passar per definir amb la ciutadania si escau optar per models de gestió comunitària.

En aquesta línia, és important donar suport a les experiències existents de gestió comunitària d'equipaments públics i en espais cedits per part de l'ajuntament a les entitats socials. El retorn social que aquest tipus de projectes fan als barris és un factor clau per al foment de la convivència. Una societat civil enfortida al territori afavoreix no només la cohesió social, sinó també fomenta el sentiment de pertinença amb el territori, que es pot reforçar a partir d'experiències de gestió col·lectiva i participada de patrimoni públic. En aquest sentit serà també necessari plantejar si es promou aquest tipus de

gestió comunitària, a partir de programes com la gestió cívica o el nou programa de Patrimoni Ciutadà., als equipaments existents al territori, i donar eines de reforç., capacitat i visibilització de les dues experiències de gestió comunitària que ja hi existeixen (Casal de Barri Pou de la Figuera, i Casa de la Barceloneta 1761).”

Aquesta actuació no era exclusiva del Pla Queda’t, s’havia posat en marxa anteriorment i es va executar.

Finalment, en l'àmbit d'Educació l'actuació principal era **Diagnosi i elaboració d'un Pla d'Educació**. La seva descripció era:

“El Districte de Ciutat Vella es va dotar d'un Pla d'Educació per als anys 2013-2018, que al llarg d'aquests darrers anys ha significat la posada en marxa d'actuacions específiques orientades “a promoure la millora dels centres per assolir l'èxit escolar i una escolarització més equilibrada, impulsant la participació i coresponsabilització dels diversos agents implicats, enfortint els vincles i el capital social de l'entorn”. Des del nou equip de govern del Districte s'ha plantejat la necessitat d'avaluar la situació actual a partir d'una diagnosi de l'educació al districte (en marxa actualment) i l'elaboració d'un nou Pla d'Educació que respongui a la necessitat de millora del procés educatiu, de promoure l'equitat en les oportunitats i competències educatives de l'alumnat dels centres públics de Ciutat Vella, l'acompanyament i coresponsabilitat de múltiples agents.

Es planteja des d'una perspectiva de considerar l'èxit escolar com a procés (més enllà Dels resultats acadèmics i dels indicadors oficials, donant importància al procés educatiu, al professorat i els mecanismes AD), com a equitat (abordant l'impacte desigual dels riscos d'abandonament escolar prematur segons perfil dels joves i la desigualtat en les condicions d'escolarització dels diferents centres), com a procés d'acompanyament (posant de rellevància la importància de les qüestions emocionals i afectives i l'acompanyament en sentit ampli), la coresponsabilitat (identificant accions complementàries de múltiples agents de l'àmbit escolar i l'entorn, anant més enllà de la individualització del fracàs cap a un sentir de responsabilitats compartides), i finalment l'èxit com a sentit (abordant la multidimensionalitat de la desvinculació escolar, la importància de les qüestions expressives i donant veu als i les joves).”

Aquesta actuació no era exclusiva del Pla Queda't, s'havia posat en marxa anteriorment i es va executar.

1.2.2 Conclusió i recomanació

Considerant que el Pla Queda't no es va executar com una eina integral amb identitat pròpia, considerant a més que les actuacions més importants de l'àmbit més important, l'Habitatge, no es van executar, i considerant que la problemàtica en referència als fets que van motivar l'elaboració d'aquest Pla es mantenen, es pot arribar a una conclusió principal en relació a l'objecte d'aquest document:

- L'execució de un pla d'aquest tipus podria haver aconseguit uns resultats que haguessin col·locat el punt de partida per a resoldre la crisi actual a un lloc més favorable en relació a despoblació del Districte, veïnicació i diversitat productiva. La resiliència que podria tenir Ciutat Vella en l'actualitat podria haver evitat una part de la problemàtica, sobre tot alguna de la més dolent i greu, que ha provocat la pandèmia.

Considerant d'altra banda, que algunes de les actuacions més importants del Pla Queda't segueixen vigents actualment, es recomana:

- Analitzar, rescatar, actualitzar i aprofitar les actuacions dels àmbits del Pla Queda't que siguin útils per desenvolupar el model socioeconòmic d'aquest document, que es detalla a continuació.

1.3 Anàlisi de les Àrees de Promoció Econòmica Urbana (APEU)

Què són les APEU?

Una APEU és una subdivisió espacialment definida d'una ciutat en què els propietaris es comprometen a pagar un impost addicional, una taxa o un impost basat en el valor patrimonial. Els ingressos generats es reserven per finançar serveis i millores dins del districte acordats pels que paguen la taxa. Les APEU són organitzacions privades sancionades públicament que complementen els serveis públics dins de límits geogràficament definits mitjançant la generació d'ingressos plurianuals a partir de la participació obligatòria dels propietaris i/o empreses locals. En molts casos, les APEU són temporalment limitades i han de patir un procés de renovació després d'un període de temps predeterminat. Tot i que hi ha una història llarga d'associacions de propietaris d'empreses i propietats a molts països, les APEU difereixen de la majoria d'altres models de gestió de ciutats. Un cop establerts, són obligatoris per a tots els propietaris o empreses de la zona durant aquell temps determinat. Es sosté que això ajuda a desfer-se del problema dels 'freeriders' que si l'associació és voluntària, sovint no participen en finançar les millores però se'n beneficien igualment.

Els serveis i les millores que paga l'APEU difereixen molt entre els diferents APEU i els contextos locals i estatals, però en la majoria dels casos se centren en alguns serveis al voltant de qüestions de clavegueram i neteja, màrqueting, seguretat i, de vegades, de millores físiques, amb l'objectiu d'augmentar el valor de la propietat. Per tant, les APEU es perceben com a estratègies innovadores i efectives per resoldre problemes públics (com ara 'el crim i la brutícia', la pèrdua d'atractiu de l'espai públic o la fugida de capitals des de zones urbanes) per mitjans del sector privat. Ofereixen una gestió a petita escala altament adaptable dels espais urbans sobre la base dels interessos dels propietaris i empreses i, en certa mesura, substitueixen tasques públiques anteriors.

Una breu història de les APEU

El concepte va sorgir al Canadà a la fi dels anys seixanta, quan un empresari de Toronto va organitzar propietaris locals per formar una associació i invertir col·lectivament en la millora de la zona que envoltava les seves propietats. Des del Canadà, on el concepte

s'estava implementant ràpidament en diverses ciutats i províncies, es va traslladar als Estats Units a mitjan anys setanta. Aquí es va popularitzar als anys vuitanta i noranta. Cada cop més es veien com una part vital d'un canvi més ampli cap a un mode de govern urbà neoliberal i més excloent. Per tant, no és d'estranyar que l'únic lloc que es va convertir en l'aparador més visible i influent de les APEU fos el lloc que també es va convertir en l'aparador global d'un nou mode de governança urbana: la ciutat de Nova York. El cas de Nova York va dominar molt el discurs sobre les APEU al llarg dels anys noranta. Tant la tolerància zero de Giuliani com les APEU se solen citar com els principals motius de l'aclamat 'renaixement' de la ciutat.

Les APEU a l'Europa continental

Des de la perspectiva europea a primera vista, les APEU semblen ser un aspecte més de la privatitzada 'Ciutat Americana' que es construeix amb freqüència com a antípoda de la idea (o ideologia) de la 'Ciutat Europea', és a dir, una ciutat històrica i densa de emancipació ciutadana i espai públic. Siebel,³⁴ un dels principals representants de la secció alemanya de Nova Sociologia Urbana, va argumentar que la 'ciutat europea' es caracteritza per la seva història d'emancipació (burguesa), espai públic i diversitat social. Tot i que, hi ha una sèrie de similituds entre aquesta ciutat europea ideal i els espais neo-urbans promoguts a partir de les APEU, sovint les APEU són vistos com a agents de la privatització de l'espai públic, augmentant el desenvolupament desigual mitjançant la micro-gestió d'un espai urbà cada cop més dividit i d'un mitjà viable d'excloure el "superflu" de la visió dels consumidors urbans de classe mitjana. Així, es poden veure com un aparador de polítiques d'urbanisme neoliberal. Però, com veurem, els defensors de les APEU a Europa aconsegueixen alinear el concepte APEU amb aquesta idea de la ciutat europea i argumenten que les APEU són garanties de l'espai públic en lloc de posar-lo en perill.

Des de finals de la dècada de 1990, hi ha un debat creixent sobre la transferència de les APEU a la resta del món, destacant que aquests no es limiten al context polític i urbà d'Amèrica del Nord. Després de creuar l'Atlàntic a finals dels anys noranta per imposar-se com a model per a governar les ciutats post-apartheid a Sud-àfrica, les APEU es van

³⁴ Siebel, W, ed. 2004. *Die europäische Stadt*. Frankfurt am Main, Germany: Suhrkamp.

introduir al Regne Unit durant el govern New Labor i un parell d'anys després a alguns estats federals alemanys. Amb aquestes transferències, l'estat a Europa es va convertir per primera vegada en una força impulsora de les APEU. El New Labor, per exemple, els considerava com un instrument clau per a les seves ambiciosos polítiques de revitalització urbana. Per tant, l'estat va participar molt en la promoció de les APEU com a mode de governança urbana privatitzada. De manera similar, hi va haver un fort suport per part d'alguns estats federals a Alemanya i un nombre important d'actors com la Cambra de Comerç alemanya.

Abans de la introducció de les racionalitats neoliberals, la planificació urbana a Europa era una tasca pública exclusiva. Amb prou feines hi havia una tradició de governança urbana privada comparable a la de les ciutats nord-americanes. A Europa, el poder de gestió i finançament de l'estat, tot i disminuir fins a cert punt, continua sent central. Un impost relativament elevat es tradueix en un nivell relativament alt de serveis públics a les ciutats. Fins i tot amb APEUs i esquemes similars a les APEU, l'estat continua sent el finançador més important per a moltes associacions público-privades en el desenvolupament urbà. En comparació amb els Estats Units i per a descontentament de molts defensors de les APEU, la realitat de les APEU a l'Europa continental a primera vista sembla sovint una versió estatista. Per diverses raons, fins i tot les APEU més grans d'Alemanya difícilment poden competir amb l'escala i la complexitat de les tasques i mesures realitzades per les APEU als Estats Units, Sud-àfrica i el Regne Unit.

A més, els promotors privats i les parts interessades en general són més febles a l'Europa continental que a Amèrica del Nord, tant en termes econòmics com polítics. Des d'aquest punt de vista, la introducció de les APEU s'ha vist a països com Alemanya com una expressió d'un canvi decisiu en la governança urbana cap a la inclusió d'actors privats en la formació de polítiques a les ciutats a costa de modes més democràtics. La introducció d'una taxa obligatòria i les adaptacions favorables a les APEU de les estructures institucionals i dels processos de presa de decisions de la ciutat es veuen com els signes més aparents d'una relació canviant entre interessos públics i privats.

Tot i que la primera APEU promulgada legalment a l'Europa continental es va establir el 2005 a Alemanya, les discussions es remunten a diversos anys abans. Una conferència sobre centres d'entreteniment urbà i planificació urbana privada el 1998, organitzada pel Departament de Desenvolupament Urbà de Renània del Nord-Westfàlia, va iniciar el

debat a partir d'una xerrada sobre les APEU als Estats Units. Per a una comunitat més àmplia de propietaris, agències governamentals i especialment cambres de comerç, les APEU van esdevenir un tema important després de la publicació d'un estudi encarregat pel mateix Departament. Aquest estudi va intentar fer una primera enquesta sobre si es podrien transferir les APEU a Alemanya i si hi podia haver restriccions polítiques i constitucionals. El govern estatal de Renània del Nord-Westfàlia, que fins al 2005 va ser una fortalesa dels socialdemòcrates alemanys, a curt termini va preferir un model voluntari al model APEU obligatori que obligaria els propietaris a unir-s'hi. Al final, es va introduir un esquema APEU a Renània del Nord-Westfàlia un parell d'anys després, només després que les primeres APEU s'haguessin llançat en altres estats federals i que els demòcrates cristians guanyessin la majoria al govern per primera vegada en quaranta anys.

Les APEU i la política de partits

La ciutat-estat d'Hamburg va ser la primera en aprovar la seva llei d'APEU i, per tant, va ser el lloc on es van establir les primeres APEU a Alemanya. Més d'un terç d'aquestes APEU es troben dins dels límits de la ciutat d'Hamburg. Tot i que fins ara les lleis APEU només es van establir en estats federals que en aquell moment eren dirigits pels governs demòcrates cristians conservadors (CDU, Unió Democràtica Cristiana d'Alemanya), mentre que els socialdemòcrates (SPD, Partit Socialdemòcrata d'Alemanya) i l'esquerra (Die Linke) van votar en contra de la introducció d'APEU en la majoria dels casos, seria enganyós veure'ls únicament com una eina per a la política conservadora i neoliberal. A Baviera i altres estats federals no sospitosos de ser governats per les esquerres, es van rebutjar les lleis APEU pel fet d'estar en contra del lliure mercat i un presumpte conflicte amb la llibertat d'associació negativa garantida constitucionalment (és a dir, ningú s'ha de veure obligat a unir-se a cap associació). Aquesta és una de les raons per les quals el FDP (Partit Democràtic Lliure) neoliberal sovint es va oposar a legislar les APEU. Per altra banda, en els estats governats pels demòcrates cristians que no establien lleis APEU, els socialdemòcrates o el Partit Verd de centre esquerra solien demanar la seva implementació. Es podria argumentar que les APEU creuen les línies tradicionals de partit i s'entenen com un concepte bastant difús, que podria comportar una àmplia gamma de significats i polítiques.

Les APEU com a falsa solució comunitària

Es raona que les APEU són un mecanisme primordial per promoure i mantenir les virtuts de la 'ciutat europea' mitjançant formes de microgestió privatitzada de l'espai urbà. D'acord amb aquest discurs, l'Estat no està disposat ni és capaç de millorar el paisatge urbà dels districtes comercials i espais públics de la ciutat per atraure clients i empreses. Simultàniament, qualsevol intent convencional d'alleujar la situació per iniciativa privada està qüestionat pel problema dels 'freeriders' i els efectes anestesiants de la creença en l'estat paternalista. Es diu que el que falten als centres urbans és exactament la forma de gestió que porten a terme els centres comercials tancats, que segons els defensors de les APEU també és una manera d'iniciar la solidaritat entre els propietaris.

Segons aquest discurs, les APEU incorporen un nou concepte del paper de l'estat en la governança urbana i de l'estat en general. A mesura que es percep que l'estat ja no pot realitzar les seves funcions bàsiques tradicionals i les tasques a les que s'enfronta es tornen complexes (i suposadament, l'estat no pot gestionar la complexitat, sinó només el mercat), la desregulació, la privatització i l'activació d'un conjunt més ampli d'actors i parts interessades esdevenen imperatiu. Diversos defensors de les APEU argumenten que les APEU estableixen un mode de "democràcia cooperativa". Aquesta noció barreja l'emprenedoria en el desenvolupament urbà amb la societat civil i la participació ciutadana. Per tant, el discurs (no les pràctiques reals) és molt anti-estatista. En aquest sentit, les APEU vinculen un discurs de democràcia i participació local amb l'urbanisme emprenedor i l'imperatiu d'implicar les elits econòmiques i, per tant, enfortir la seva influència en el desenvolupament urbà. Presentar les APEU com una associació i organització de ciutadans iniciada per un període limitat de temps desdibuixa la diferència entre els àmbits social i econòmic, disfressant els interessos dels seus actors. Això ajuda a articular les veus de les APEU i dels propietaris com a veu del bé comú i com a interessos d'un lloc determinat.

El cas d'Hamburg: similituds i diferències amb Barcelona

Des de l'inici, les cambres de comerç i, especialment, la Cambra de Comerç d'Hamburg, van estar a l'avantguarda en la promoció de les APEU a Alemanya. Això va ser assumit

per diverses publicacions i un intens lobbisme, per taules rodones interregionals, i des del 2009, per una conferència anual que incloïa la presentació del premi alemany APEU a assoliments destacats per l'avanç de les APEU a Alemanya. Tot i que amb prou feines hi havia cap veu crítica sobre les APEU durant els anys de formació, hi havia i hi ha un ampli debat, com a mínim aparent, entre els seus partidaris.

De manera similar a altres llocs, un discurs sobre la decadència i la crisi urbanes, ja sigui com a procés que s'està produint o com a amenaça i risc previst, és constitutiu per presentar les APEU com a estratègia de resolució de problemes. Tot i que aquest discurs de decadència a principis dels anys noranta de Nova York i principis de la dècada del 2000 a Sud-àfrica estava estretament lligat a una narrativa de crims violents, pobresa i el temor de la classe mitjana blanca fins i tot a apropar-se als centres urbans de les grans ciutats, l'amenaça per a les ciutats interiors d'Alemanya, parcialment aplicable a Barcelona, està representada per un finançament públic reduït i disfuncional, creixents conflictes socials a l'interior de les ciutats, però sobretot per la importància creixent dels grans centres comercials. Això condueix a una recessió i a la pèrdua de districtes comercials dels centres de les ciutats, cultivats a base de tradició i història. Així, tot i que una història de decadència i amenaça sembla omnipresent en la majoria de contextos en què es van introduir APEU, el que es considera una amenaça i el que produeix una urgència per actuar depèn molt del context local.

Presentar la fugida a les rodalies com 'l'a fora' constitutiu de les APEU ajuda a legitimar-les i també a silenciar la crítica sobre la manca de legitimitat democràtica i la presa d'espai públic a través d'interessos privats. Per tant, les APEU es presenten com a guardianes de l'ideal (o visió) de la "Ciutat Europea". Aquesta visió està estretament lligada a una imaginació tradicional de llocs densos, evolucionats orgànicament, històrics i democràtics, i s'oposa a una expansió urbana favorable als vehicles i que consumeix espai. Es diu que el districte comercial tradicional de la ciutat urbana competeix cada vegada més contra els espais uniformes construïts de manera enfocada al consumisme. Els districtes comercials de la ciutat, per tant, s'equiparen amb un sentit històric del lloc, amb l'esfera pública i una història idealitzada d'emancipació ciutadana. Certament, aquesta és una història que es presenta també a Ciutat Vella per part dels propietaris favorables a les APEU o a solucions similars, història en la que es barregen

aspectes històrics, culturals i de bé comú, amb els interessos privats dels qui defensen aquest nou mode de governança urbana.

Fins ara, la ciutat d'Hamburg és l'única ciutat alemanya important on les APEUs tenen un paper important. Val la pena destacar alguns punts sobre el paper d'Hamburg dins del sistema urbà alemany. Com Barcelona, Hamburg és una de les ciutats més globals d'Europa. Com a un dels ports marítims més importants d'Europa i una de les ciutats més riques d'Alemanya, Hamburg, en un moment en què els urbanistes i els polítics alemanys sovint parlaven de la reducció de la mida de les ciutats, es comercialitzava internacionalment com una ciutat en creixement i globalització. Seguint un camí paral·lel al de Barcelona, després de la crisi de les indústries de serveis portuaris i del comerç marítim durant la dècada de 1970, Hamburg va adoptar ràpidament una agenda de progrés. El 1983, l'alcalde governant d'Hamburg von Dohnanyi va introduir famosament el concepte d'Hamburg com a ciutat emprenedora. La seva crida perquè Hamburg es convertís en una "Unternehmen Stadt" (lit. "Ciutat-Empresa") va ser probablement una de les primeres formulacions explícites d'urbanisme emprenedor. Al llarg de tot els anys vuitanta i noranta, les polítiques de desenvolupament urbà d'Hamburg es van orientar a aquesta visió centrant-se en l'atracció de noves empreses, especialment en les indústries del sector secundari i terciari. El 1997 es van introduir plans per transformar grans parts dels antics molls i magatzems del passeig marítim en un districte privilegiat, cosa que el converteix en un dels projectes de reurbanització urbana més grans d'Alemanya. És en aquest context que als anys noranta Hamburg es va representar cada vegada més com una ciutat de renom internacional.

Però, malgrat una economia pròspera, a causa de l'estancament dels ingressos arran dels incentius fiscals per a les empreses, les autoritats públiques d'Hamburg van experimentar una pressió creixent en els seus pressupostos. Això va conduir a la disminució de les inversions públiques als districtes interiors i als suburbis de les rodalies.

Crida l'atenció que no és el sector d'oficines i o en els districtes central de negocis on les APEU tenen el paper més important a Alemanya. En lloc de centres d'oficines de gran alçada, la majoria de centres urbans de les ciutats alemanyes estan dominats per edificis de mida mitjana o petita. Fins i tot a les ciutats que van ser destruïdes durant la Segona Guerra Mundial, la majoria dels edificis es van reconstruir amb una alçada

similar, ja fos de manera neo-tradicionalista o modernista. Això té conseqüències no només per a la imatge i representació de les ciutats alemanyes, sinó que també té conseqüències per als valors de la propietat als centres de ciutats. En el cas de les APEU, això resulta en gravàmens màxims relativament baixos, ja que els valors de la propietat són relativament baixos i la mida del pis és relativament petita en comparació amb els dels districtes empresarials centrals de gran alçada. El pressupost total per als mandats de tres a cinc anys de les APEU d'Hamburg varia des de poc més de 150.000 € fins a 6 milions d'euros.

Entre aquests, l'APEU "Neuer Wall" destaca en l'atenció del públic i sovint funciona com a protagonista de les APEU a Hamburg i a tot el país. El pla de formar una APEU a "Neuer Wall" no només va ser el primer intent de formar una APEU a Alemanya, sinó que és més aviat l'exemple més destacat en termes dels seus recursos, tasques i visibilitat inicials. Com a oferta en un districte comercial històric privilegiat del centre amb marques de gamma alta, representa un lloc d'èxit més que altres. Fins i tot si l'amenaça dels grans centres comercials de la ciutat i els habitatges i locals buits del districte van ser raons per establir l'APEU, la zona mai no va experimentar una forta davallada. Això és el que allunya "Neuer Wall" de la majoria de les altres APEU a Hamburg i probablement a Alemanya en general. Les APEU més típiques es troben en barris exteriors o barris urbans més petits amb un pressupost més reduït i menys atenció al públic.

Com va afirmar un gerent britànic de les APEU en una conferència internacional de professionals de les APEU, les APEU a Alemanya realitzen tasques molt menys complexes que les dels Estats Units i el Regne Unit. Va argumentar que això no només és cert pel que fa als projectes insígnia internacionals, sinó més generalment. De fet, diverses APEU només funcionen en un o dos temes. No obstant això, a primera vista, les tasques que fan les APEU a Hamburg no són diferents de les de la majoria dels altres contextos. El màrqueting, la millora de l'entorn construït, la seguretat i la neteja són algunes de les tasques més visibles de les APEU.

La majoria de les ofertes participen en algun tipus de marca i màrqueting dels llocs, construint la seva àrea com un lloc diferent i adreçant-se a clients específics. Les mesures abasten des de la decoració de temporada, el mobiliari urbà estandarditzat i l'actualització dels paviments dels carrers fins a la festivalització i la creació de marca

de llocs. Centrant-se en l'embelliment de l'espai públic, les quatre APEU més fortes d'Hamburg concentren la major part dels seus pressupostos en millorar l'entorn construït. Tot i que el màrqueting i la creació de marca de llocs són claus per al que fan totes les altres APEU a Hamburg, en comparació amb les APEU d'altres llocs, són molt més subtils. L'existència d'una organització APEU privada en la majoria dels casos gairebé no s'esmenta en absolut. Així, tot i que és difícil no percebre l'existència de nombroses APEU a moltes ciutats interiors dels Estats Units a causa de la gran presència de pancartes, pòsters i papereres decorades, pràcticament no hi ha res d'aquest tipus que indiqui que hi ha APEU a Hamburg.

Tot i que la seguretat i proporcionar neteja addicional són un dels problemes més importants per a moltes APEU, i sovint les APEU estan estretament relacionades amb polítiques de tolerància zero i teories de finestres trencades, el subministrament directe de forces de seguretat addicionals és escàs a Alemanya. D'una banda, hi ha la percepció d'una relativa seguretat dins de la majoria de les zones de la ciutat i, per altra banda, hi ha relativament poca acceptació de la seguretat privada a l'espai públic. Quan hi ha seguretat privada, s'aborda principalment problemes visibles de desordre i vandalisme, el que s'entén com a "crim i brutícia". Pel que fa ara, només l'APEU "Neuer Wall" disposa de seguretat addicional a temps complet i l'APEU "Sachsentor" al districte de Bergedorf desplega seguretat privada els caps de setmana a la nit per evitar el vandalisme, especialment els grafitis.

Les APEU a Catalunya

El Parlament va aprovar el 18 de desembre de 2020, amb el suport del 88% de la Cambra, la Llei de les Àrees de Promoció Econòmica i Urbana (APEU), com una eina de promoció de la competitivitat de les àrees econòmiques basada en la col·laboració publicoprivada. L'objectiu de la llei, impulsada per Direcció General de Comerç del Departament d'Empresa i Coneixement, era establir les bases d'un nou model de gestió basat en la col·laboració publicoprivada en àrees de concentració d'activitat econòmica, ja sigui de caràcter comercial, turístic, industrial i/o de serveis.

Les APEU facilitaran que qualsevol zona de concentració d'activitat econòmica pugui ser gestionada de manera privada, requerint només que un 25% dels propietaris es posin d'acord per fer-ho, i obligant a la resta a formar-ne part. Aquestes àrees seran gestionades per entitats gestores de naturalesa privada amb personalitat jurídica pròpia, constituïdes pels llogaters o propietaris dels locals on s'exerceix una activitat empresarial o dels locals buits susceptibles d'exercir-ne. Segons la llei, en cap cas les funcions de l'entitat gestora de l'APEU podran substituir o minvar els serveis municipals que presta l'ajuntament, i no podran exercir potestats públiques que impliquin l'exercici d'autoritat. Tanmateix, aquesta afirmació sembla contradictòria amb les funcions atribuïdes a les APEU en la llei, atès que actualment l'administració pública s'encarrega de portar a terme la majoria d'aquestes funcions, que estan relacionades amb el bé comú. Aquestes són relatives a la promoció econòmica; l'organització d'esdeveniments, dinamització i espectacles (també en l'espai públic); la neteja, senyalització i il·luminació; la millora de l'entorn urbà construït; la formació; i la seguretat.

APEU a Ciutat Vella

Certament, Ciutat Vella, com el districte de Neuer Wall a Hamburg, té tots els elements perquè s'hi pugui formar una APEU exitosa des d'un punt de vista neoliberal. Ciutat Vella és el districte emblemàtic de la 'ciutat-marca turística' Barcelona. El seu patrimoni cultural, arquitectònic i urbanístic són una expressió clara del que s'ha identificat com a 'Ciutat Europea', expressió que ha sigut utilitzada com a reclam turístic i eina de projecció econòmica internacional de la ciutat durant la globalització des de finals dels 80s. Tot i ser la gallina dels ous d'or, el Districte està patint un deteriorament evident en els darrers anys, especialment causat per les conseqüències socials d'aquest model de desenvolupament tan agressiu, centrat en el turisme massiu i de qualitat mitjana-baixa. El deteriorament es fa evident en els nivells de pobresa, criminalitat, drogodependència, despoblació, preus immobiliaris per damunt de la capacitat adquisitiva mitjana dels seus habitants, infrahabitatge i deteriorament físic de les propietats, i desaparició de l'activitat comercial no dedicada al turisme, etc.

Les APEU serien la manera de prolongar el model a partir d'una gestió empresarial que entengui les zones compreses en les APEU com a centres comercials privats, el quals prioritzarien desfer-se d'aquells elements "superflus" que destorben al públic

consumidor que veu Ciutat Vella com un espai d'oci i consum i no com un espai on conciliar les necessitats vitals de la majoria. Tanmateix, cal preguntar-se si un model que converteix la gestió del comú en gestió privada, a partir d'acords minoritaris que es converteixen en obligatoris per a la resta de propietaris i que repercuteixen en tota la població, perseguirà satisfer les necessitats de la majoria encara que això vagi en contra dels seus interessos empresarials en ocasions, o si en canvi perseguirà satisfer els interessos econòmics de la minoria que dirigeix l'APEU, presentant aquests interessos com l'interès general a la zona.

Des del punt de vista ètic-polític, cal fer una proposta més inclusiva i democràtica per a Ciutat Vella que les APEU, que respongui als aprenentatges extrets del període d'hegemonia neoliberal de les darreres dècades. La crisi actual, en la que el sector públic està donant suport al sector privat, desmunta alguns dels aspectes axiomàtics del neoliberalisme que fonamenten les APEU, com que l'estat no té suficients recursos per mantenir un nivell suficient d'oferta de béns i serveis públics socials o que no és capaç d'intervenir i gestionar de forma eficient l'economia, atès que no pot gestionar la complexitat per falta de coneixements i agilitat. La realitat ens mostra que el sector públic té molta més capacitat de maniobra fiscal de la que es creia. També queda palès que les grans empreses i bancs que dominen l'economia són en realitat grans burocràcies que actuen en mercats sovint amb graus no massa elevats de competència i alts nivells d'ineficiència, i que alhora necessiten suport i intervencions públiques sofisticades de manera continuada, com les intervencions financeres que es produeixen des de la crisi financera i que s'han ampliat i aprofundit en la crisi de la COVID-19. Aquestes grans empreses serien molt probablement les gestores, proveïdores de serveis i/o col·laboradores en les associacions d'empresaris gestores de les APEU, com ja a succeït arreu del món.

No queda clar per què, en un moment en el que aquests axiomes estan sent qüestionats en base a l'evidència del fracàs del model centrat en un relat anti-estatista i anti-públic, s'ha d'externalitzar la gestió del comú i públic urbà en associacions empresarials a les que es transferiria gran poder de mercat, ja que poden forçar a una majoria no coordinada a acceptar decisions que van en contra dels seus interessos, i de gestió pública que pot generar indefensió i inseguretat jurídica a la ciutadania del districte.

A més a més, en el moment històric actual una de les disputes polítiques més importants es juga en l'àmbit de la digitalització, principalment de la gestió de les dades generades en l'àmbit públic i privat. És discutible que les grans empreses privades puguin assolir posicions de gran poder a partir de dades que han obtingut a través d'intercanvis comercials amb els seus clients, tanmateix, és del tot inacceptable i no discutible, que puguin assolir aquest gran poder polític i econòmic a partir de la deixadesa de funcions de l'administració pública. Les externalitzacions de funcions públiques dotaran de gran poder de mercat a aquestes empreses, convertint-les en propietàries de les infraestructures de govern, i per tant, en rendistes bondadoses en el millor dels casos o en xantatgistes i extorsionadores de governs en el pitjor d'aquests. Aquest model, per tant, a través d'atribuir a les associacions empresarials amb poder de gestió pública, facilita que aquestes es dotin amb capacitats i coneixements que no arribaran a l'àmbit públic, ni en el moment present ni en el futur, debilitant-lo així progressivament.

La proposta que es presenta en aquest informe pretén assolir molts dels objectius perseguits per les APEU, però a partir de la màxima escrupolositat democràtica. La proposta, com les APEU, fa propostes en els vessants de la promoció econòmica, la formació, el màrketing del districte, la seguretat, la millora de l'entorn construït, l'aprofitament de l'espai públic i la recuperació de la vida en aquest espai, però, sobretot, ho fa a través de processos democràtics i participatius, tutelats pels poders públics. Seguidament s'explicarà aquest model amb més detall, contraposant-lo així al model de privatització de la ciutat que són les APEU, que suposen en aquest moment històric un model ja anacrònic.

2. Mesures econòmiques de Districte 2021-2030

2.1 Informe tècnic de desenvolupament socioeconòmic del districte

2.1.1 Estructura del model de desenvolupament

Si partim de la base que el model de desenvolupament que ha vingut operant en les últimes dècades està, almenys en el curt termini, esgotat, s'ha de trobar un nou model de desenvolupament que resolgui els importants problemes plantejats per la pandèmia i respongui als interessos de la població de Ciutat Vella.

S'ha de considerar així mateix que la gran incertesa que envolta a les dinàmiques econòmiques globals, dependents de l'evolució de l'efectivitat i el calendari de les mesures sanitàries que permetin pal·liar significativament els efectes de la malaltia, impedeix realitzar prediccions precises. Això suposa un gran inconvenient per a dissenyar rutes de recuperació basades en els motors socioeconòmics del model de desenvolupament anterior. Es dona la circumstància a més de que aquest model de desenvolupament depenia de factors socials i econòmics que són incompatibles amb les condicions imposades per la pandèmia i les mesures convencionals que s'han anat prenent en la major part del món afectada per la malaltia. Factors com el contacte humà pròxim i l'elevada mobilitat, tant a curtes distàncies com en llargs recorreguts, han estat restringits dràsticament per a evitar la propagació del virus i el col·lapse dels diferents sistemes de salut que hagués conduït a la mort a un número superior fins i tot al ja registrat. Per tant, es fa necessari establir unes bases del nou model de desenvolupament que siguin el més independents possible d'aquesta mena de factors tan limitants per a la recuperació d'unes condicions de vida raonables.

D'aquesta manera les decisions estratègiques que s'han de prendre es dirigeixen en termes generals a reduir les dependències de factors incerts en l'escenari present, que abasta els pròxims semestres, i posar les bases d'un model de desenvolupament més sòlid que es basi i es projecti a partir dels potencials locals i regionals.

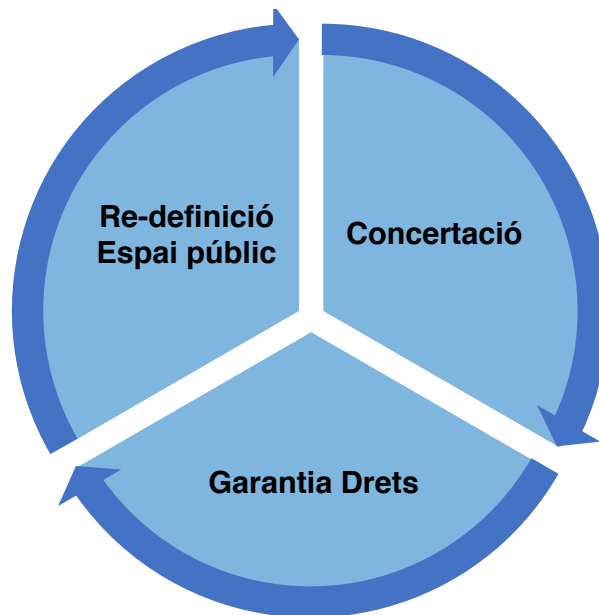
Els principis en els quals es basa el nou model de desenvolupament són els següents:

- **Reducció de riscos:** implementació d'actuacions per a reduir o eliminar les vulnerabilitats detectades.
- **Garantia de condicions de vida:** assegurar les bases materials a la població del Districte.
- **Aprofitar els potencials propis:** impulsar i promoure les condicions per a mobilitzar els motors endògens de la matriu socioeconòmica.
- **Cohesió social:** afavorir i enfortir els llaços entre la diversa població de Ciutat Vella com a substrat en el qual assentar el seu nou model de desenvolupament.

Per aconseguir aquests principis, el model de desenvolupament haurà de ser integral, per tant, a més de la dimensió econòmica considerarà i desenvoluparà també la dimensió social, de manera inter-relacionada i inter-dependent.

La dimensió social estarà conformada per tres pilars bàsics:

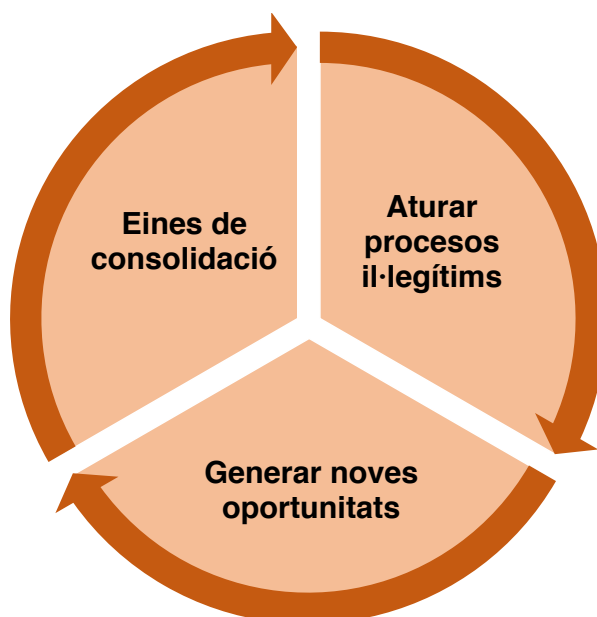
- **La Garantia de drets:** consolidació dels mecanismes d'ajuda i protecció als sectors més vulnerables posades ja en marxa en els àmbits de les cures, els drets econòmics i socials i el dret a la ciutat de la població de Ciutat Vella, prioritzant els col·lectius i sectors més desfavorits i amb mesures amb abast temporal i enfocaments adaptats a les necessitats.
- **La re-definició de l'espai públic:** integració de les necessitats i les dinàmiques socials en el disseny de l'espai públic des de les primeres fases amb mecanismes de participació multidisciplinar amplis.
- **La Concertació:** disseny dels processos de concertació amb els actors interessats per a poder prioritzar legítimament les mesures del nou model.

Dimensió social

La dimensió econòmica estarà conformada així mateix per tres pilars bàsics:

- **La Generació de noves oportunitats i activitats:** generació de noves oportunitats i activitats que contribueixin a promoure els valors i potencials locals com manera de garantir la resiliència i la diversificació, assegurar ocupació de qualitat i generació d'un ecosistema social al Districte més equilibrat que pugui viure saludablement.
- **Les Eines de consolidació:** creació de les condicions més adequades per el desenvolupament dels canvis i en la creació de les mesures que impedeixin la despoblació i la tornada enrere.
- **Aturar processos il·legítims:** reforç de les mesures que fomenten la convivència i augment dels recursos per combatre les activitats il·lícites.

Dimensió econòmica

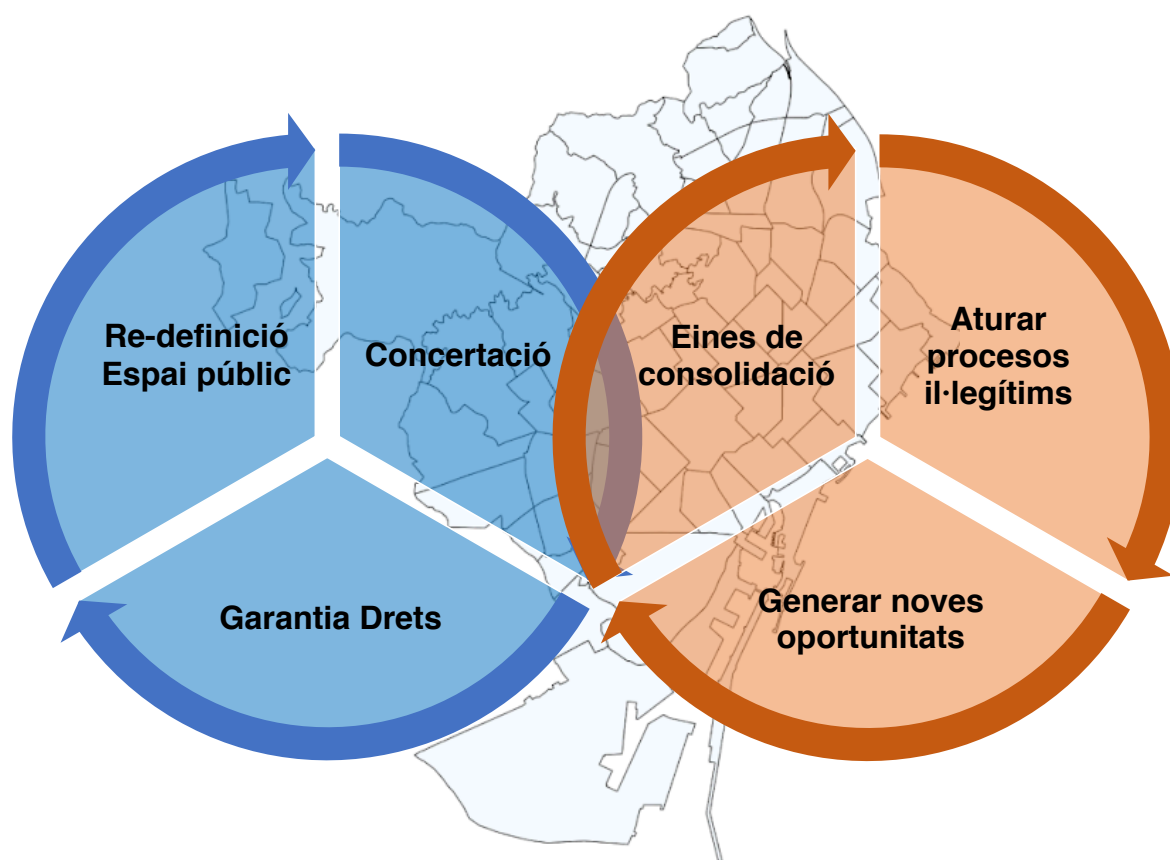

L'efectivitat i la legitimitat del nou model de desenvolupament socioeconòmic dependrà en bona part de dos factors clau: el grau d'integració entre aquestes dues dimensions del model, la social i l'econòmica; i la identificació dels diferents actors de Ciutat Vella. La integració es refereix a la generació de processos d'interrelació i retro-alimentació entre els diferents àmbits del model. Això dependrà en bona part del lideratge institucional de l'administració pública, que és qui té les eines multidisciplinàries per a enfrontar-se amb suficients garanties a aquesta responsabilitat.

En termes generals, els elements de la dimensió social aporten legitimitat democràtica pel que fa a l'atenció als drets de la població, a la participació en els processos de presa de decisions i en la construcció d'una societat sòlida. D'altra banda, la dimensió econòmica permet generar un horitzó de possibilitat al qual pugui aspirar la població per a satisfer els seus legítims interessos.

La integració dels elements de les dues dimensions es podria representar simbòlicament de la següent manera:

Estructura del model de desenvolupament socioeconòmic

Pel que fa a la identificació de Ciutat Vella, el propi procés de construcció d'un nou model de desenvolupament significa que la imatge col·lectiva que s'acabi generant resultarà ser una evolució de la qual ha vingut representant al Districte en els últims temps. Aquest fenomen serà una conseqüència lògica dels canvis produïts en el model socioeconòmic i, per tant, serà el reflex d'aquest.

De fet, aquesta imatge que es projecta cap a l'exterior té la seva base en el relat que s'explica i es comparteix entre la pròpia població del Districte i de la ciutat i que, a causa de la gravetat imposada pel context de l'últim any, ja ha anat evolucionant de manera espontània. En relació al procés que ens ocupa de generació d'un nou model de desenvolupament socioeconòmic per a Ciutat Vella, la re-definició de la imatge del Districte de manera organitzada tindrà també un lloc important juntament amb les mesures de les dimensions social i econòmica.

2.2 Full de ruta

2.2.1 Fases

La problemàtica que presenta la pandèmia té caràcter multidimensional i, per tant, les solucions que es plantegin també ho hauran de ser, la qual cosa fa més complicat establir un procés en el qual puguin conviure coherentment les dimensions social i econòmica, juntament amb la vinculada a la identitat.

Per això, s'ordenaran les diferents fases que es corresponen als elements de les dimensions social i econòmica, juntament amb la identitat del Districte, segons el criteri de lògica funcional que es descriu a continuació:

Sens dubte la base de tot procés que pretengui enfrontar-se a una crisi de les dimensions que té l'actual ha d'assegurar que les condicions de vida de les persones a les quals es dirigeix compleixen amb uns estàndards bàsics. A partir de la garantia de certs drets socials mínims a tota la població, però amb especial atenció als col·lectius històricament més vulnerables, es pot estar en disposició de començar a reformar els mecanismes i les dinàmiques socioeconòmiques que permetin enfrontar-se a les conseqüències de la pandèmia.

Atès que el model de desenvolupament de Ciutat Vella en les últimes dècades té un futur incert, que en les actuals circumstàncies a més ha generat un gran buit d'activitat i despoblació, i que ha tingut un reduït retorn social per a la població local, es requereix posar en marxa noves activitats i generar noves oportunitats que puguin consolidar-se i romandre en el temps. Per a això seran necessaris, tant els efectes socioeconòmics combinats de les noves iniciatives, com a eines i mesures de política pública específiques per a consolidar les reformes.

Com a resultat de les reformes en l'àmbit socioeconòmic inicials la naturalesa i la imatge projectada pel Districte haurà evolucionat, per la qual cosa, en termes formals, per a consolidar també les reformes, per a generar identitat i per a promoure nous canvis farà falta redefinir la imatge de Ciutat Vella.

Així mateix, les reformes en els mecanismes i les dinàmiques socioeconòmiques hauran d'anar acompanyades i promogudes per una manera coherent de tractar l'escenari en el qual es produeixen aquestes reformes, inclòs l'espai comú, l'espai públic en el qual

es troben les persones protagonistes de les reformes i les noves oportunitats. La millora de la convivència, tant en l'espai privat i econòmic com en el públic, es troba en el centre de les prioritats d'aquest procés de reformes, per a això s'haurà de tenir especial cura a reduir al màxim els elements il·lícits que puguin pertorbar aquesta convivència.

Finalment, com a norma general de tots els sub-processos de la reforma socioeconòmica de Ciutat Vella es planteja parlar esment i esforços a la negociació i la concertació amb els grups d'actors interessats per a completar la seva legitimitat democràtica.

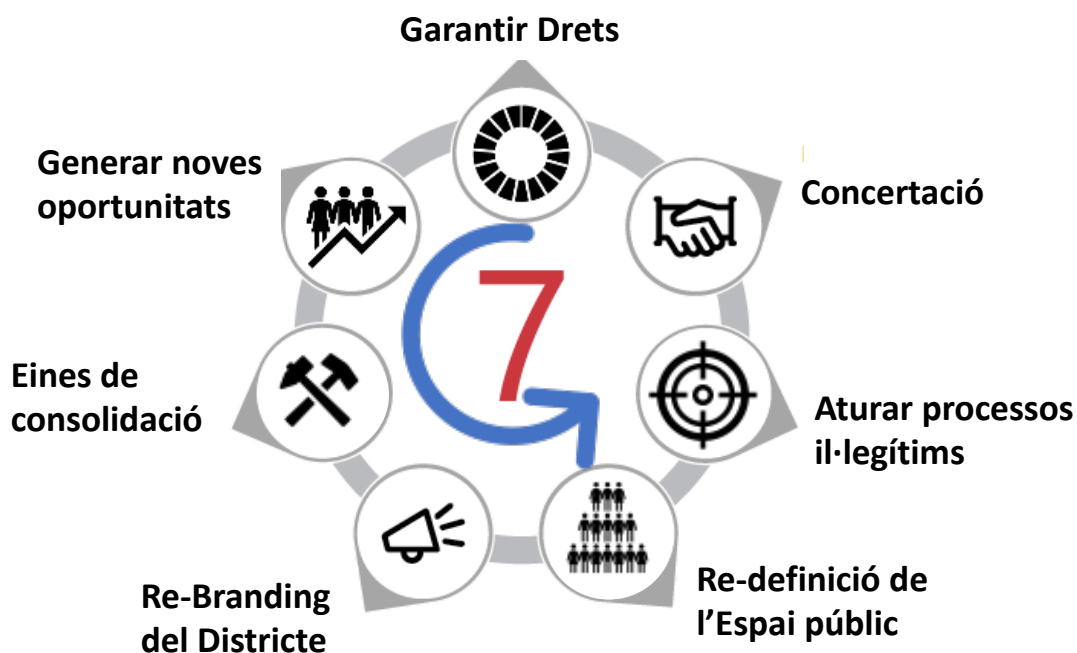
En conseqüència amb aquesta descripció, l'ordre de les fases del model de desenvolupament serà el següent:

- 1. Garantir Drets**
- 2. Generar noves oportunitats i activitats**
- 3. Eines de consolidació**
- 4. Re-Branding del Districte**
- 5. Re-definició de l'espai públic**
- 6. Aturar processos il·legítims**
- 7. Concertació**

A causa de la diferent naturalesa dels elements de la proposta i a la necessitat d'interrelació i retro-alimentació, les fases anteriors estaran en constant coordinació. L'ordre definit mostra únicament l'inici de les actuacions segons la lògica funcional que s'ha descrit anteriorment.

Una manera més precisa d'interpretar el procés segons les fases assenyalades seguint aquestes directrius es troba en el següent figura:

Fases del model de desenvolupament de Ciutat Vella 2021-2030

2.2.2 Actuacions

Les actuacions de la proposta de nou model de desenvolupament de Ciutat Vella s'han organitzat pels elements de les dimensions social, econòmica i d'identitat, i estan ordenades segons s'ha definit anteriorment.

1. Garantir drets

Objectiu:

L'objectiu de les actuacions vinculades a la garantia de drets és sostenir les condicions de vida de les persones que viuen en el Districte dins dels marges de la dignitat com a condició de possibilitat de supervivència de la seva integritat social i econòmica.

Actuacions:

Les actuacions d'aquest apartat de Garantia de Drets prenen com a base la Mesura de Govern "Ciutat Vella davant la crisi produïda per la COVID-19. 15 d'octubre de 2020".

L'objectiu principal d'aquesta Mesura de Govern és articular els instruments públics necessaris per a pal·liar, en la mesura del possible, els efectes que la crisi de la COVID-19 està deixant en el teixit socioeconòmic de Ciutat Vella.

Un altre objectiu, doncs, passa per enfocar tant l'acció del govern com els serveis municipals presents al districte no només en continuar prenent mesures a nivell sanitari per controlar la propagació de la pandèmia, sinó sobretot en atendre les noves necessitats sorgides arrel de la pandèmia i fer-ho de manera transversal.

Amb la convicció de què Ciutat Vella ha de portar el lideratge de la recuperació de la ciutat en el context post-COVID-19, la Mesura de Govern es basa en tres eixos fonamentals, dels quals són el segon i el tercer els que tenen relació directa amb aquest apartat. El segon, es dirigeix a enfortir les cures i garantir els drets socials bàsics, posant èmfasi en les infàncies, la joventut, la gent gran i les dones. I el tercer, es dirigeix a consolidar el dret a la Ciutat, enfortint el teixit comunitari i sumant les lluites compartides contra les desigualtats per no deixar a ningú enrere.

A continuació es ressalten les actuacions de la Mesura de Govern que tenen relació directa amb aquest apartat.

En primer lloc, pel que fa al seu Eix2, d'enfortir el sistema de cures i garantir els drets socials bàsics, posant especial èmfasi en la salut mental, les infàncies i les persones joves, les persones grans i les dones, tindríem el següent segons els seus àmbits:

Salut i Cures

- Prioritzar les necessitats sanitàries dels veïns i les veïnes: CAP del Raval Nord i CAP del Gòtic.
- Desplegament d'un projecte integral per la cura de les persones a Ciutat Vella que planteja una més òptima organització dels serveis, i que pretén caminar cap a la generació de barris cuidadors.
- Nou programa vinculat al Pla de Xoc de Salut Mental adreçat als centres oberts.

Suport i acompanyament emocional i psicològic específic a les famílies i als infants i adolescents dels centres oberts que pateixen les conseqüències derivades de la situació sanitària actual. Es tracta d'un equip de suport format per professionals de la psicologia, el treball social i la medicació cultural.

- Impuls programa comunitari CSMA I CSMIJ (Centres de Salut Mental d'Adults i d'Infants i Joves) per tal de facilitar serveis d'assessorament expert en salut mental a professionals de serveis comunitaris (prevenir i detectar i intervenir precoçment els problemes de salut mental dels col·lectius amb més dificultats de vinculació als serveis de salut mental).
- Promoure grups d'acompanyament i atenció al dol adreçats a aquelles persones que han perdut alguna persona propera durant el confinament i post-confinament.
- Projecte: Konsulta'm i centres oberts. Treball específic de suport i orientació als i les professionals dels centres oberts del districte per part de professionals clínics del Konsulta'm de Ciutat Vella, que pertanyen al Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil.
- Projecte "Barris, salut i cultura". Amb l'objectiu de reprendre el contacte social i les activitats en l'espai públic de les persones amb problemes de salut mental en situació d'aïllament social i emocional causat pel confinament i la pandèmia, s'organitzen sortides pel districte amb l'acompanyament d'una guia i de l'entitat Radio Nikosia.
- Incorporació de grups i trobades de suport emocional a l'oficina de suport a la tramitació de les ajudes del Raval per a les persones amb patiment psicològic detectades a arrel de les conseqüències de la pandèmia. Projecte XARSE de Pla de Barris.
- Crear un espai d'autocura professional que atengui les necessitats, inquietuds i cures de les persones que treballen en l'atenció a les persones en l'àmbit de la salut mental. Aquesta és una iniciativa de la Taula de salut mental de Ciutat Vella que s'ha fet més evident a arrel de les conseqüències de la COVID-19, sobretot en àmbits on no existeixen aquests espais.
- Formar i capacitar en perspectiva intercultural als i a les professionals del Districte que treballen en els àmbits de la salut mental, social i educació.

- Reforç en treball amb persones drogodependents en especial treballar sobre alberg per a persones sense llar i consumidores del districte i treballar per desestigmatitzar a les persones d'aquest col·lectiu.
- Consolidar com a equipaments estables a la ciutat més enllà de l'emergència sanitària els dispositius per a dones, el d'atenció a persones amb addiccions i de joves.
- Visibilitzar els recintes esportius del districte com a espais de salut, potenciant els valors de l'esport i els hàbits saludables a tota la població, especialment la més jove i més gran amb perspectiva de gènere i intercultural.
- Promocionar l'espai i els serveis de Barcelona Cuida.
- Potenciar projectes de salut comunitària intercultural de la mà d'entitats i equipaments sanitaris.

Serveis Socials i Acció Social

- Reforç dels recursos als centres de Serveis Socials del Districte amb participació de les persones treballadores i els equips de direcció dels centres. S'incorporaran 10 persones entre treballadores i educadores socials a Ciutat Vella entre setembre i octubre de 2020.
- Desenvolupar el projecte Alimenta a Ciutat Vella amb l'objectiu d'establir un projecte de referència que, amb l'impuls de Districte, acompanyi iniciatives comunitàries en aquest àmbit tot garantint la implicació de col·lectius i veïnes en el desenvolupament del programa.
- Desplegar i consolidar la Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE), la qual té com a objectiu orientar sobre els ajuts més adequats a la situació de persones i famílies i ajudar a la seva tramitació; fer les derivacions als serveis municipals adients segons el cas; oferir petites formacions a persones, entitats o serveis interessats en la tramitació d'aquestes ajudes; oferir acompanyament social i emocional a les persones afectades per la crisi i formacions en economia personal i familiar per aconseguir una vida digne i autònoma amb els recursos disponibles.
- Treballar en un conveni amb els mercats i supermercats del districte per destinar l'excedent als bancs d'aliments i xarxes de suport.

- Incrementar el personal dels Servei de Detecció i Intervenció a Menors no Acompanyats (SDI-MNA) per tal d'oferir alternatives als menors d'edat afectats facilitant l'accés als recursos d'atenció establerts.
- Incrementar el personal del Servei d'Atenció i Suport a Persones Sense Sostre (SIS) per tal de millorar les condicions de vida de les persones que estan al carrer, oferint atenció que inclou suport psicològic, mèdic i jurídic a les persones que han manifestat la voluntat d'entrar en els plans d'inserció.

Feminismes

- Contribuir a l'harmonització de la vida laboral, familiar i personal mitjançant un servei que respongui a les necessitats de conciliació existents, principalment per part de les dones. A través del projecte Concilia.
- Impulsar el Pla de dinamització de les pistes esportives del districte des de la perspectiva de gènere amb l'objectiu de potenciar l'activitat esportiva de les noies.
- Reforçar, conjuntament amb l'Àrea de Feminismes i LGTBI, el treball comunitari del PIAD per donar continuïtat i empena al treball territorial en l'abordatge de les violències i treballar per generar estratègies territorials de suport a les dones.
- Reforçar el circuit territorial de violència del Districte com a espai de coordinació i detecció de tots els serveis.
- Fer efectiva la incorporació i participació de les entitats al circuit territorial de violència masclista de Ciutat Vella.
- Treballar específicament l'abordatge de la violència familiar i de gènere tenint en compte els efectes que hagi pogut tenir el confinament i la COVID-19, promovent la prevenció, la detecció de situacions de violència i l'empoderament, recolzament i acompanyament en cas que es donessin.
- Donar continuïtat a la taula de coordinació de Districte al voltant de l'abordatge de la violència masclista que pateixen les dones que exerceixen prostitució.
- Reforçar l'acompanyament de la UTEH per a persones en situació de tràfic d'éssers humans i explotació sexual per garantir l'accés a l'Ingrés Mínim Vital i altres mesures establertes pel "Plan de contingencia contra las violencias de género ante la crisis de la COVID-19".

- Impulsar el projecte Carolines posant èmfasi als programes de formació i inserció laboral.
- Reforçar l'atenció a les dones que exerceixen la prostitució i prioritàriament a aquelles que es troben en situació d'especial vulnerabilitat, i fomentar el desplegament del programa laboral de l'Agència ABITS.

Infància i Joventut

- Oferir una atenció bàsica i una atenció lúdica, social i educativa als infants que es queden sols en absència de la seva mare, pare o persona responsable, sempre que no es puguin utilitzar altres recursos adequats.
- Coordinar entitats i equipaments dels barris del districte per poder compartir espais amb les entitats infantils i centres oberts que necessiten d'espais alternatius per a poder dur a terme les seves activitats d'atenció a infants i joves.
- Generar espais per treballar el dol, les violències, la soledat i reforçar xarxa social.
- Garantir que tots els infants i adolescents puguin gaudir d'activitats de lleure educatiu, cultural i esportiu durant el curs escolar, promovent l'accés a beques i ajuts en el marc del Pla de Salvaguarda i regeneració del sistema esportiu de la ciutat, el qual reforça l'accés universal a l'esport amb 5M d'euros.
- Promoure formacions per a equips educatius per tal de dotar-los d'eines per abordar la salut emocional d'adolescents i joves, complementant els acompanyaments i els tallers que ja es realitzen.
- Suport a l'associacionisme educatiu i/o juvenil i a les taules comunitàries d'adolescència i joventut per adaptar-se al context post COVID-19.

Educació

- Creació d'un espai de coordinació entre centres educatius, Districte, entitats socioeducatives, AFAs i xarxes de suport mutu per a la detecció de famílies amb necessitats d'acompanyament educatiu. Amb l'objectiu de posar a disposició dels centres educatius i les famílies els recursos i el suport que proporcionen les entitats socioeducatives i les xarxes de suport en l'àmbit social, de suport educatiu i d'acompanyament tutorial a les famílies. Així com per a la creació de nous projectes

conjunts. Es valorarà la creació d'una comissió tècnica al Consell Educatiu de Districte pel seguiment dels projectes impulsats.

- Impulsar la coordinació estreta entre el Districte de Ciutat Vella, Serveis Socials i el Consorci d'Educació de Barcelona per a l'activació dels recursos necessaris en relació a necessitats educatives bàsiques així com el reforç de les comissions socials dels centres educatius i la vinculació dels educadors/es socials.
- Incorporar el perfil professional de suport emocional psicosocial per a centres educatius del Pla de Barris.
- Explorar el treball d'acció social en l'àmbit de la petita infància a les Escoles Bressol i Espais Familiars Municipals.
- Impulsar l'adequació d'equipaments municipals per a petita infància amb l'objectiu d'ampliar els serveis d'espais familiars.
- Recolzar el grup d'educació comunitària del Raval i altres iniciatives comunitàries d'àmbit educatiu i cultural que puguin aparèixer.
- Impulsar l'ús dels equipaments educatius i culturals per usos comunitaris veïnals.
- Habilitar equipaments i espais públics per generar projectes educatius i culturals que, per un costat donin resposta a les necessitats educatives derivades de la crisi de la COVID-19 i per l'altre, promoguin els vincles i l'ús de l'espai públic i l'activitat a l'aire lliure d'infants i joves.
- Treballar amb el Consorci d'Educació i els centres educatius per dotar l'accés, a l'alumnat i famílies que es vegin obligades a continuar la docència des del seu domicili, a material educatiu i material tecnològic amb connectivitat per garantir la continuïtat d'aprenentatges en els centres on s'apliquin quarentenes.
- Treballar conjuntament amb el Consorci d'Educació de Barcelona per prioritzar la millora de la connectivitat en els centres educatius amb una situació de connexió deficitària.
- Impulsar programes artístics educatius i que esdevinguin noves oportunitats de relació entre la comunitat educativa (escoles-famílies-entitats) i els equipaments culturals de proximitat.

- Impulsar l'ampliació i la diversificació de l'oferta d'extraescolars dins l'àmbit artístic i cultural per a fomentar competències bàsiques educatives.
- Explorar i donar suport a experiències de segones oportunitats educatives portades a terme per entitats amb projectes arrelats al districte.
- Impulsar i recolzar iniciatives i programes d'acompanyament per garantir itineraris d'èxit dels joves cap els estudis superiors fomentant la igualtat d'oportunitats, com el programa Prometeus.

Persones grans i envelliment

- Desplegar del nou model de SAD al districte, que implica avançar en la reestructuració del servei seguint el model de "superilla SAD" ja iniciat a alguns barris de la ciutat.
- Treballar amb el Consorci de Serveis Socials, des d'Àrea i Districte, una estratègia de seguiment i coordinació amb les residències de gent gran, amb l'objectiu d'esdevenir referents per a possibles necessitats d'oci saludable, apropament cultural i enxarxament comunitari.
- Reforçar els equipaments de gent gran en connectivitat i disposició material de material informàtic. Activitats de formació i acompanyament en l'ús de noves tecnologies.
- Crear un servei específic d'acompanyament des de Districte per a ajudar a pal·liar la solitud dels majors que viuen sols.
- Suport a les persones grans que viuen soles i a les persones grans migrades en les tasques diàries.
- Realitzar activitats controlades i segures per a la gent gran (segons es desenvolupi la situació de la pandèmia).
- Fomentar i demanar la col·laboració a les xarxes veïnals per acompanyar a la gent gran, tant per fer companyia com per a que puguin sortir al carrer i passejar, així com a les entitats i buscar més relació amb associacions com Amics de la gent gran.
- Promoure activitats físiques en la via pública amb les mesures preventives necessàries vetllant per la salut física i mental.

- Promoure espais de trobada virtual i presencial amb mesures preventives necessàries per tal de reduir l'aïllament i reforçar xarxa social.

Habitatge

- Reforçar la nova estratègia de treball de negociació col·lectiva amb veïnes i moviments per la defensa del dret a l'habitatge per evitar l'expulsió de habitants del barri.
- Facilitar la realització de programes de formació i informació sobre el dret a l'habitatge promoguts per entitats i destinats a altres entitats interessades, en coordinació/col·laboració amb OH.
- Acordar amb la Generalitat la modificació del planejament al solar del passeig Lluís Companys perquè inclogui habitatge social, equipaments definits mitjançant un procés participatiu amb el veïnat i zones lliures.
- Promoure la masoveria urbana en el parc privat d'habitatges mitjançant la mediació i la creació de convenis que la facilitin. Explorar la possibilitat d'implementar la masoveria urbana en immobles de titularitat municipal.
- Impulsar programes de condicionament d'habitatges i impulsar el programa "Teixim Barris" del Pla de Barris.
- Promoure reallotjaments dignes i adequats evitant l'ús de pensions i una atenció més intensa al sensellarisme, impulsant suports específics per a joves sense referents familiars.
- Ampliar el parc públic iniciant la construcció d'habitatges dotacionals a Via Laietana, 8-10 i la rehabilitació de la resta d'habitatges de propietat municipal.
- Impulsar acords per transformar el mercat de pisos turístics en residencials.
- Reforçar polítiques de rehabilitació impulsant un nou Pla Dintres.

Participació, Acció comunitària i Innovació democràtica

- Reforçar les xarxes comunitàries destinant-hi recursos per la consolidació de les seves accions.
- Fomentar els usos comunitaris dels equipaments municipals.

- Desenvolupar el programa Casals Comunitaris a Ciutat Vella amb un lideratge potent des del Districte amb l'objectiu d'assolir tres casals.

Transició digital

- Reforçar les competències i l'acompanyament en l'àmbit TIC, prioritzant la detecció de necessitats entre famílies i alumnat i persones en situació de vulnerabilitat.

Pel que fa al seu Eix 3, sobre consolidar el dret a la ciutat plantejant reduir la contaminació atmosfèrica per fer front a l'emergència climàtica però també revertint la contaminació acústica, que a Ciutat Vella té molt impacte en la salut de les persones els objectius són els següents:

- Dissenyar l'espai públic amb perspectiva de gènere per fer-lo més segur, accessible i inclusiu, mantenint la renovada vida quotidiana en el centre.³⁵
- Fomentar la mobilitat sostenible guanyant espai per les persones que es desplacen a peu o en bicicleta, reduint el pas del vehicle privat mitjançant l'urbanisme tàctic o estructural.
- Fer front a l'emergència climàtica augmentant el verd urbà i fomentant l'economia circular i de proximitat.

Medi ambient i Espai públic

- Implementar actuacions tàctiques a l'espai públic per mantenir la vida veïnal recuperada després del confinament en equilibri amb l'ús per part dels visitants.
- Estudiar la viabilitat d'ubicació de mobiliari urbà en l'espai públic del barri Gòtic replicant la proposta de l'Associació de Veïns del Gòtic a la resta de barris i entitats del districte.
- Reforçar el servei de neteja i desinfecció mitjançant plans d'ocupació a partir d'un llistat de punts específics per barris, per tal que els veïns i les veïnes puguin gaudir dels carrers i places del districte.
- Pla de Xoc de neteja entre octubre i desembre 2020.

³⁵ En l'apartat 5 dedicat a la Re-definició de l'espai públic, es complementen l'enfocament i les actuacions d'aquest primer apartat.

- Creació d'un equip per sostenir el Pla de Xoc de Neteja durant el 2021.

Mobilitat sostenible i segura

- Ampliar mitjançant urbanització tàctica o estructural, segons disponibilitat pressupostària, l'accessibilitat i el confort de l'espai del vianant millorant i incrementant els carrers pacificats i prorrogant els programes itineraris segurs i obrim els carrers.
- Millorar mitjançant urbanització tàctica o estructural, segons disponibilitat pressupostària, el pas de les bicicletes tant a l'interior del districte com en els extrems.
- Implementar l'estratègia definida en el Pla de Mobilitat del Districte de regulació horària de la càrrega i la descàrrega per fer-la compatible amb la vida quotidiana.
- Pacificar el trànsit, per incrementar la seguretat viària i afavorir un entorn amable de menys consum energètic i menys emissions i/o jerarquització de la xarxa viària, per tal que a la gran majoria dels carrers la velocitat de circulació sigui inferior a 30 km/h.
- Implementació de l'ampliació del bus de barri 120 o de bus a demanda per connectar la Barceloneta amb la resta de barris del districte i els centres sociosanitaris.

Emergència climàtica

- Aplicar el programa "mans al verd" en un espai (carrer o plaça) de cada barri del districte implicant a la comunitat en la cura del verd urbà.
- Construir un espai lúdic de jocs d'aigua al districte.
- Estendre els refugis climàtics treballant amb les escoles del districte per implementar un als tres barris que resten (actualment ja ho és l'Escola Cervantes).
- Protegir les escoles en clau ambiental i de seguretat viària.
- Establir una col·laboració públic-comunitària amb una entitat que promogui la reparació i el reciclatge.
- Potenciar els actuals punts d'assessorament energètic com a punts d'assessorament climàtic amb la figura del mediador expert en rehabilitació energètica (sobre cobertes verdes, alimentació baixa en carboni, etc.). Vincular-ho al

programa de finques de alta complexitat per continuar garantint els serveis bàsics de la població en situació de vulnerabilitat.

Convivència i seguretat

- Reforçar el Pla de veïnatge en la seva tasca d'intervenció i mediació tant a l'espai públic per garantir la convivència com a les comunitats de veïns i veïnes per mitjà dels diferents perfils d'agents que hi intervenen.

2. Generar noves oportunitats

Objectiu:

L'objectiu és identificar els possibles motors de l'activitat socioeconòmica que poden contribuir a la sostenibilitat de la vida en el Districte per als pròxims anys, incidint en l'impuls dels valors i els potencials locals.

Les línies estratègiques es defineixen entorn a generar noves oportunitats i activitats que contribueixin a promoure els valors i potencials locals com manera de garantir la resiliència i la diversificació, assegurar ocupació de qualitat i generar un ecosistema social al Districte més equilibrat que pugui conviure saludablement.

Una de les inesperades conseqüències positives de la pandèmia és la suspensió de les regles de l'austeritat i de la competència a l'Estat de la Unió Europea. Aquesta situació permet aprofitar el marge de maniobra de l'entrada de més recursos i l'augment de la intervenció pública de manera directa.

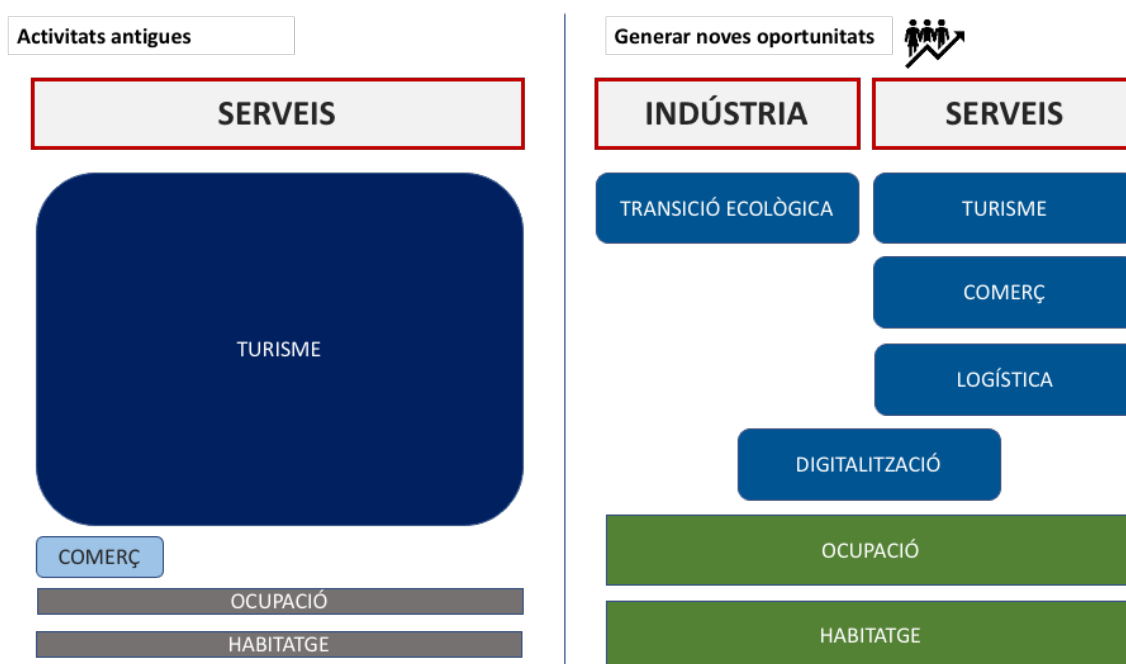
Aquest context, unit a un escenari de creixement de l'activitat turística més aviat llunyà, lent i progressiu, convida a consolidar noves activitats econòmiques basades en els potencials locals, i que responguin preferentment a les necessitats de la població del Districte. No sols no es pot esperar que el territori torni a omplir-se de turistes, sinó que no es deu perquè no és segur que així sigui, no se sap quan ho faria i no es coneixen les condicions. A més, es desconeixen les dinàmiques socials i psicològiques que es produiran una vegada que s'aixequin les restriccions als viatges.

Com més temps s'espera, més es deterioraran les condicions econòmiques, la convivència, les infraestructures i els edificis; i més costos de recuperar seran a posteriori.

Aquest escenari incert convida a posar en marxa un nou model de desenvolupament basat en elements que no es trobin tan subjectes a la inestabilitat de factors externs, com el cas del turisme a les pandèmies i altres dinàmiques globals difícils de predir i controlar.

En aquest sentit, l'estratègia de generació de noves oportunitats hauria d'incorporar un nou motor de l'àmbit industrial i un altre nou motor que es troba entre el sector industrial i el sector serveis. El primer motor seria el relatiu a la transició ecològica i el segon seria el de la digitalització inclusiva i responsable.

Aquests dos nous motors d'oportunitats són també els triats per la Comissió Europea per a liderar els plans de recuperació de la crisi de la Covid-19, i tindran una quantitat considerable de recursos públics addicionals en el propers anys. D'aquesta manera es podrà trobar un equilibri més enfocat a la sostenibilitat i la resiliència reconduint l'activitat turística i amb la garantia de la generació de noves activitats i la transformació del comerç i la logística al Districte.

Font: elaboració pròpia

Anàlisi funcional dels elements de les noves oportunitats

Des de un punt de vista funcional, el desenvolupament d'una activitat industrial com la transició ecològica generarà activitat econòmica autòctona amb poques dependències externes, desenvolupant paral·lelament nou coneixement i noves activitats

econòmiques auxiliars. També es farà servir per impulsar nous processos formatius dirigits i per a generar nova ocupació.

Això permetrà augmentar la productivitat general del Districte, generar ocupació de més qualitat, atraure activitats suplementàries, reciclar edificis en desús com a equipament formatius-educatius i de fàbrica-laboratori, i impulsar la formació professional especialitzada.

La digitalització inclusiva i responsable millora l'eficiència dels processos i ajuda a generar nou coneixement i noves activitats econòmiques auxiliars. Si és responsable, reduirà la petjada ecològica i social. Si és desenvolupa de manera inclusiva, els treballadors i les treballadores també seran afavorits/es per les millores.

Això ajudarà a reduir els costos d'activitats industrials i de serveis de manera equilibrada afavorint a treballadors/es i la sostenibilitat, contribuirà a reduir l'exigència física de treballadors/es, i podrà generar activitats de més valor afegit.

A més d'aquests nous motors d'activitat, algunes de les activitats anteriors poden contribuir a desenvolupar de manera més responsable, sostenible i justa el model socioeconòmic del Districte, i a consolidar els processos econòmics sobre sòlides bases locals.

La reconversió del comerç sota criteris de responsabilitat i desenvolupament local té la funció de augmentar el circuit local dels fluxos monetaris i la redistribució, i enfortir el vincle del comerç amb la població del Districte i de la resta de la ciutat. D'aquesta manera el comerç augmentarà la seva capacitat d'inversió, reduirà els riscos i augmentarà la seva capacitat d'adaptació a les crisis.

Això permetrà garantir la reinversió dels recursos obtinguts en l'activitat comercial, augmentar la sostenibilitat i la resiliència, i millorar les condicions d'ocupació de treballadors/es.

La creació de un nou model logístic al Districte aprofitarà les avanços de la digitalització responsable i inclusiva, i es farà servir entre d'altres coses per experimentar-los. També tindrà la funció d'habilitar unes millors condicions per al desenvolupament de xarxes comunitàries.

Això augmentarà l'eficiència en la distribució i venda dels nous processos industrials, reduirà costos de les activitats comercials, reduirà els riscos i costos de la reconversió de les antigues activitats, i augmentarà la sostenibilitat i la resiliència.

La reconsideració del paper del turisme en la configuració socioeconòmica del Districte cap a pràctiques més sostenibles i respectuoses amb el dret a la ciutat i els drets de treballadors/es alliberarà espai socioeconòmic per augmentar la productivitat i espai públic per a desenvolupar les noves xarxes de generació de valor afegit econòmic i xarxes comunitàries.

Això permetrà augmentar la productivitat general del Districte, generar ocupació de més qualitat, augmentar la sostenibilitat i la resiliència, i alliberar espai per a altres activitats, inclòs l'habitatge.

a) Noves activitats motor

Entre les noves activitats i oportunitats a desenvolupar a Ciutat Vella s'hauria de posar especial atenció a les quals pretenen definir la política pública municipal en els últims anys i que augmenten el retorn social. Sent el Districte central, el més conegut i el que marca el pas de la ciutat en molts aspectes, hauria també de ser l'avantguarda de la nova ciutat que demanda la població.

Els dos nous motors d'oportunitat al Districte, que poden també inspirar a la resta de la ciutat, serien la Transició ecològica i la Digitalització inclusiva i responsable.

La Transició ecològica hauria de ser el principal motor de nova activitat del sector industrial a Ciutat Vella. Com ja s'ha comentat prèviament, els plans de recuperació de la Unió Europea i de l'Estat espanyol col·loquen aquest assumpte entre les prioritats i

estan elaborant una estructura institucional que pugui dirigir els grans recursos addicionals (Next Generation EU) amb la participació de la resta d'administracions públiques i del sector privat i comunitari. Per això l'Estat està desenvolupant els canals que es podran utilitzar per a accedir als diners en les seves diferents formes. Amb la informació disponible actualment es pot dir que en els propers mesos sortiran les primeres convocatòries d'ajudes i finançament, i es prolongaran diversos anys, però ja en 2021 es podrà començar a participar d'aquests nous recursos.

Next Generation EU

Els fons europeus del Next Generation EU van destinats a projectes empresarials amb un alt potencial transformador, que suposin un canvi estructural i tinguin un impacte durador sobre la resiliència econòmica i social, la sostenibilitat, la competitivitat a llarg termini i l'ocupació. El nou finançament hauria de servir per a començar la transformació estructural i permetre posteriorment l'auto-sosteniment de l'activitat en el mitjà termini.

En el cas de les empreses catalanes, els projectes hauran d'adaptar-se al Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència del Govern espanyol, que l'ha articulats en deu palanques tractores:

- **Agenda urbana i rural, lluita contra la despoblació i desenvolupament de l'agricultura**
- **Infraestructures i ecosistemes resilents**
- **Transició energètica justa i inclusiva**
- Administració per al segle XXI
- **Modernització i digitalització de l'ecosistema empresarial**
- Pacte per la ciència i la innovació i reforç del Sistema Nacional de Salut
- **Educació, coneixement, formació contínua i desenvolupament de capacitats**
- **Nova economia de les cures i polítiques d'ocupació**
- Desenvolupament de la cultura i l'esport
- Modernització del sistema fiscal

Es pot observar que la proposta de desenvolupament de nova activitat estaria dirigida a la majoria de les palanques tractores definides (assenyalades en negre).

Per tal de obtenir una imatge fidel de les demandes i necessitats dels diferents actors que permeti un disseny eficient dels mecanismes de les ajudes i el finançament en els últims mesos el Govern espanyol, a través dels ministeris, ha obert diverses “convocatòries” de Manifestació d’interès en temàtiques relacionades amb aquests sectors. Per exemple, a principis de març de 2021 estaven obertes la de “Recogida no vinculante de propuestas y actuaciones para el diseño y orientación del Programa de Impulso a la Rehabilitación de Edificios Públicos (PIREP) – dirigido a las Entidades Locales, Comunidades y Ciudades Autónomas³⁶” i la “Manifestació d’Interès a Ajuntaments en relació al Component 1 del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (Pla de xoc de mobilitat sostenible, segura i connectada en entorns urbans i metropolitans)³⁷”. Com es pot observar, hi ha espai per a que les administracions locals puguin participar en aquest sistema.

A l’espera de que es concretin els mecanismes (previstos per a juny o juliol de 2021), des del Districte es podrien avançar tasques per tal de preparar-se per a rebre aquests nous recursos. A més de les convocatòries espanyoles es prevé que hagi convocatòries a nivell europeu obertes a qualsevol actor de l’UE.

En aquest sentit i per tal de generar nova activitat al Districte, els sectors on s’hauria de enfocar l’esforç de crear projectes serien:

- Rehabilitació d’edificis, tant públics com privats
- Alimentació ecològica i de proximitat
- Mobilitat sostenible
- Energies renovables
- Eficiència energètica
- Gestió de la demanda
- Col·laboració públic-comunitària

³⁶ <https://forma.administracionelectronica.gob.es/form/open/corp/5181/rYyM>

³⁷

https://sede.mitma.gob.es/SEDE_ELECTRONICA/LANG_CASTELLANO/FINANCIACION/default.htm

Els tipus d'activitat a desenvolupar pel Districte serien:

- Fer publicitat d'aquests ajuts

Considerant que totes les convocatòries d'ajuts i finançament tindran caràcter competitiu, el fet de poder accedir el més aviat possible a la informació pot ser fonamental per a que els actors de Ciutat Vella puguin competir en bones condicions. A més, si el Districte ha elaborat prèviament un pla estratègic d'on i com han de fer-se servir els nous recursos, les possibilitats dels actors del Districte d'accedir a aquests recursos seran més grans.

S'haurien de habilitar tots els recursos informatius del Districte per aquesta tasca.

- Oferir informació detallada i acompanyament als actors interessats

Per tal de millorar les possibilitats dels actors del Districte per a accedir al recursos, s'hauria d'habilitar un servei d'acompanyament que millori la qualitat dels projectes presentats i les seves possibilitats de aconseguir el finançament.

- Facilitar formació i capacitació a particulars i empreses

Ciutat Vella ha d'impulsar un programa per a capacitar nous professionals i facilitar el reciclatge d'empreses mitjançant la formació contínua, per a transformar cap el benestar social i els reptes de la transició ecològica.

El Districte ha d'impulsar una oferta formativa innovadora que inclogui dos eixos. El primer és una formació professional, que integra el coneixement humà per aportar transversalitat a les ciències i les tècniques en la conscienciació i l'acció global. El segon és posar en marxa espais de fàbrica i laboratori per als estudiants i emprenedors amb necessitats d'espai i equipaments relacionats amb les professions tècniques i tecnològiques. La formació tindria format modular, a la carta, dual (pràctic), barrejant l'online-presencial, i en comunitat, cosa que la fa socialment inclusiva i competitiva per a l'emprenedoria.

Els seus membres oferiran la seva experiència docent i el seu coneixement aplicat en l'àmbit de la transició ecològica i en l'acompanyament d'estudiants, professionals i públic general. Es potencia l'emergència d'una zona urbana mitjançant la reindustrialització, basada en el coneixement i el talent, i en infraestructures policèntriques, com a element tractor de polítiques basades en la sostenibilitat.

- Generar nova demanda d'aquests serveis

La generació de nova demanda d'aquests serveis pot ser a través de diferents vies:

- Noves normatives
- Despesa pública. Per exemple, en rehabilitació i instal·lació d'energies renovables en edificis públics
- Conscienciació o introducció d'una nova cultura de la sostenibilitat i la responsabilitat
- Incentius fiscals
- Altres
- Promovent la creació i dinamització de xarxes i cadenes de valor

Ajudat per la base dels programes de formació i capacitació el Districte hauria de promoure i impulsar la creació d'espais de trobada i treball entre els diferents actors que participin d'aquesta transició. Reciclatge d'edificis en desús com a equipament formatius-educatius i de fàbrica-laboratori

En relació als actors institucionals que haurien de contribuir espacialment al desenvolupament d'aquesta activitat, a continuació s'anomenen alguns:

- Barcelona Activa
- Universitat Politècnica de Catalunya i els Campus Besòs i Nord
- Els clústers d'energia eficient, energia solar, bioenergia, tecnologies intel·ligents, foodservice, materials avançats, maquinària i els mitjans de producció agrícola
- Districtes veïns amb activitats similars i/o complementàries, com Sant Martí
- PIMEC
- Organitzacions d'Economia Social, Solidària i Cooperativa

Respecte als equipaments on desenvolupar algunes de les activitats anteriors es podrien fer servir alguns que ja s'utilitzen per activitats relacionades, com la Fàbrica del Sol i nous equipaments en edificis es desús o en ús obsolet, com la Llotja del carrer Avinyó.

A nivell català, la Generalitat va començar a dissenyar la recuperació l'any 2020, i una prova d'això que pot ser útil és el Pla de xoc en el sector de l'energia³⁸.

Pla de xoc en el sector de l'energia a Catalunya

El Pla de xoc en el sector de l'energia vol aconseguir que la reactivació econòmica contribueixi a avançar cap a un nou model energètic més net, sostenible i democràtic. També pretén dinamitzar l'activitat d'alguns agents econòmics locals i de proximitat vinculats al sector (instal·ladors, enginyeries, fabricants nacionals d'equips propis de la transició energètica, auditors, etc.), que s'han vist molt afectats per l'aturada econòmica causada per la COVID-19.

El pla conté 23 mesures orientades a incentivar l'estalvi i l'eficiència energètica i l'ús d'energies renovables en el sector productiu, en l'edificació i en les administracions catalanes; a desenvolupar nous projectes innovadors vinculats al sector energètic; a activar la mobilitat sostenible i a fer més inclusiva i justa aquesta transició energètica.

El pla es concreta en 23 mesures, entre les que destaquen les següents:

- Ajuts a l'adquisició de vehicles elèctrics i d'estacions de recàrrega vinculada al pla MOVES, dotada amb **10 M€**.
- Ajuts per a inversions en eficiència energètica i energies renovables als edificis, amb un pressupost de **35 M€**.
- Ajuts a les inversions en eficiència energètica a la indústria, amb un pressupost de **47,5 M€**.
- Línia de subvencions a la instal·lació d'equips d'energia solar tèrmica i solar fotovoltaica, dotada amb **10 M€**.

³⁸ <https://web.gencat.cat/ca/detalls/article/pla-xoc-energia>

- Línia de participació en capital Innova Tech Energy, dotada amb **8,3 M€**, per finançar i impulsar el creixement de empreses innovadores relacionades con la transició energètica.
- Creació d'una plataforma tecnològica d'integració de tecnologies energètiques disruptives, a la qual es destinaran **3 M€**.
- Programa de creació d'oficines locals d'acompanyament a la inversió en eficiència i renovables i impuls als projectes que se'n derivin, amb una dotació prevista de **10 M€**.
- Llançament de la segona fase del Pla d'infraestructures de recàrrega del vehicle elèctric, que destinarà 5,8 M€ a incentivar la instal·lació de punts de recàrrega en aparcaments comunitaris, a fomentar l'electrificació del transport de "darrera milla" i a investigar l'ús de l'hidrogen en el transport.
- Programa de descarbonització energètica al sector industrial, que destinarà 5 M€ a incentius per a l'ús de la biomassa i altres recursos bioenergètics per a usos tèrmics en la indústria.
- Programa de creació d'oficines empresarials d'acompanyament a la inversió en eficiència i renovables i impuls als projectes que se'n derivin, amb una dotació prevista de 10 M€.

Encara que no totes les mesures estan destinades a generar nova activitat econòmica innovadora sinó a millorar l'eficiència i a reduir costos del teixit productiu, però les mesures relacionades amb la instal·lació d'energies renovables, l'impuls d'empreses innovadores i les tecnologies energètiques disruptives tenen un gran potencial d'ajudar a generar nova activitat.

Aquest finançament està dirigit a actors privats i comunitaris però el Districte pot facilitar el vincle entre actors i finançament: fent publicitat d'aquests ajuts, oferint informació, facilitant formació a particulars i empreses, generant nova demanda d'aquests serveis, i promovent la creació i dinamització de xarxes i cadenes de valor.

DIGITALITZACIÓ INCLUSIVA

Millorar l'eficiència dels processos

El segon motor de nova activitat seria la digitalització inclusiva i responsable. Com ja s'ha descrit prèviament, la seva funció és millorar l'eficiència dels processos i ajudar a generar nou coneixement i noves activitats econòmiques auxiliars. Al ser responsable, reduirà la petjada ecològica i social. Al desenvolupar-se de manera inclusiva, els treballadors i les treballadores també seran afavorits/es per les millores.

Per això el Districte hauria de promoure un model integral enfocat a donar resposta les necessitats de la població, basat en set eixos:

- 1) Accés a la tecnologia sota plantejaments de sobirania tecnològica i sostenibilitat ambiental
- 2) Usos adequats de la tecnologia desenvolupant la sobirania digital fonamentada en una lògica de drets socials
- 3) Impuls de la innovació mitjançant processos participats per usuaris i treballadores adaptats a les seves necessitats reals, i amb la planificació necessària que els permeti aprofitar les economies d'escala
- 4) Generació de treballs de qualitat sota la participació de les organitzacions de les persones treballadores en la configuració dels plans d'ocupació associats a l'estratègia industrial de la innovació
- 5) Prosperitat social, controlada i mesura gràcies a sistemes d'indicadors objectius
- 6) Confiança i privacitat de les dades sota els principis de la sobirania de les dades, en termes individuals, però també col·lectius
- 7) Democràcia en l'entorn digital gràcies a la participació dels actors socials

En aquest cas també aplica la lògica sobre els fons europeus descrita a l'apartat de la Transició ecològica.

En aquest cas i per tal de generar nova activitat al Districte, els sectors on s'hauria de enfocar l'esforç de crear projectes serien:

- Alimentació ecològica i de proximitat
- Mobilitat sostenible
- Energies renovables
- Eficiència energètica
- Gestió de la demanda
- Logística

Els tipus d'activitat a desenvolupar pel Districte coincideixen amb els de la Transició ecològica:

- Fer publicitat d'aquests ajuts
- Oferir informació detallada i acompanyament als actors interessats
- Facilitar formació i capacitació a particulars i empreses
- Generar nova demanda d'aquests serveis
- Promoure la creació i dinamització de xarxes i cadenes de valor

Per tal de que el desenvolupament de la Digitalització amb o sense recursos públics sigui inclusiva i responsable, el Districte hauria de crear un Ens (Centre o Observatori o Departament) amb les funcions de:

- Detectar males pràctiques en el desenvolupament de la digitalització
- Generar dades i coneixement per a desenvolupar polítiques públiques
- Elaborar i desenvolupar bones pràctiques
- Ajudar a planificar el desenvolupament de la digitalització inclusiva i responsable
- Servir de consell consultiu
- Donar veu a les organitzacions socials i de treballadors/es

A més, alguna/es de les activitats a desenvolupar pel Districte descrites prèviament, com oferir informació detallada i acompanyament als actors interessats, facilitar

formació i capacitat a particulars i empreses, generar nova demanda d'aquests serveis, promoure la creació i dinamització de xarxes i cadenes de valor, també podrien ser responsabilitat d'aquest Ens.

En relació als actors institucionals que haurien de contribuir espacialment al desenvolupament d'aquesta activitat, alguns podrien ser:

- Barcelona Activa
- Universitat Politècnica de Catalunya i els Campus Besòs i Nord
- Els clústers de tecnologies intel·ligents i materials avançats
- Districtes veïns amb activitats similars i/o complementàries, com Sant Martí i, concretament 22@
- PIMEC
- Organitzacions d'Economia Social, Solidària i Cooperativa

Activitats econòmiques amb retorn social. Condicionalitat social

El nou model de desenvolupament proposat, basat en dos nous motors com la Transició ecològica i la Digitalització inclusiva i responsable, a més de ser un canvi de tipus d'activitat al Districte i d'introduir una presència més gran del sector industrial, també implica una modificació de les estructures socioeconòmiques i de la manera que es mesura la seva contribució al desenvolupament local.

En aquest sentit, les novetats que introdueix el nou model estan relacionades amb el caràcter local del desenvolupament i amb el seu retorn social. Per això no s'han d'utilitzar les mateixes eines de mesura que tradicionalment s'han utilitzat, que fonamentalment es basaven en el Producte Interior Brut (PIB). Aquest sistema de mesura no considera ni quina part de la riquesa reverteix en la població local ni quin tipus de retorn arriba a la població i de quina manera.

Per aquestes raons cal generar un nou sistema de mesura d'impacte de les estructures socioeconòmiques al Districte que permeti no només mesurar aquest impacte ex-post sinó, fonamentalment, ex-ante. Un sistema que pugui mesurar l'impacte ex-ante no només és un sistema d'avaluació sinó que també és un sistema d'incentivació.

Aquest sistema d'incentivació del retorn social de les activitats econòmiques hauria de servir per a impulsar així mateix les polítiques públiques de caràcter socioeconòmic que tenen més potencial de millora de la responsabilitat i del retorn de beneficis diversos a la societat.

L'impuls podria ser important en activitats vinculades a polítiques amb enfocament més econòmic, com les relatives a la sostenibilitat socioambiental i la sobirania energètica, i l'economia social i solidària innovadora. Però també podria suposar una bona oportunitat per a activitats de caire més social com les relatives a les polítiques de les cures i els drets socials.

La promoció de aquestes noves activitats hauria de generar noves dinàmiques socioeconòmiques més auto-centrades que augmentin la sostenibilitat a llarg termini, millorin la resiliència i reforcin els llaços del veïnatge.

El marc d'actuació general de les activitats econòmiques hauria de ser la transformació de l'actual model d'alta rendibilitat principalment econòmica en un altre d'elevat retorn social.

El desenvolupament d'un sistema d'indicadors basats en el retorn social de les activitats econòmiques que operen en el Districte hauria de ser la base sobre la que construir un sistema d'incentius (positius i negatius, promotors i "desincentivadors"), el fons del qual tindran de procedència tant pública com privada, per a transformar i millorar el teixit econòmic de Ciutat Vella.

L'accés al sistema d'incentius es basaria en la condicionalitat al compliment amb els barems de una sèrie de indicadors de responsabilitat i retorn social objectius i mesurables. La responsabilitat no només s'haurà d'exigir com una condició a curt termini fins que s'hagi superat la crisi, sinó com un conjunt permanent de condicions que permetin la generació de models de producció-consum més resilents i sostenibles.

Per a crear un sistema d'indicadors amb aquestes característiques es podrien utilitzar els criteris de responsabilitat ambiental, social i de governança (ESG), que últimament s'han convertit en part del vocabulari habitual dels inversors institucionals, tant públics com privats. L'enfocament ESG és un sistema d'avaluació de l'impacte de les pràctiques empresarials des d'una perspectiva ambiental, social i de governança (ESG).

En base a aquestes premisses generals es desenvolupa un sistema de Certificació ESG que apunta a l'economia real, inclòs el sistema de les pimes. El seu objectiu és avaluar el compromís amb la responsabilitat de les empreses. La certificació proporciona un mesurament objectiu d'un conjunt representatiu de variables associades a les àrees ambiental, social i de govern de les empreses, que produeix un indicador compost. L'indicador compost en el qual s'ha de basar el mètode ESG està format pels tres àmbits esmentats. Les seves funcions són les següents:

- Environmental: aconseguir la sostenibilitat evitant els impactes ambientals més importants
- Social: garantir els drets de treballadors i consumidors
- Governance: democratitzar els processos de gestió i presa de decisions dels agents econòmics

El seu esquema es pot observar en la següent imatge:

Els indicadors que s'inclouen en cadascuna de les dimensions de l'indicador compost són els següents:

Ambiental

 Emissions d'efecte hivernacle	Inclou un indicador que calcula la productivitat ambiental de l'activitat econòmica de l'empresa pel que fa a emissions d'efecte hivernacle.
 Contaminants	Inclou quatre indicadors multidimensionals que calculen la productivitat ambiental pel que fa a contaminants habitualment relacionats amb l'activitat econòmica i penalitza pràctiques empresarials que promouen l'ús de tòxics.
 Eficiència energètica	Inclou dos indicadors que calculen la productivitat energètica de l'empresa i premien una política d'empresa que contempli aquest factor.
 Vessaments líquids i residus	Inclou quatre indicadors multidimensionals que calculen l'eficiència en la gestió de residus i premien una política d'empresa destinada a la reducció de generació d'aquests.
 Innovació	Inclou cinc indicadors multidimensionals que calculen l'esforç inversor i de gestió en incloure el factor ambiental en la innovació empresarial.
 Ús de recursos	Inclou dos indicadors que calculen l'eficiència en l'ús de recursos energètics per part de l'empresa.

Social

 Laboral	Inclou quinze indicadors multidimensionals que contemplen la política d'empresa pel que fa a fixació de salaris, promoció de la formació dels treballadors, salut i seguretat, estabilitat laboral, etc.
 Gènere	Inclou dos indicadors multidimensionals que premien la política d'empresa orientada a la paritat de gènere.
 Drets Humans	Inclou tres indicadors multidimensionals orientats a penalitzar a les empreses que tenen proveïdors amb baixa responsabilitat social.
 Responsabilitat social	Inclou dos indicadors que monitoritzen les externalitats que genera l'empresa.

Bon govern

● Components de govern	Inclou sis indicadors multidimensionals que monitoritzen el comportament de la direcció de l'empresa en termes com la paritat de gènere, l'absentisme, l'equilibri generacional, entre d'altres.
● Gestió de la propietat	Inclou dos indicadors multidimensionals que gestionen el rol de la propietat en la direcció de l'empresa.
● Transparencia	Inclou tres indicadors multidimensionals que analitzen els nivells de transparència de la direcció i l'empresa en general.

El sistema també considera una sèrie d'indicadors que descarta la participació en el procés d'avaluació si prèviament es troben problemes relacionats amb els següents elements:

Controvèrsies

✗ Casos de corrupció	Excloure de l'espai ESG empreses que potencialment tenen males pràctiques empresarials.
✗ Casos de frau fiscal	Excloure de l'espai ESG empreses que potencialment vulneren la regulació fiscal.
✗ Accidents laborals	Excloure de l'espai ESG empreses que generen alts costos socials.
✗ Accidents laborals fatals	Excloure de l'espai ESG empreses que generen alts costos socials.
✗ Vulneració dels Drets Humans	Excloure de l'espai ESG empreses que vulneren els Drets Humans.
✗ Despeses anuals en multes	Excloure de l'espai ESG empreses que han estat sancionades per vulnerar la regulació en general.

Aquest tipus de model permet, d'una banda, mesurar l'acompliment actual en responsabilitat ESG, i d'altra banda, la detecció de possibilitats de desenvolupament estratègic pel que fa a la responsabilitat ESG. L'avantatge d'aquest model en comparació amb els informes autodeclaratius de responsabilitat social corporativa (RSC) rau en la seva mesura objectiva i l'absència de conflictes d'interessos.

També permet als proveïdors de fons públics i privats identificar empreses responsables a través de la qualificació obtinguda en el procés de certificació. Amb aquesta informació, les administracions públiques poden adreçar el seu esforç a través de la contractació pública o altres tipus d'incentius, el que els col·loca en una posició d'influència molt avantatjosa per millorar la responsabilitat de l'economia³⁹.

Per tant, un sistema de valoració objectiu del retorn social de les activitats econòmiques permet vincular d'una manera àmplia, eficient i objectiva les externalitats positives individuals de cada negoci amb els incentius/"desincentius" que decideixi aplicar l'administració, d'una banda, i que detecti com significativament responsables i amb futur el sector privat.

Per a la vessant pública, a cada nivell de valoració del retorn social li correspondria un incentiu proporcional. I cada nivell de valoració segueix els estàndards que defineixi l'administració, després d'un procés de ponderació i normalització que permeti fer-los efectius.

L'entrada de noves activitats en llocs que han perdut el seu espai a causa de les noves condicions per la crisi de la Covid-19 i que en el escenari post-Covid no trobin rendibilitat suficient per sobreviure hauria d'estar dirigida per aquest sistema de incentius basats en el retorn social de cada activitat.

D'altra banda, la transició general de les activitats econòmiques en el Districte hauria d'estar basada en la millora del seu retorn social per a això el sistema d'incentius hauria de contemplar actuacions suplementàries per a permetre la transició de negocis amb marge de millora.

Un criteri addicional per a permetre el desenvolupament local del Districte i la generació d'ocupació entre la població de Ciutat Vella podria ser la condició de contractar un nombre mínim determinat de persones amb determinades característiques (gènere, renda, diversitat, etc.) empadronades al Districte per accedir als serveis, plans i programes públics descrits prèviament.

³⁹ Una explicació més extensa en: <http://www.esgaequum.com/certification/?lang=cat>

b) Activitats complementàries

La creació de un nou model logístic al Districte aprofitarà les avanços de la digitalització responsable i inclusiva, i es farà servir entre d'altres coses per experimentar-los. També tindrà la funció d'habilitar unes millors condicions per al desenvolupament de xarxes comunitàries.

El nou model logístic estarà basat en:

- Millorar la mobilitat
- Ser més eficient aprofitant les eines de la digitalització inclusiva i responsable
- Millorar les condicions de treball
- Gestió eficient de la distribució de materials de compra i venda de les noves activitats, les auxiliars i la resta
- Aprofitar com magatzems estratègics espais i locals deixats per les antigues activitats, com pàrquings
- Alliberar una part de l'espai públic ocupat per activitats privades per desenvolupar les xarxes comunitàries
- Reduir la petjada ecològica

El Districte hauria de desenvolupar el nou model logístic a partir de:

- Anàlisi i diagnòstic de demanda logística a mitjà i llarg termini
- Inclusió de un nou model logístic en els plans de mobilitat del Districte
- Informe sobre el sistema de finançament
- Estudi econòmic de viabilitat i sostenibilitat
- Informe de desenvolupament tecnològic de la logística

- Informe sobre el model de governança i generació de xarxes
- Informe sobre el model de gestió del sistema logístic

El model logístic estarà dirigit cap a la distribució eficient de:

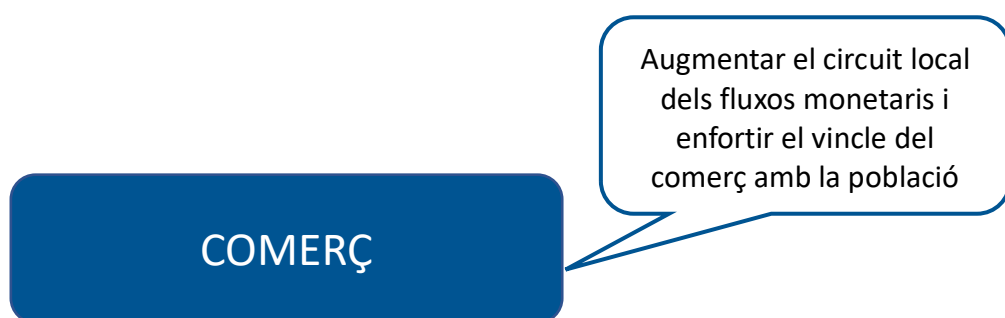
- Les necessitats de materials dels processos industrials i els serveis
- Els productes de la Transició energètica
- Els productes de l'alimentació ecològica i de proximitat
- La connexió entre actors i entre producció i demanda

Per això s'hauran de considerar:

- Les necessitats de materials importats per les noves activitats
- Les necessitats de venda interna, a la resta de la ciutat i del territori, i a l'exterior
- Les vies de comunicació amb el Port, l'Aeroport i Mercabarna
- L'equilibri amb la resta de la ciutat

En relació als actors institucionals que haurien de contribuir espacialment al desenvolupament d'aquesta activitat, alguns podrien ser:

- Barcelona Activa
- Universitat Politècnica de Catalunya i els Campus Besòs i Nord
- Els clústers de tecnologies intel·ligents i materials avançats
- Districtes veïns amb activitats similars i/o complementàries, com Sant Martí i, concretament 22@
- PIMEC
- Organitzacions d'Economia Social, Solidària i Cooperativa

La reconversió del comerç sota criteris de responsabilitat i desenvolupament local té la funció de augmentar el circuit local dels fluxos monetaris i la redistribució, i enfortir el vincle del comerç amb la població del Districte i de la resta de la ciutat. D'aquesta manera el comerç augmentarà la seva capacitat d'inversió, reduirà els riscos i augmentarà la seva capacitat d'adaptació a les crisis.

Les eines proposades per a aconseguir que el comerç tingui aquestes funcions es resumeixen en dues: incentivar les externalitats positives generades pel comerç i la utilització de la moneda social. La primera eina pretén enfortir el vincle del comerç amb la població del Districte i de la resta de la ciutat, i augmentar la seva responsabilitat i capacitat d'adaptació a les crisis. I la segona eina pretén augmentar el circuit local dels fluxos monetaris, augmentar la capacitat d'inversió del comerç i reduir els riscos.

Comerç d'Impacte Positiu. Incentius a les externalitats positives del comerç físic

El comerç diferenciat per la seva qualitat i arrelament que promogui valors amb els quals la població vol identificar-se i que tingui un impacte positiu és el que genera externalitats socials i urbanístiques, així com econòmiques i mediambientals positives. Aquest tipus de comerç sol identificar-se amb el comerç minorista físic que depèn de la població local per a sobreviure i progressar. A més, aquests petits establiments han de poder formar part de xarxes àmplies que els donin economies d'escala i d'abast per poder competir amb els grans grups transnacionals.

D'altra banda, els impactes associats a la desaparició progressiva del comerç minorista del Districte s'han convertit en un gran problema socioeconòmic, i tot indica que la política municipal, amb les eines actualment a la seva disposició no té capacitat suficient per a resoldre-ho. Davant aquesta situació de crisi, si el comerç vol reactivar-se ha de

proporcionar un valor addicional a la ciutat, per a això l'administració requereix noves eines que li permetin elaborar les seves polítiques públiques d'incentius de manera eficient.

De manera semblant al cas de les activitats econòmiques prèvies en relació al retorn social, l'administració pública hauria de promoure un tipus de política pública, com la que afecta el comerç minorista que aporta externalitats positives a la Ciutat, assignant una sèrie d'incentius per a recompensar a aquells comerços que aconseguixin major valoració d'externalitats positives. D'aquesta manera, a més d'augmentar la qualitat i responsabilitat mitjà del comerç al Districte, serviria per aportar un nou atractiu en el procés de reactivació econòmica. El comerç del Districte tindria la marca o el distintiu de ser el comerç responsable, el que aporta externalitats positives a la ciutat i la seva població.

El Districte hauria d'establir una sèrie d'incentius, vinculats a subvencions i ajuts i altres beneficis, basat en el desenvolupament d'un sistema de valoració d'aquests impactes positius dels comerços que reculli la varietat, amplitud i complexitat dels beneficis que els comerços poden aportar es enfocaria en els tres grans grups d'impactes positius: els relacionats amb les funcions urbanística i social, els relacionats amb la funció econòmica i els relacionats amb la funció mediambiental. Un sistema de valoració d'aquest tipus permet vincular d'una manera àmplia, eficient i objectiva les externalitats positives individuals de cada comerç amb els incentius que decideixi aplicar l'administració.

En les següents imatges es pot observar un exemple de sistema d'indicadors basat en aquestes dimensions d'externalitats positives del comerç.

La primera imatge resumeix els indicadors vinculats a cadascuna de les externalitats detectades en les dimensions socials i urbanístiques, així com econòmiques i mediambientals.

EXTERNALITATS DEL COMERÇ FÍSIC	INDICADORS VINCULATS
EXTERNALITATS DE TIPUS URBANÍSTIC I SOCIAL	
Seguretat	US1. Ordre d'arribada
Valor regal	US2. Intercanvis no comercials E5. Taxa de recirculació
Veure gent atreu gent	US1. Ordre d'arribada
Varietat, sorpresa i serendipia	US3. Complementarietat de comerç US4. Aparadors
Comerços emblemàtics i singulars	US3. Complementarietat de comerç US5. Emblema o singularitat (categoria pre-existent)
Bo per a la salut	US2. Intercanvis no comercials US3. Complementarietat de comerç
EXTERNALITATS DE TIPUS ECONÒMIC	
La satisfacció en la compra: tracte personal, professionalitat, honradesa	E1. Permanència/Antiguitat del personal E2. Clients habituals/total de clients E3. Estructura de la propietat
Gratificació immediata	E4. Disponibilitat de producte
Recirculació percentatge de l'ingrés del comerç que es gasta en proximitat	E5. Taxa de recirculació
EXTERNALITATS MEDIOAMBIENTALS	
Evitar desplaçaments en vehicle privat per a comprar	MA1. Localització MA2. Transport públic
Consum de producte local	E5. Taxa de recirculació
Venda de producte ecològic	MA3. Etiquetes verds
Reciclatge	MA4. Sancions per residus
Reducció de residus (embalatges i plàstics)	E5. Taxa de recirculació
Reutilització botigues de segona mà i de reparacions	MA5. Segona mà MA6. Reparacions
Economia circular	MA5. Segona mà MA6. Reparacions E5. Taxa de recirculació

Font: elaboració pròpia

La segona imatge representa les puntuacions vinculades als diferents graus de excel·lència o d'externalitat positiva para cada indicador.

INDICADORS	GRAU	PUNTUACIÓ
US1. Ordre d'arribada	30% primers en arribar	3
	30-60%	2
	+60%	1
US2. Intercanvis no comercials	>5 intercanvis no comercials	3
	3-5 intercanvis no comercials	2
	2 intercanvis no comercials	1
US3. Complementarietat de comerç	>3 productes nous	3
	2-3 productes nous	2
	1 producte nou	1
US4. Aparadors	Amb aparador	3
	Sense aparador	0
US5. Emblema o singularitat (categoria pre-existent)	>1 categoria de singularitat comercial	3
	1 categoria de singularitat comercial	2
E1. Permanència/Antiguitat del personal	>5 anys	3
	3-5 anys	2
	2-3 anys	1
E2. Clients habituals/total de clients	>60%	3
	40-60%	2
	30-39%	1
E3. Estructura de la propietat	PIME	3
	No PIME	0
E4. Disponibilitat de producte	>90% productes disponibles	3
	75-90% productes disponibles	2
	60-74% productes disponibles	1
E5. Taxa de recirculació	>80% AMB	30
	60-80% AMB	25
	50-59% AMB	20
MA1. Localització	Trama urbana consolidada	3
	No trama urbana consolidada	0
MA2. Transport públic	Amb més d'una opció de transport públic	3
	Amb una opció de transport públic	2
MA3. Etiquetes verdes	>50% productes amb més d'una etiqueta verd	3
	30-50% productes amb més d'una etiqueta verd	2
	>50% productes amb una etiqueta verd	1
MA4. Sancions per residus	Sense sancions	3
	Amb sancions	No CIP
MA5. Segona mà	>80 productes de segona mà	3
	60-80% productes de segona mà	2
	50-59% productes de segona mà	1
MA6. Reparacions	>70% de la facturació en reparacions	3
	50-70% de la facturació en reparacions	2
	40-49% de la facturació en reparacions	1

Font: elaboració pròpia

A cada nivell de valoració d'externalitats positives li correspondria un incentiu proporcional. I cada nivell de valoració segueix els estàndards que defineixi l'administració, després d'un procés de ponderació i normalització que permeti fer-los efectius.

La millora de la valoració d'externalitats positives dels comerços depèn dels indicadors del nou sistema, que hauran de ser públics i mesurables perquè els comerços puguin prendre les mesures necessàries, tant des d'un punt de vista estratègic com des de la perspectiva de la gestió, per a adaptar-se a les condicions del nou sistema i aconseguir bones valoracions que condueixin a incentius atractius.

Comerç amb moneda social

La ciutat de Barcelona compta amb la moneda ciutadana, REC, la qual va néixer en el marc del projecte pilot d'innovació social B-MINCOME a través del qual es canalitza una part de la despesa pública en moneda ciutadana en l'àrea de l'Eix Besòs. Concretament als barris de Ciutat Meridiana, Vallbona, Torre Baró, Roquetes, Trinitat Nova, Trinitat Vella, Baró de Viver, Bon Pastor, Verneda – La Pau i Besòs-Maresme.

El projecte de moneda ciutadana té com a objectiu donar suport a la transformació del model econòmic de la ciutat, aportant una eina essencial per a fomentar una economia productiva no especulativa i alineada amb objectius com:

- Reforçar el comerç local de proximitat.
- Evitar la desertificació comercial.
- Contribuir a reforçar els llaços veïnals i les entitats de la zona
- Reforçar la vertebració associativa comercial.
- Incrementar el multiplicador econòmic de la despesa pública en la zona.
- Incrementar el nivell de renda agregada en la zona.

L'estratègia de sortida de la crisi del COVID-19 és una oportunitat per a què el REC (R) s'implanti a Ciutat Vella i així d'augmentar la taxa de diners es queden i circulen al Districte a través del conjunt de persones, comerços i entitats que l'utilitzen. Això fomentarà l'economia de proximitat i apoderarà la ciutadania enfortint les xarxes associatives i millorant la vida dels veïns i les veïnes.

A més, el REC (R) és una aposta per la innovació social i tecnològica que podria combinar-se amb el sistema de valoració d'externalitats descrit en l'apartat anterior. La recompensa de les valoracions o certificacions positives dels comerços i els seus productes podrien revertir en una bonificació en RECS als consumidors que realitzin consums en establiments amb bones valoracions (o certificació), revertint en un benefici per a consumidors i comerços, i per a la comunitat que rebrà l'impacte positiu del comerç.

De manera complementària a aquestes dues mesures principals també trobem que en "l'Eix 1: Treballar cap a un model econòmic més resilient, creant ocupació de qualitat, de la Mesura de Govern Ciutat Vella davant la crisi produïda per la COVID-19, de 15 d'octubre de 2020", s'estableix treballar des d'una perspectiva de consum, producció i distribució local que fomenti la creació d'ocupació de qualitat, sigui sostenible i creï aliances amb sectors econòmics innovadors que permetin diversificar l'economia de Ciutat Vella es dedica un espai pel comerç. Concretament les actuacions proposades en aquesta Mesura de Govern que es poden vincular amb aquest document són les següents:

Formació i innovació tecnològica per als comerços

- Reorientar els programes de formació per adaptar-los a les noves necessitats acompanyant a les entitats i eixos que ja ho fan.
- Donar resposta a les necessitats formatives del comerç per tal de millorar les competències digitals i si s'escau, reorientar la seva activitat a través de cursos i eines diverses:

- Plans de digitalització per a micropimes i persones treballadores autònomes: suport tècnic especialitzat i personalitzar per acompanyar-les en els diferents processos de digitalització (presència de l'empresa a Internet; estratègia de comunicació i màrqueting online; utilització de canals de venda online; digitalització dels processos de gestió).
- Formacions a mida per comerços del Raval: especialitzada i adaptada a les necessitats dels comerciants, en gestió de les eines de màrqueting digital adreçada als comerços per tal de millorar l'estratègia de promoció, captar nova clientela i augmentar les vendes.
- Comerç a punt: assessorament professional individualitzat d'entre 5 i 12 hores de durada i totalment gratuït i adaptat a les necessitats de cada comerç.

Dinamització comercial

- Realització d'un estudi quantitatiu i qualitatiu per mesurar l'impacte de la crisi en el petit comerç del Districte de Ciutat Vella.
- Consolidar el sistema de lliurament socialment responsable a domicili per potenciar la compra local en comerços de proximitat i facilitar-hi l'accés a persones amb problemes de mobilitat.
- Potenciar tots els serveis de Districte i Barcelona Activa, fent un reforç comunicatiu dels mateixos.
- Consolidar el Punt de Defensa dels Drets Laborals reforçant la comunicació amb les empreses per tal de promoure una ocupació de qualitat.
- Potenciar el Punt d'Atenció a l'Activitat Econòmica (PAAE) com a eina per donar suport a persones joves emprenedores i autònomes de Ciutat Vella.
- Posar en marxa la iniciativa "Dissenyem per al Comerç" a Ciutat Vella, el qual uneix escoles de disseny i eixos comercials per dinamitzar el comerç de proximitat.
- Revisar de l'ordenança de Paisatge Urbà amb l'objectiu de flexibilitzar-la i afavorir la senyalètica i, en conseqüència, millorar la visibilitat dels comerços.
- Dissenyar accions de promoció específiques pels sectors més perjudicats.
- Crear un grup de treball amb les dinamitzadores dels eixos i associacions comercials establint canals d'informació i orientació sobre els recursos existents i la identificació de les necessitats expressades pel comerç.

- Garantir la liquiditat de les activitats econòmiques i promoció de projectes d'impuls i recuperació econòmica mitjançant les subvencions del Districte, Direcció de Comerç i Barcelona Activa (Impulsem el que fas).
- Publicitar proactivament entre les persones propietàries de lloguer comercial l'ajut econòmic per incentivar la rebaixa de lloguers dels locals comercials.
- Impulsar la cessió d'un servei de platges durant la temporada d'estiu a una entitat de caire comunitari del barri de la Barceloneta.
- Explorar una línia de BPO consistent en els acords entre propietaris i llogaters amb la intermediació del Districte i Àrea.
- Acompanyar l'adaptació de les mesures sanitàries en els comerços tenint en compte la naturalesa diversa del teixit comercial del districte.
- Mantenir un protocol de comunicació des del Districte amb els comerços pel que fa a les afectacions que puguin tenir obres i intervencions urbanístiques de més d'un dia a una zona determinada. Compromís de què s'haurà d'avisar amb dues setmanes d'antelació a l'associació de comerciants que pertoqui i a l'eix comercial de la zona.
- Mediar en la renegociació dels lloguers de locals amb activitat comercial per tal d'evitar el tancament de negocis.
- Treballar en un conveni amb els mercats i supermercats del districte per destinar l'excedent als bancs d'aliments i xarxes de suport.
- Facilitar l'obertura de comerços amb valor afegit com els que fomenten el comerç just, els productes de proximitat, els fabricats a la ciutat i el Km0."

La reconsideració del paper del turisme en la configuració socioeconòmica del Districte cap a pràctiques més sostenibles i respectuoses amb el dret a la ciutat i els drets de treballadors/es alliberarà espai socioeconòmic per augmentar la productivitat i espai públic per a desenvolupar les noves xarxes de generació de valor afegit econòmic i xarxes comunitàries.

Consideració del Pla estratègic de turisme de Barcelona

A pesar que l'impacte de la pandèmia sobre l'activitat turística ha provocat que les tendències que van permetre definir el Pla estratègic de turisme de Barcelona no continuïn vigents, serà necessari considerar algunes de les seves mesures per a incidir en algun sentit.

En primer lloc, el Pla té un programa dedicat al desenvolupament econòmic amb un apartat sobre estratègia de desenvolupament econòmic local.

En ell s'estableix que “els plans de desenvolupament econòmic dels districtes han d'integrar les activitats turístiques a les polítiques de desenvolupament econòmic local, i han de crear mesures destinades al retorn social de les activitats turístiques al territori, a l'ordenació de l'activitat o el reconeixement de les empreses que desenvolupen les seves activitats de manera més sostenible. Una estratègia local que ha de ser coherent amb les polítiques d'ocupació i empresa municipals.” Però també i més important respecte als districtes que “les solucions i les intervencions s'hauran d'adaptar a les seves característiques. En qualsevol cas, les accions d'una estratègia de desenvolupament econòmic de districte i l'alta presència d'activitats turístiques, sobretot en alguns, farà necessària la coordinació i la concurrència dels diferents plans i projectes d'escala municipal amb els equips del districtes.”

Enfront la nova situació provocada per la pandèmia la direcció de l'adaptació de aquesta estratègia hauria de prendre una nova direcció, però aquest tipus de contingència ja estava contemplada en el Pla.

En aquest sentit, el desenvolupament del Pla inclou mesures dedicades concretament als districtes, com:

“- Incidir en els plans i les estratègies de desenvolupament local dels districtes

Els plans de desenvolupament econòmic dels districtes iniciats a partir del de Ciutat Vella 2016-2021 són un full de ruta per a l'enfortiment i la transformació socioeconòmica del districte en els propers anys. Els plans tenen l'objectiu de construir un nou model econòmic, una economia plural, diversa i sòlida, que posi al centre les necessitats de la població i que promogui el creixement de la riquesa i l'ocupació, a la vegada que la qualitat del treball i la justícia social.

Actualment, les activitats turístiques estan molt presents als districtes i els barris de la ciutat, encara que de manera molt heterogènia. Per aquest i altres motius es fa necessari abordar l'estratègia de desenvolupament econòmic a escala local de forma integrada, així com incidir en els aspectes relacionats amb el turisme i l'economia del visitant.

- Activar espais de concertació econòmica territorial amb els agents territorials

Promocionar mesures per bastir espais de concertació econòmica territorial. Espais de participació estable, sobretot per als districtes amb EGA, per treballar l'aplicació de diferents polítiques de ciutat i els vincles amb altres activitats econòmiques, culturals i lúdiques, producció d'esdeveniments, programes socials, etc.

- Treballar per la corresponsabilització dels visitants

Incidir en les accions de corresponsabilitat dels visitants per promoure el retorn social del turisme, posant èmfasi en la promoció del consum de qualitat i en la informació sobre les activitats il·legals i disruptives. Campanyes de comunicació, educació i divulgació ajudaran a corresponsabilitzar els visitants i els usuaris de la ciutat.”

La revisió d'aquestes mesures a la llum de la situació actual hauria de ser obligatòria per adaptar-se correctament als nous temps.

Finalment, el Pla també dedica espai a la fiscalitat i el finançament en un programa de fiscalitat del turisme. Aquest programa té com objectiu:

“Conèixer la balança de costos de les activitats turístiques i explorar mecanismes fiscals per compensar les externalitats negatives, i beneficiar les activitats compromeses amb els criteris de sostenibilitat i responsabilitat.”

Sota la lògica que:

“Les administracions locals garanteixen el gaudi de la ciutat amb qualitat i seguretat, assumint també una gran part dels costos associats a la visita turística, ja sigui articulant serveis específicament adreçats als visitants, com redimensionant els serveis generals per respondre a la demanda de la població flotant. Les primeres estimacions presumeixen que el volum i la intensitat de les visites suposen un sobre esforç addicional per a les arques municipals. No obstant això, el sistema d'ingressos actual no permet recuperar una part d'aquesta despesa, ja que la majoria dels mecanismes fiscals no estan dissenyats per a una ciutat en moviment, sinó per a una ciutat on únicament compta el nombre de residents de dret, però en cap cas la població estacional, ja siguin els visitants o els residents temporals. L'única excepció és l'Impost d'estades en establiments turístics –vigent a Catalunya des de 2012–, que grava les pernoctacions, però no serveix com a instrument regulador de la pròpia activitat.”

En conseqüència planteja:

“Així, cal repensar els instruments fiscals per adaptar-los a aquesta situació i, en cas que no sigui possible canviar-los des de l'Administració local –competències molt limitades–, cal posar en evidència a les administracions superiors la necessitat de fer-ho. A més, cal anar més enllà dels instruments fiscals i pensar en preus públics, taxes o mecanismes de compensació urbanístics com a mesures fiscals amb caràcter d'ordenació. Per fer-ho, és necessari conèixer la balança de pagament municipal pel que fa al turisme. Es coneix l'impacte econòmic sobre la base de la despesa de la demanda, però no els costos associats que acaben essent internalitzats per l'Administració.”

Les mesures que desenvolupen aquest programa són:

“- Estudiar el cost-benefici de les activitats turístiques en la gestió municipal

Elaborar un estudi per calcular la balança econòmica de les activitats turístiques a la ciutat amb un objectiu doble. En primer lloc, conèixer l'estat de la balança en termes generals, encara que siguin estimacions, per poder mesurar la situació actual. En segon lloc, detectar quines són les activitats que generen més costos i més beneficis i poder adequar els instruments.

- Dissenyar un programa de noves mesures fiscals

Elaborar una proposta per repensar noves mesures de recaptació fiscal que inclogui un ventall heterogeni d'instruments i possibilitats de fiscalització.

Aquestes mesures han d'entendre's com un instrument de gestió de la ciutat turística, amb una incidència especial en les activitats econòmiques que suposen un greuge per poder més gran:

- a. Les activitats econòmiques que es basen en la plusvàlua generada a través de les rendes del sòl, en especial, les que suposen un risc per complir amb la funció social de l'habitatge, substituint usos sense compensació urbanística, o detonant processos de gentrificació en zones residencials.
- b. Les activitats econòmiques que suposen una sobrecàrrega, una ocupació permanent o una explotació exclusiva de l'espai públic adreçada als visitants, en especial a les àrees de gran afluència.
- c. Les activitats perjudicials pel medi ambient i que suposin un greuge per al compliment dels protocols ambientals internacionals.

- Constituir el Fons Econòmic Turisme i Ciutat

Elaborar un fons econòmic provinent de fonts fiscals i altres ingressos de les activitats turístiques, ja sigui via taxes, impostos o preus públics de l'Administració o les empreses i concessions municipals, a fi d'invertir i finançar activitats que ajudin a pal·liar els efectes del turisme als districtes i els barris més afectats.”

Seria necessari replantejar-se el enfocament d'aquestes mesures enfront un escenari de reducció del turisme com el que presenta la crisi de la Covid-19, durant els períodes de confinament i post-confinament.

Per aquests motius seran necessàries noves activitats econòmiques que omplin el buit deixat pel turisme, que responguin a les necessitats de la població local, que augmentin el retorn social i que permetin redefinir el caràcter i la naturalesa del Districte, i un tipus de comerç diferenciat per la seva qualitat i arrelament que promogui valors amb els quals la població vol identificar-se i que tingui un impacte positiu a la ciutat. Les noves activitats estaran encaminades també a generar noves ocupacions de qualitat a les quals pugui optar al població del Districte i que millorin les condicions laborals mitjanes.

c) Ocupació

Plans d'ocupació amb condicionalitat social

Les noves cadenes de subministrament associades a les noves activitats, Transició ecològica i Digitalització inclusiva i responsable, impulsaran la creació d'ocupació, des de els processos formatius i de capacitat professional fins les activitats de venda i servei als clients. Com ja s'ha descrit en apartats previs, si el Districte pretén que una part significativa de la nova ocupació sigui a persones que estiguin empadronades a Ciutat Vella i que aquesta ocupació sigui de qualitat, s'haurien de desenvolupar els plans d'ocupació vinculats als recursos públics amb condicionalitat, tant de procedència com de responsabilitat.

Per aconseguir el primer s'hauria d'introduir aquesta condició de empadronament al Districte per arribar a un percentatge mínim⁴⁰ de nova ocupació procedent de la població de Ciutat Vella. I per aconseguir el segon es podria utilitzar el sistema de responsabilitat ESG descrit en apartats anteriors.

Respecte al tipus de població que es podria veure afavorida per aquests nous plans:

⁴⁰ Aquest percentatge mínim hauria de ser establert pel Districte prèviament

- En els processos formatius i de capacitatíó professional, tant presencials com a distància:

Per a les persones treballadores el perfil mig correspon a persones d'entre 22 i 55 anys, amb o sense formació prèvia, amb o sense experiència professional, amb nivells de renda baix i mig-baix. Així mateix, s'hauria d'impulsar la convergència vers la paritat de gènere per integració de les habilitats socials, el contingut tècnic i la utilitat social.

Per al sector empresarial el perfil correspon a rendes diverses. Són persones de tot el territori, amb ganes per a l'estudi o necessitat de reciclatge professional, i amb agendes sense molt de temps.

- En els processos de contractació en activitats de la Transició ecològica:
La diversitat dels tipus d'activitats corresponents a aquest sector és molt àmplia. A continuació es detallen alguns dels més rellevants per a cadascun dels seus àmbits:

- Rehabilitació d'edificis: arquitectes, arquitectes tècnics/ques, paletes, conductors/es,
- Alimentació ecològica i de proximitat: agricultors/es, ramaders/es, venedors/es
- Mobilitat sostenible: tècnics de mobilitat, urbanistes, enginyers/es
- Energies renovables: enginyers/es, instal·ladors/es, paletes, lampistes
- Eficiència energètica: enginyers/es, tècnics/ques, instal·ladors/es
- Gestió de la demanda: enginyers/es, tècnics/ques, economistes
- Col·laboració públic-comunitària: economistes, tècnics/ques socials

- En els processos de contractació en activitats de la Digitalització inclusiva i responsables:

En aquest cas el treball a realitzar hauria de ser en col·laboració amb els àmbits anteriors, per tant, a més dels anteriors perfils professionals, per a desenvolupar aquest tipus de digitalització caldran:

- Enginyers/es i tècnics/ques informàtics/ques, desenvolupadors/es d'aplicacions, instal·ladors/es

- En els processos de contractació en activitats de la logística:

En aquest cas els perfils professionals principals serien:

- Economistes, conductors/es, operaris/es de magatzem
- En els processos de contractació en activitats del nou comerç:

Els perfils professionals principals addicionals principals al personal actual necessaris per a desenvolupar la transició del comerç serien:

- Venedors/es, operaris/es de magatzem, tècnics/ques socials

A més, aquestes noves oportunitats d'ocupació seran un gran atractiu per a famílies treballadores que arriben a viure al Districte i que necessitaran habitatges assequibles.

Un altre benefici de la generació de nova ocupació de qualitat és la millora de la convivència derivada de l'arrelament de les persones que treballen i viuen a Ciutat Vella.

A més de l'augment d'ocupació generada per les noves activitats i de l'augment de la qualitat i quantitat d'ocupació vinculada al comerç del Districte, la Mesura de Govern Ciutat Vella davant la crisi produïda per la COVID-19, de 15 d'octubre de 2020 en el seu Eix 1 inclou actuacions concretes que poden complementar els dues mecanismes anteriors de creació d'ocupació. Les actuacions proposades són:

Ocupació de qualitat

- Potenciar tots els serveis de Districte i Barcelona Activa amb èmfasi en temes d'assessorament laboral, posant focus en joves, dones amb càrregues familiars, majors de 45 anys i persones aturades de llarga durada.
- Treballar en fórmules per generar ocupació per a persones en situació administrativa irregular, migrants i sense llar.
- Desplegar accions específiques del Pla de Xoc per l'Ocupació Juvenil de la mà de les entitats juvenils del districte.
- Crear la Taula Estable de Xarxes Laborals de Districte potenciant la detecció de noves persones usuàries, tenint en compte les necessitats de les associacions de comerciants locals.

- Treballar complicitats en la línia de consolidar col·laboracions públic-comunitàries i amb el públic-privat amb presència al districte, per tal d'impulsar la formació i l'ocupació de qualitat.

Co-working cooperatiu

Enfront del desenvolupament recent dels espais de co-working s'hauria de reflexionar sobre el repartiment de les càrregues entre els diferents actors de l'activitat econòmica en el procés de generació de riquesa vinculats a aquesta mena d'organització del treball. Als espais de co-working solen coincidir persones que presten serveis a la mateixa empresa o de persones amb interessos similars del mateix sector (encara que d'empreses diferents). Si comparem l'activitat d'aquestes persones amb la qual haurien tingut exercint una activitat similar fa un parell de dècades tan sols, es podria afirmar que s'ha produït un transvasament de costos fixos vinculats a l'activitat (espai, ordinador, xarxa telefònica, xarxa d'internet, etc.) des de l'empresa cap a, o bé el treballador/a o bé l'administració pública. Cap al treballador/a en el cas que l'espai de co-working sigui privat, i cap a l'administració en el cas que hi hagi subvenció pública pel mig. En aquest últim cas se sol compartir la càrrega d'aquests costos fixos entre la persona treballadora i l'administració pública, permetent als contractadors una rebaixa dels costos que suporten.

No obstant això, la presencialitat en aquests espais pot promoure la cooperació, o bé en termes de la relació amb els contractadors o bé en termes d'integració empresarial de les mateixes persones treballadores.

En una economia creixentment terciaritzada i en la qual les generacions més joves amb formació universitària són conduïdes a activitats de serveis molt individualitzades, en format d'autònom i amb condicions de treball precàries, els beneficis que pot proporcionar de manera més o menys transitòria un model de promoció d'espais de co-working d'aquest tipus pot contribuir a la millora de la seva situació. Perquè aquesta millora pogués ser sostenible, com s'ha comentat anteriorment, hauria de procedir d'iniciatives més aviat estructurals (augment del poder de negociació i/o integració empresarial), en contraposició a una simple situació de compartir despeses comunes.

Per això caldria l'impuls i l'assessorament del Districte, Barcelona Activa, altres actors de l'Economia Social, Solidària i Cooperativa, i sindicats per tal de facilitar la creació de cooperatives, i/o la creació i/o la afiliació a sindicats.

A més, les eines de condicionalitat social (padró i ESG) podrien contribuir a consolidar l'arrelament i la responsabilitat de les activitats desenvolupades al Districte, millorant així mateix la capacitat d'atracció a nous professionals i la convivència general.

Inclusió laboral i social a través del mentoratge i les microfinances

Una manera d'amortir el cop de la crisi és a través de la creació d'un model de microfinances socials que tingui presència al Districte a partir d'una col·laboració entre l'administració i les entitats de microfinances socials que doni suport a l'activitat de persones amb risc d'exclusió social, laboral i financera afectades per la crisi i/o amb dificultats d'ocupació. El seu objectiu seria impulsar la seva activitat d'aquestes persones autònomes, microempresàries o que realitzen activitats informals per tal d'acompanyar-les a retornar al sistema econòmic formal i ajudar a obtenir sostenibilitat financera per als seus projectes.

Per a què aquest crèdit no es converteixi en un problema en comptes d'una ajuda, aquest nou model haurà d'estar basat per damunt de tot en els serveis no financers d'acompanyament i formació enfocats a generar impacte social positiu i mesurable en els camps de l'ocupació, el benestar emocional i la sostenibilitat econòmica. D'aquesta manera l'atorgament del crèdit no serà el motiu principal, sinó un element de suport complementari no sempre necessari en el procés d'acompanyament a l'emprenedoria i/o ocupabilitat.

Aquesta iniciativa podria servir per donar suport a les mesures anteriorment esmentades relatives al comerç i a l'ocupació, i que formen part de la Mesura de Govern.

d) Habitatge

La vitalitat del model socioeconòmic del Districte no podrà sostenir-se únicament en l'àmbit econòmic relacionat amb les noves activitats i el comerç, sinó també haurà de considerar-se el teixit social com a element complementari imprescindible. Per a això

serà essencial consolidar les condicions que permeten a la població local viure en harmonia en el Districte, ampliar la base de població amb perspectives d'arrelament i reduir les àrees de conflicte amb altres segments de població minoritaris. L'eina principal per a aconseguir-ho és una oferta d'habitatge assequible per a famílies joves amb perspectives d'arrelar-se en el Districte, acompanyat per equipaments concordes amb les seves necessitats, bones condicions de convivència, un comerç equilibrat i pròxim, i uns serveis públics de qualitat. D'aquesta manera es podria afavorir el re-poblament del Districte amb famílies que vulguin realitzar els seus projectes vitals de llarg termini.

Per aconseguir aquests objectius, a les actuacions contemplades en la Mesura de Govern Ciutat Vella davant la crisi produïda per la COVID-19, de 15 d'octubre de 2020, relacionades amb el dret a l'habitatge descrites anteriorment, es podrien afegir altres actuacions procedents del Pla Queda't, com:

Cerca d'espais d'oportunitat edificables per la construcció d'habitatge públic de lloguer VPO i compra d'edificis i pisos en situació de vulnerabilitat per passar a formar part de la borsa d'habitatge públic de lloguer VPO

L'aprofitament de qualsevol buit que pugui ser edificat, en un nucli urbà tan dens, per augmentar l'oferta d'habitatge públic de lloguer en unes condicions assequibles, ha de ser una de les accions a desenvolupar dins de les polítiques de garantia del dret a l'habitatge.

Aquesta mesura consisteix en desenvolupar al màxim les possibilitats la detecció de llocs aptes, la creativitat, la planificació i la mediació amb el veïnat en el procés de construcció.

Revisió de criteris d'assignació d'habitatge públic

Per garantir el dret a l'habitatge a tota la població, fent-ho d'aquesta forma universal, és necessari en primer lloc redefinir el concepte d'habitatge públic, entesa com la destinada a tota la població, transcendent així el d'habitatge social entès com la destinada a persones de baixos ingressos.

En sintonia amb aquesta nova lògica, redefinir igualment els criteris per accedir al nou habitatge públic, eliminant les limitacions per qüestions de renda i elaborant un sistema segons el qual el preu del lloguer sigui proporcional a la renda familiar. D'aquesta forma, a més de universalitzar el dret a l'habitatge ampliant la població que pot accedir a

l'habitatge en condicions assequibles, s'intentarien evitar els problemes i conflictes socials derivats dels processos de conversió en guetos d'alguns espais del Districte, associats a l'habitatge cridat social. El resultat hauria de ser una major diversitat social del Districte.

3. Eines de consolidació

Objectiu:

L'objectiu és detectar aquelles eines que permetin consolidar les millores realitzades en el sistema socioeconòmic com a conseqüència de les propostes del present informe, evitant d'aquesta manera el retorn a dinàmiques i processos perniciosos que hipotequin el futur de la convivència i la sostenibilitat de les condicions de vida en el Districte.

Amb l'objectiu de crear les condicions més adequades per al desenvolupament dels canvis i de les mesures que impedeixin la despoblació i la tornada enrere es distingeixen dues vies:

- Enfortir la convivència
- Aplicar mecanismes normatius

Enfortir la convivència

Quan els canvis responen a les necessitats de la població, i més si aquests succeeixen en èpoques de crisi, el factor més potent de consolidació es troba al propi teixit social que promou, genera i accepta aquests canvis. Per aquesta raó la millor garantia que no es torni enrere a les hipoteques i dependències tòxiques i la despoblació és la fortalesa de la convivència dels diversos grups de veïns i veïnes del Districte.

Les noves polítiques d'habitatge dirigides a les famílies joves amb perspectives d'arrelament a mitjà i llarg termini haurien de ser la base de la repoblació i la part més activa del dinamisme socioeconòmic, inclòs l'apartat de la convivència. Aquesta base del teixit social tindrà una procedència més aviat pròxima, d'altres llocs de la ciutat i de l'Àrea Metropolitana, així com de la resta de Catalunya i regions limítrofes. A més, una manera de facilitar la integració de la població menys arrelada en el Districte és possibilitar-hi la introducció d'un grup poblacional que redueixi la bretxa entre els diferents grups que hi viuen actualment. Aquest grup poblacional seria format de població jove de Barcelona i/o rodalies amb dinamisme socioeconòmic i cultural, i perspectives d'arrelament.

Complementàriament, per resoldre el problema de la gran mobilitat de la població migrant cosmopolita de Ciutat Vella caldrà que els habitants i consumidors de Ciutat Vella puguin identificar-se amb la població local, cosa que només podrà donar-se a través de l'empatia generada amb aquesta. Així, a través de bones experiències compartides, la població menys arrelada podrà sentir seves les millores col·lectives al Districte i patir els costos fins ara no percebuts del model neoliberal.

Perquè es produeixin aquests espais i aquestes pràctiques de convivència amb major facilitat, s'haurà d'oferir a la població jove nouvinguda possibilitats de desenvolupament social, econòmic i cultural per al llarg termini adaptades a les seves necessitats, també més enllà de les facilitats en l'habitatge.

La millora de les condicions de convivència a l'espai públic també serà un element a considerar per a completar els espais segurs on compartir amb veïns i veïnes.

Aplicar mecanismes normatius

D'altra banda, de manera complementària per a assegurar la permanència dels canvis s'hauran de posar en marxa mecanismes normatius que els consolidin en els àmbits més importants que s'han assenyalat.

En relació al model econòmic, seran necessàries les eines que regulen, segueixen, controlen i sancionin els nous usos de les activitats econòmiques permesos en el Districte. També serà convenient regular per a controlar de manera democràtica i eficient la capacitat de carga de l'espai públic, sobre tot els espais de gran afluència definits tradicionalment, per evitar dinàmiques i usos abusius i perillosos en el futur.

En el cas del comerç, seran útils eines com el sistema d'incentius basat en la valoració vinculada a les externalitats positives produïdes pels comerços individualment. També aplicaran les eines esmentades dels usos socioeconòmics en el cas del comerç.

En el cas de l'habitatge, d'una banda tenim les noves eines de limitació dels preus del lloguer desenvolupades a nivell estatal, que juntament amb eines de consolidació de la Revisió dels criteris d'assignació d'habitatge públic (descrita anteriorment), haurien de garantir l'entrada de nova població en habitatge en lloguer.

A més, serà necessari desenvolupar mecanismes i mesures que garanteixin la funció d'ús de l'habitatge per sobre de la propietat.

Aquestes dues vies de consolidació de les modificacions per fer front a la crisi de la Covid-19 ajudarien a cohesionar socialment el Districte, diluint progressivament així mateix la idea acceptada fins ara que el centre històric és una bombolla amb un estil de vida separat per a estrangers i visitants.

No podem oblidar que modificar la identitat auto-percebuda a nivell intern és el primer pas per a canviar la imatge projectada internacionalment, que és el pol principal d'atracció d'agents gentrificadors. Aconseguir que la identitat del Districte canviï al mateix ritme i en la mateixa mesura que les bases socioeconòmiques que es plantejant en aquest document hauria de ser un dels elements a desenvolupar, com es tracta en el següent apartat.

4. Re-branding (redefinició de la marca) del Districte

Objectiu:

L'objectiu és realitzar una reflexió sobre la necessitat d'evolucionar la imatge i el relat que s'explica el Districte a si mateix, en diàleg amb veïns i veïnes, així com el que s'explica cap a l'exterior per a fer-lo coherent amb les necessitats de sostenibilitat a partir dels nous plans de desenvolupament i convivència.

En els últims temps s'ha anat desenvolupant i potenciant la marca de les ciutats, regions, territoris o països. La marca serveix com a eina de reflexió sobre la pròpia identitat que pugui utilitzar-se com a base dels debats democràtics que promouen la convivència entre els diferents actors d'un territori.

Així mateix, serveix com a estratègia de diferenciació respecte a altres territoris, per a posicionar-se externa i internament de manera estratègica amb l'objectiu de ser més competitives i garantir el seu desenvolupament econòmic, social i territorial, i per a ajudar a identificar, determinar i definir polítiques actives orientades a satisfer les necessitats dels diferents públics.

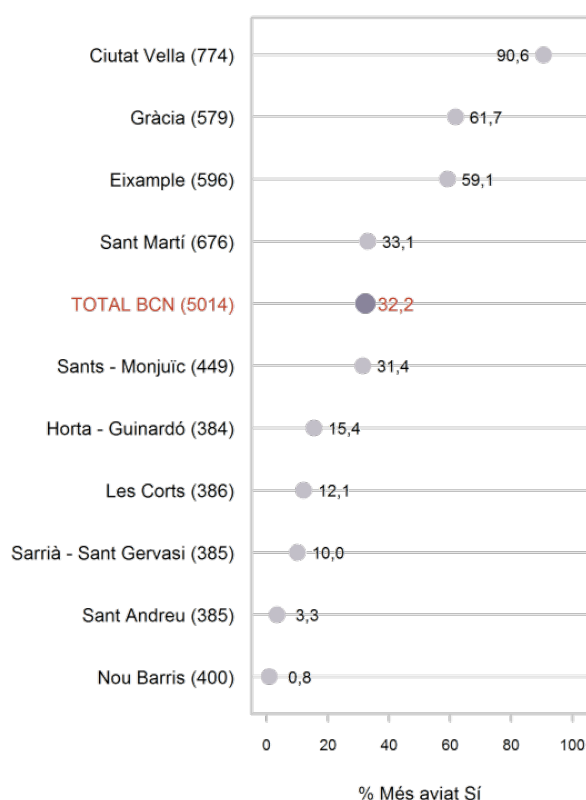
Una marca forta podrà comunicar amb potència i eficiència, promoure fonts de valor socioeconòmic, permetre i recolzar els canvis, eliminar estereotips, servir com a font de diferenciació, i relacionar-se amb diferents propostes en altres territoris.

Com ja s'ha analitzat anteriorment, a partir de l'inici del període neoliberal iniciat els 1980s l'Ajuntament va fer una forta aposta pel turisme, la qual es va accelerar a partir dels Jocs Olímpics del 1992, quan Barcelona va assolir una projecció turística internacional molt important. Des de llavors, el turisme ha sigut el sector econòmic més important de la ciutat i del Districte de Ciutat Vella, un dels seus màxims exponents, creixent fins a arribar a nivells poc sostenibles que fan que generi rebuig en part dels habitants autòctons de la ciutat.

Una de les actuacions que es recomanen per a crear una marca forta de ciutat és conèixer com es percep la ciutat internament i les enquestes de percepció del turisme són molt útils per a això, i permeten confirmar o no la hipòtesis anterior.

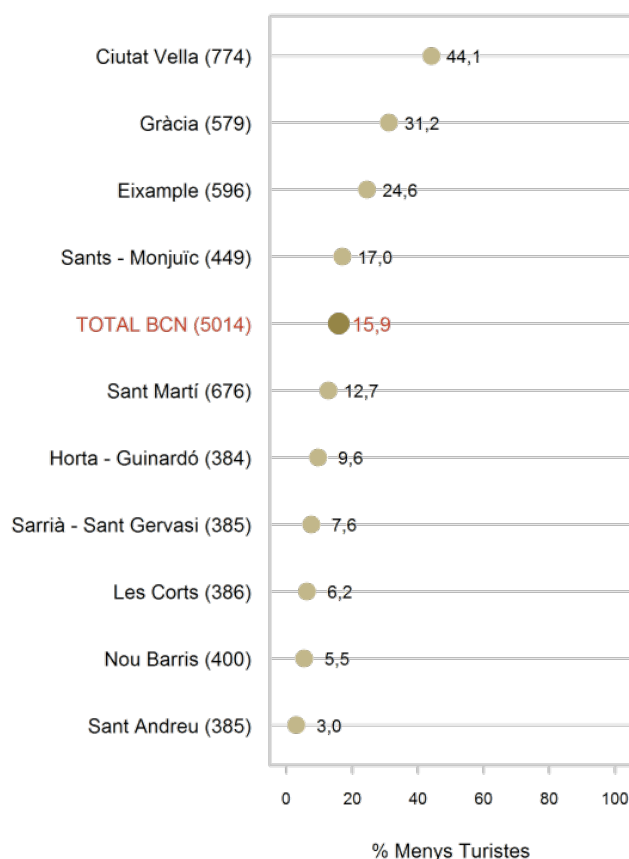
A partir de 2016 la majoria de la població de la ciutat va començar a considerar que l'activitat turística estava arribant al límit (el 64,2% de la població de Ciutat Vella ho considerava així el 2017). A més, vuit de cada deu enquestats en l'Enquesta de Percepció del Turisme 2017 creu que la presència de turistes fa augmentar els preus de Barcelona, especialment en la restauració i el lloguer d'habitatges (80,8% a Ciutat Vella).

Segons aquesta enquesta, el 90,6% dels habitants de Ciutat Vella va considerar que vivien a un Districte que és més aviat turístic, sent amb molta diferència el districte de la ciutat que es va percebre a sí mateix d'aquesta manera.

Font: Enquesta de Percepció del Turisme 2017. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona

També aquesta enquesta senyala que Ciutat Vella va ser el territori que més va preferir que hi hagués menys turistes al seu districte.

Font: Enquesta de Percepció del Turisme 2017. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona

Aquests resultats podrien significar que la població de Ciutat Vella s'auto-percebia com a resident a un territori de marcat caràcter turístic amb un efecte negatiu sobre els preus, que estava arribant al seu límit, i amb una opinió favorable al fet que es reduís aquesta activitat.

La crisi de la Covid-19 dibuixa un escenari molt compromès i complicat per al turisme pel que fa a l'evolució de la imatge del Districte, que ja es deixava intuir en les enquestes de percepció dels últims anys. Serà gairebé obligatori accelerar aquesta transformació per a adaptar-se a la nova situació.

Els canvis que es produeixin en l'esfera socioeconòmica han d'anar acompanyats d'una evolució en la imatge del Districte que sigui coherent amb la nova realitat que s'enfronta a les conseqüències de la pandèmia.

L'anàlisi realitzat, junt amb les actuacions per a generar noves activitats que es puguin adaptar a les noves condicions que imposa la pandèmia i els seus efectes a curt, mitjà i

llarg termini, requereixen promoure i ressaltar les fortalezes internes del Districte. Encara que els últims anys s'ha promogut part del potencial endogen de Ciutat Vella, hi ha molt de recorregut per davant. Aquestes fortalezes internes són les que han estat promovent les polítiques municipals paradigmàtiques més recents: les polítiques de les cures, la sostenibilitat energètica i soci-ambiental, l'economia social i solidària innovadora, i els drets socials, inclosos el dret a l'habitatge i el dret a la ciutat.

El dinamisme de les últimes dècades basat en el moviment de visitants, ha d'evolucionar a un dinamisme basat en la fortalesa del teixit social que viu a Ciutat Vella. Aquest tipus de dinamisme es basa en i transmet seguretat, arrelament i futur, i té com a motor les famílies joves que volen desenvolupar les seves aspiracions vitals al Districte, integrar-se i enfortir els llaços comunitaris i la convivència.

Aquesta evolució del relat que la ciutat i el Districte s'explica a si mateix s'arrela en el tradicional caràcter cívic i integrador de Barcelona que s'ha mantingut al llarg dels segles malgrat els contextos i dinàmiques adverses. Afortunadament, a mitjà i llarg termini la vida s'obre pas i Ciutat Vella ja té les arrels per a que es desenvolupi novament la vida i ser un lloc on fer-hi vida i formar-hi llar, família, tribu, col·lectiu, comuna i/o comunitat.

Ciutat Vella, com centre de la ciutat, ha d'evolucionar la seva imatge i marca cap a ser un "lloc on viure" en el segle XXI.

5. Re-definició de l'espai públic

Objectiu:

L'objectiu és promoure i impulsar les mesures necessàries per a afavorir un ús de l'espai públic que permeti la convivència de la diversitat i la consolidació de les noves eines de desenvolupament, així com l'enfortiment de les relacions socials que conformen el teixit del Districte.

L'espai públic ha de ser un lloc on la presència i el contacte humà tinguin lloc sense por, com a element central de qualsevol projecte polític i social emancipador, encara més quan aquest és un projecte municipal, de construcció de districte i/o de barri. Qualsevol projecte de polítiques públiques de caràcter social ha prioritzar la vinculació social i econòmica entre els agents del Districte, així com la cura dels més vulnerables. En especial, s'ha de prestar especial atenció a infants, joves i gent gran, que a més de trobar-se entre els col·lectius més vulnerables al xoc de l'actual crisi hauran de lidiar amb les conseqüències dels actuals canvis socioeconòmics que n'esdevinguin. Invertir en el seu benestar social, econòmic i psicològic és una inversió en la cohesió social i econòmica futura del Districte, i per això l'espai públic té una funció molt important. Aquesta funció és encara més important si els habitatges són petits o no estan condicionats.

Com ja s'ha plantejat al primer àmbit relacionat amb la garantia de drets, el dret a la ciutat inclou la possibilitat de socialitzar a l'espai públic i també s'ha identificat la fortalesa del teixit social com una de les bases de l'estratègia per fer front als efectes de la pandèmia. L'evolució del Districte cap a "un lloc on viure" requereix que també l'espai públic sigui un lloc per a viure i conviure, i crear els llaços comunitaris tan necessaris per això.

En aquest sentit, les mesures de caràcter urbanístic hauran de contemplar el vessant social en el disseny, la distribució i la dinamització de l'espai públic des de les seves primeres fases de producció, inclosa la definició de les licitacions públiques.

A més, la creació i cocció de un teixit social fort requereix de ritmes no massa elevats i llocs on aturar-se i compartir amb altres persones al carrer. En front els llocs de pas, que

afavoreixen la velocitat i la desconexió, els llocs d'estada afavoreixen la connexió entre persones, pel que s'hauria de redefinir l'espai públic com el lloc en el qual es promou la convivència creant llocs d'estada freqüents i ben distribuïts. Els llocs d'estada, dissenyats i/o dinamitzats d'aquesta manera, afavoreixen els ritmes lents, la conversa, i la curiositat pels altres, encara que siguin d'altre generació o procedència. La varietat de les seves funcions és molt àmplia, i va des d'espais segurs al carrer on jugar, fins a espais on relacionar-se i realitzar activitats d'oci.

Un espai públic d'aquest tipus es complementa amb comerços i serveis de proximitat i de qualitat on abastir-se, escoles i altres espais de formació extraescolars i professionals, centres on gaudir i crear col·lectivament oci, cultura i política, i bones oportunitats laborals. Tots aquests elements apunten en definitiva cap a l'articulació d'un teixit econòmic, social i cultural que promogui la vinculació presencial i la identificació amb les persones de la comunitat i amb l'espai físic del Districte.

Les actuacions per aconseguir els objectius establerts s'inclouen en els següents àmbits:

- **Processos de contractació pública**
- **Ordenació urbanística**
- **Gestió dels espais**

Les actuacions de cada àmbit són les següents:

- **Processos de contractació pública**

Processos de contractació pública que incorporin actuacions per a la dinamització, millora i transformació física i social

Els processos de contractació d'obra pública són les eines més importants i potents de modificació de l'estructura urbana. Les condicions imposades per l'administració pel disseny i l'execució de les obres constitueixen l'univers de possibilitat que tindrà l'espai públic durant un període de temps bastant ampli.

En l'any 2017 el procés internacional de contractació de les obres de remodelació de Les Rambles establia una fita i servia de exemple de quin hauria de ser l'enfocament en el futur les obres de urbanització, incorporant des de les primeres fases els aspectes socials.

En el seu objecte deia així:

“L'objecte d'aquest procediment de contractació és la redacció d'una proposta sociourbanística i un projecte de disseny per a l'espai públic a través d'un equip pluridisciplinari, que defineixi actuacions per a la dinamització, millora i transformació física i social de la Rambla de Barcelona i el seu entorn d'influència⁴¹.

La Rambla.... Carregada d'història i escenari de grans esdeveniments, el passeig necessita retrobar l'equilibri per garantir la seva funció històrica com a espai públic de confluència per als veïns de Barcelona en harmonia amb els seus visitants.

És amb aquesta finalitat que els treballs a realitzar pretenen, no només generar un projecte d'espai públic, sinó també desenvolupar les estratègies socials i comunitàries, que poden incidir en les activitats i en la morfologia social de la Rambla. La morfologia urbana predisposa els usuaris de l'espai públic a fer-lo servir d'una manera determinada, però allò que realment configura el perfil de l'espai públic és la seva morfologia social i les activitats que s'hi produeixen. En aquest sentit, afrontar l'activitat social – l'ànima de la Rambla –, la manera en què la fan funcionar tots aquells que la passen, l'observen, s'hi asseuen i, en definitiva, l'utilitzen, és essencial a l'hora d'entendre la manera de projectar el seu espai públic, de la mateixa manera que ho és entendre les lògiques dels processos de transformació de les activitats i el seu impacte sobre l'espai físic i el teixit social.”

Quant als seus principis bàsics, assenyalava:

“A l'hora de dissenyar i projectar les estratègies d'actuació dels documents anteriors, s'ha de garantir en tot moment que les propostes que es generin tinguin en compte els

41

https://contractaciopublica.gencat.cat/ecofin_pscp/AppJava/notice.pscp?reqCode=viewCn&idDoc=22792945

trets fonamentals que un espai públic de qualitat ha de contenir, per tal de poder complir les funcions socials per a les que s'ha previst.

Aquestes característiques de l'espai públic han de ser recomanacions qualitatives acompanyades d'un procés de participació ciutadana que ajudin en la presa de decisions de l'equip redactor en relació a la projecció i acció sobre la Rambla. Seran, per tant, les futures consultes ciutadanes, i el procés de disseny i desenvolupament d'un projecte executiu, les que hauran de garantir l'aplicació d'aquests principis sobre com ha de ser l'espai públic de la Rambla.

Amb caràcter indicatiu es descriuen els següents 8 principis que hauran de valorar-se a l'hora de projectar la proposta de disseny de l'espai físic de la Rambla.

Principi 1. Inclusiva

La Rambla, com a espai multifuncional i com a receptor d'un ampli ventall d'usuaris i grups socials:

- Ha de garantir un ús adequat dels diferents grups de població, atenent a les diferents franges d'edat.
- Ha de contenir espais d'estada que afavoreixin encontres.
- Ha de ser suficientment flexible per acollir diferents tipus d'activitat en diferents moments del dia o diferents èpoques de l'any.

Principi 2. Accessible

La Rambla, en el seu passeig central i les seves voreres laterals, en tant que són zones d'intercanvi i connexió:

- Ha de ser accessible per a totes les persones a qui dona servei.
- No ha de tenir barreres arquitectòniques.
- Ha de donar prioritat al moviment fluid de vianants.
- Ha de poder garantir una distribució eficient de mercaderies al llarg del passeig i als barris als que dona servei.
- Ha de possibilitar una àgil circulació dels vehicles d'emergència.

Principi 3. Contextualitzada

L'espai públic de la Rambla i la seva zona d'influència:

- Ha de tenir un caràcter propi per diferenciar-se d'altres espais.
- Ha de garantir la connectivitat amb la resta d'espais lliures de l'entorn.
- S'ha d'adequar als usos predominants dels espais que l'envolten.

Principi 4. Mixta

L'àmplia oferta de serveis terciaris de les plantes baixes dels edificis de la Rambla són el marc d'influència directa de l'espai públic; en aquest sentit:

- Ha de garantir una heterogeneïtat d'activitats que el qualifiquen.
- Ha de ser capaç d'atreure un públic variat que respongui a una oferta àmplia de serveis.

Principi 5. Sostenible

Les intervencions en el passeig han de tenir en compte els següents criteris:

- Pel que fa a la selecció de materials, la seva vida útil ha de ser dilatada, de fàcil manteniment i possible reutilització. Tot plegat implica un grau elevat de sostenibilitat econòmica.
- Minimitzar la impermeabilitat de les superfícies a urbanitzar.
- Reutilitzar en la mesura del possible les aigües pluvials.

Principi 6. Agradable

L'espai públic de la Rambla, en tant que zona de passeig, descans i contemplació:

- Ha de garantir una estètica harmoniosa.
- Ha de preveure un manteniment eficient del mobiliari.
- Ha de contenir una presència destacada de verd urbà.

Principi 7. Segura

La gran afluència de visitants de la Rambla i les nombroses activitats que s'hi desenvolupen:

- Han de prioritzar la seguretat passiva, especialment en les hores no comercials.
- Han de dificultar l'aglomeració de persones i facilitar una mobilitat fluïda.

- S'han de minimitzar els espais enclaustrats.
- Tenir en compte la perspectiva de gènere.
- S'han de preveure mecanismes per facilitar la seguretat activa quan sigui necessària.

Principi 8. Innovadora

La Rambla, com a espai multifuncional i com a receptor d'un ampli ventall d'usuaris i grups socials, ha d'incorporar, en la seva remodelació, els avantatges que li pugui aportar la introducció de noves tecnologies.

- S'ha d'aconseguir una gestió més eficient de l'espai, en termes com ara el manteniment, la circulació, la il·luminació, l'energia (consum/generació),...
- Ha d'incorporar les dinàmiques dels visitants, com a emissors i receptors d'informació, per tal de gestionar eficientment els serveis que es posen a la seva disposició.”

El disseny dels processos de contractació d'obra pública per a la millora de l'espai pública en sintonia amb el model de desenvolupament proposat hauria de prendre com exemple tant l'objecte com els principis d'aquell concurs internacional de Les Rambles. La incorporació des de l'inici de les estratègies socials i comunitàries, que poden incidir en les activitats i en la morfologia social, contribueix a fer més eficient els processos socioeconòmics i urbanístics, com els següents: ordenació urbanística i gestió de l'espai públic.

- **Ordenació urbanística**

Les dues actuacions relatives a l'ordenació urbanística es refereixen també als processos socioeconòmics del Districte.

Modificació puntual del Pla General Metropolità (PGM)

Modificació puntual del Pla General metropolità (PGM) amb l'objectiu de regular des del punt de vista urbanístic en relació als usos i l'establiment de singularitats d'ordenació de

les edificacions, la vinculació amb les determinacions del Pla especial de protecció del patrimoni i la reconsideració dels sistemes estructurants: vies, parcs i jardins i equipaments.

La gran majoria de les qualificacions urbanístiques actuals en els fronts de la Rambla i els seus entorns immediats es resumeixen en dues: el sistema d'equipaments (clau 7a, 7b) i la zona de Nucli antic Conservació del centre històric (clau 12b). La regulació urbanística de la clau 12b, permet entre d'altres els usos comercials en les plantes baixes dels edificis plurifamiliars amb un màxim de 600 metres quadrats i sense limitació de superfície en edificis exclusius. També hi són admesos els usos d'oficines, els usos recreatius i els usos residencials entre els que s'hi inclouen els de l'hostaleria en general.

Específicament, serà necessari treballar per fer modificacions que evitin la pèrdua de la tipologia arquitectònica dels edificis plurifamiliars de les Rambles, que actualment estan dividits horitzontalment i estan destinats a habitatge. La clau 12b que permet l'ús comercial de les plantes baixes i també dels edificis exclusius ha portat a que en ocasions els propietaris de les plantes baixes hagin pressionat els propietaris dels habitatges del mateix edifici perquè els venguin els seus habitatges per poder convertir la totalitat dels edificis en centres comercials. Aquest efecte pervers, pot provocar assetjament immobiliari cap als veïns i també una transformació de la tipologia arquitectònica dels edificis residencials de les Rambles que seria molt costosa de revertir. Això suposa una pèrdua de patrimoni arquitectònic del Districte i de la ciutat, alhora que contribueix a la desertificació de població a les Rambles. Per tant, serà necessari que la clau 12b es modifiqui per evitar que els edificis residencials puguin acabar convertint-se en centres comercials.

Caldrà per tant integrar totes les polítiques urbanístiques per afrontar un objectiu comú. És a dir:

- a) la concreció de les noves necessitats en relació a les dotacions i equipaments;
- b) les polítiques d'habitatge en base a l'aplicació de la Llei de l'habitatge i la posada en valor de la funció social de la propietat, en coordinació amb les mesures de reserva d'habitatge protegit per a noves edificacions o grans rehabilitacions;

c) la concreció de nous paràmetres per a l'activitat comercial i les activitats de concurrència pública en base a una nova política de cooperació entre els diferents agents amb retorn social obligatori o condicionat.

Criteris per a una nova política d'ordenació de les activitats socio-econòmiques

Per tal que l'espai públic de la ciutat actuï com a element integrador, resulta imprescindible la regulació de les activitats que es desenvolupen en els edificis que conformen el Districte i en configuren el seu escenari vital, ja que d'això en depèn en gran mesura la qualitat de l'espai públic. La interrelació entre el que succeeix en l'interior dels edificis i la seva translació en l'espai que li dóna servei genera una dinàmica que requereix un exhaustiu control públic per tal d'evitar-ne la degradació, l'especialització i l'apropiació abusiva. Els plans d'usos busquen desenvolupar els criteris per fer-ho, tenint en compte els aspectes relacionats amb els usos i les activitats com a garants d'una correcta correspondència entre el nou imaginari de l'apartat de Noves oportunitats i la seva regulació ens ha de permetre afrontar un nou discurs urbanístic.

Actualment, des del punt de vista sectorial i com a distribució territorial de la implantació de les diferents activitats emparades en els usos urbanístics l'ordenació es determina a través dels PE urbanístics de regulació de les activitats de concurrència pública (Plans d'usos definits a la Carta de Barcelona) i del PE urbanístic d'allotjaments turístics (PEUAT). Tot aquest conjunt de plans estableixen una regulació molt restrictiva o bloquejadora per a les noves implantacions, sempre en base al manteniment de la realitat precedent. Però malgrat compartir l'objectiu de la millora de la qualitat urbana i la cohesió social no habiliten instruments per a dirigir i reconduir les activitats a un òptim racional de futur que permeti redreçar la deriva actual de degradació ambiental i l'allunyament de les necessitats reals del seu entorn social i cultural.

Les noves disposicions han de permetre superar els actuals instruments de regulació basats en el bloqueig i portar-los a una regulació basada en el canvi, la reconversió i la cooperació.

Caldrà integrar totes les polítiques urbanístiques per afrontar un objectiu comú. És a dir, la regulació de les activitats s'ha de basar no només en la prohibició o bloqueig de

determinades activitats lesives per a la qualitat urbana sinó que s'han de coordinar amb tot el conjunt d'instruments urbanístics a l'abast:

- a) coordinació amb la regulació urbanística dels usos;
- b) la potenciació dels grans equipaments culturals;
- c) la concreció de les activitats òptimes per a les diferents unitats de paisatge entorn dels llocs d'estada.

Aquest regulació s'ha de convertir en una eina definitiva capaç de garantir la redistribució o el retorn social de la gran potencialitat econòmica i cultural de Ciutat Vella.

- **Gestió d'espais**

Elaborar una anàlisi i diagnosi dels Espais de Gran Afluència

Tal com assenyala el Pla estratègic de Turisme de Barcelona, “generar un model nou de gestió estable al voltant dels espais de gran afluència que apliqui millores consensuades entre les diferents parts, que sigui governada pel propi territori i que generi riquesa distribuïda, justa i sostenible.

L'increment sense precedents del nombre de visitants a Barcelona en els darrers anys ha comportat un augment de pressió a les grans icones i els barris amb atractius de visita. Així, els entorns d'icones com la Sagrada Família, el Park Güell o les Fonts de Montjuïc; eixos com la Rambla o el Front Marítim, o barris sencers com la Barceloneta, el Barri Gòtic o el Born experimenten una saturació que s'ha de gestionar d'una forma específica.

La gran afluència d'aquestes zones provoca una ocupació de gran intensitat, detonant serveis, activitats i usos de caràcter excepcional enfocats a la visita, acompanyats d'un gran volum de mobilitat. Tot plegat, fa que dificulti el desenvolupament de la vida quotidiana i causi un perjudici a les altres formes de viure i practicar la ciutat. Si bé cadascuna de les zones té característiques, ritmes i problemàtiques concretes, tenen molts punts en comú: la congestió permanent per accedir a les zones; les molèsties

derivades de l'excés de visitants, com el soroll o la sobreocupació de l'espai públic; l'especialització dels serveis en l'economia del visitant, o les dificultats per garantir els serveis bàsics de neteja o seguretat.

L'experiència acumulada demostra la necessitat de disposar d'una sèrie d'eines que permetin la intervenció en el territori. Algunes de les mesures adoptades que s'han emprat són: el desplegament del servei d'agents cívics, la utilització de noves tecnologies per monitorar els espais, i l'ordenació de la mobilitat, l'estratègia i els instruments de comunicació per incidir en les pràctiques, entre d'altres.”

Les mesures que conté el Pla que sintonitzen amb l'enfocament del present document hauran de ser considerades per al bon desenvolupament de les actuacions proposades.

Preliminarment a les mesures que inclou el Pla relatives a aquest document, s'estableix el següent:

“La gestió d'Espais de Gran Afluència (en endavant, EGA) ha d'anar precedida per una anàlisi en profunditat del territori, els agents i els elements que componen la zona.

A partir d'aquesta primera anàlisi s'elaborarà una diagnosi amb els reptes i els objectius més importants tenint en compte els elements de conflicte –existents i potencials–, els interessos dels agents i la relació entre ells, entre d'altres. Posteriorment, caldrà definir les prioritats, avaluar els costos i elaborar una proposta d'actuació per donar resposta als reptes.”

Concretament el Pla conté les mesures:

“ - Elaborar plans de mesures implantades als EGA.

Un cop detectades les necessitats, haurà de considerar-se el desplegament d'una bateria de mesures i instruments a implementar per reduir l'impacte de l'excés de visitants i l'especialització funcional enfocada a la població flotant, tenint en compte les necessitats de desenvolupament de la vida quotidiana, però també l'apropiació activa de l'espai amb usos no turístics.

- Ens específic per coordinar la gestió de les EGA.

La complexitat del desplegament de les propostes requereix ens de coordinació de la gestió dels EGA. S'haurà de considerar l'ens responsable que trianguli entre els

districtes (Ciutat Vella inclòs), les àrees i els agents externs i que garanteixi la coherència, l'eficàcia i l'eficiència del desplegament d'accions concretes.

- Taules de treball dels EGA

Hauran de considerar-se les taules de treball específiques per a cadascun dels EGA que acompanyen tot el procés d'elaboració dels plans, des de l'anàlisi –aportant informació rellevant i situada– a la diagnosi, passant per la deliberació i el codisseny de les mesures d'actuació. Aquests espais hauran de retre comptes públicament de la seva activitat en el si dels espais de participació estables de l'Ajuntament. Hauran de garantir la representativitat plural dels diferents agents del territori. Així mateix, hauria d'incorporar els operadors turístics i d'activitats per alinear les necessitats concretes dels EGA amb l'estratègia comercial o de gestió de fluxos promoguts per les empreses. Des dels serveis municipals s'haurà d'impulsar i donar tot el suport tècnic i tecnològic possible als grups de treball per dotar-los d'informació del procés i, si escau, facilitar tècnics mediadors per traduir els documents tècnics o ajudar a construir propostes.”

Dinamització de vincles socials i comunitaris a espais on s'hagin detectat tensions promovent la implicació de diferents serveis, entitats i comerços (dinamitzador/a comunitària), amb l'objectiu de recuperar altres usos (relacionals i de cura) de l'espai públic facilitant les iniciatives comunitàries.

Repensar determinats espais públics per afavorir l'ús veïnal i quotidià – guanyar espais a l'ús veïnal a partir d'intervencions urbanístiques

Amb l'objectiu de guanyar espais per als veïns i les veïnes a l'espai públic, realitzar un seguit d'intervencions en espais determinats. Aquestes intervencions es realitzen des d'una mateixa perspectiva, la veïnitat de l'espai públic. En tots els casos s'abordaren els processos de disseny amb participació ciutadana, de forma que els veïns i veïnes treballin juntament amb urbanistes/arquitectes i tècnics del districte, per definir les intervencions prioritàries. Aquestes intervencions privilegien, en relació a la mobilitat, la connexió entre barris i els desplaçaments a peu.

En aquest sentit és recomanable desenvolupar una metodologia pròpia per mesurar la “veïnitat” de l’espai públic, a partir de la identificació d’indicadors i de la realització d’enquestes periòdiques sobre els usos de l’espai públic en espais específics.

6. Aturar processos il·legítims

Objectiu:

L'objectiu és ressaltar la necessitat de desenvolupar i aplicar amb rigor les eines i mesures que permeten a la societat del Districte viure en harmonia i seguretat.

La estratègia per aturar els processos il·legítims es basa en dues grans línies d'acció:

- **Reforçar les mesures que fomenten la convivència**
- **Augmentar els recursos per combatre les activitats il·lícites.**

El reforç de les mesures que fomenten la convivència s'hauria de basar en:

El repoblament de vida i activitat de Ciutat Vella que s'estableix com eix de desenvolupament d'aquest document serveix de marc de convivència estable amb un teixit social fort. Aquest teixit social, més fort i ample amb més oportunitats de desenvolupar a mitjà i llarg termini els seus plans de vida, constitueix l'element principal de consolidació de la reducció de les activitats il·legítimes i il·legals.

Les eines que permeten la consolidació, el creixement i la creació de les expectatives necessàries per al teixit social de Ciutat Vella en els propers temps es corresponen amb les actuacions associades als apartats anteriors:

- La garantia de drets
- El nou model de desenvolupament socioeconòmic
- Les eines de consolidació socioeconòmica

L'augment dels recursos per combatre les activitats il·lícites s'hauria de basar en:

Per a aconseguir que les actuacions anteriors puguin desenvolupar-se i créixer amb certa tranquil·litat és necessari controlar, amb l'objectiu de reduir fins a la seva eliminació, les activitats il·legítimes i il·legals que la pandèmia està ajudant a visibilitzar més intensament.

El problema principal al voltant del que giren la resta està relacionat amb la competència pels diners que circulava pel Districte vinculats a la activitat turística, tant a l'espai públic com entre aquest i els múltiples espais privats. Això va provocar en primer lloc que es generés un circuit econòmic invisible, que inclou activitats il·legals que poden arribar a ser d'explotació humana, quant a la venda a l'espai públic però també en activitats regulades amb condicions de treball pèssimes. La reducció de l'activitat turística provocada per la pandèmia està intensificant la competència i l'agressivitat del circuit econòmic invisible.

Una conseqüència paradigmàtica de la distorsió de la pandèmia en combinació amb l'efecte causat pel turisme en certes parts del Districte és que les persianes baixades en comerços que van ser adquirits en carrers adjacents per servir de magatzems de negocis que es produeixen prop de Les Rambles, per exemple, en comptes de complir la seva funció social d'oferir un servei a la població, suposen una càrrega doble per al desenvolupament perquè augmenten el desert socioeconòmic i són un llast per a l'obertura de noves activitats per la concentració de la propietat i la rigidesa dels models de negoci que suporten.

D'altra banda, segons les dades de l'impacte dels apartaments turístics en el mercat de l'habitatge⁴², a Barcelona els nous lloguers han augmentat un 19% a partir de la presència d'Airbnb (fins i tot després de controlar la gentrificació). La combinació del mercat de l'habitatge i el turisme ha donat com a resultat un ús comercial massiu, amb molt pocs habitatges compartits. A Barcelona, el 75% dels anuncis són d'ús comercial d'Airbnb.

Normalment aquestes plataformes volen aparentar estar cooperant i ser regulades per a apaivagar als seus inversors i reduir la probabilitat d'una major regulació, però fallen sistemàticament a l'hora de verificar les identitats i ubicacions dels propietaris; es neguen a seguir les lleis locals, com mostrar números de registre o eliminar llistats il·legals; amenacen amb accions legals davant noves regulacions i presenten demandes abusives; es neguen a proporcionar dades per al seu compliment; no revelen l'activitat dels impostos recaptats; usen la fiscalitat per a evitar regulacions d'habitatge; ofereixen negociacions, que sempre fracassen, per a evitar les regulacions; trenquen acords

⁴² Cox, M, i Haar, K. (2020) Platform Failures. How Short-Term Rental Platforms like Airbnb fail to cooperate with cities and the need for strong regulations to protect housing. GUE/NGL.

negociats en represàlia; proposen regulacions ineficaces per a bloquejar millors regulacions...

La pandèmia ha reduït l'activitat de lloguer a curt termini, però no ha retornat les unitats d'habitatge perdudes a lloguers a llarg termini. Es necessita una regulació i aplicació contínues per a incentivar el retorn dels lloguers a curt termini als residents a llarg termini durant i després de la COVID-19.

En conseqüència, el reforç de les mesures de seguiment, control i sanció de les activitats il·lícites haurien de concentrar-se en tres grans eixos:

- Les activitats econòmiques i comercials
- Les condicions de treball
- El sector immobiliari, inclosos els allotjaments turístics

A més, considerant la manera en la qual solen evolucionar els espais urbans davant les reduccions dràstiques d'activitat, els deserts socioeconòmics i d'habitatge, i les expectatives de futur negatives, s'haurà de prestar especial atenció a la persecució del crim organitzat.

Les actuacions de seguiment, control i sanció de les activitats il·lícites per a cada eix haurien de ser les següents:

- Les activitats econòmiques i comercials:
 - Revisar i fer complir el Pla d'usos.
 - Revisar i ajustar la categorització comercial.
 - Fer inspeccions a les concessions públiques i adaptar la seva normativa a les condicions actuals.
- Les condicions de treball:
 - Inspeccions de treball (via Ministeri de Treball)
- El sector immobiliari, inclosa els allotjaments turístics:

El Pla estratègic de Turisme de Barcelona inclou dues mesures relacionades amb això:

- Reforçar la inspecció de l'oferta d'allotjament turístic il·legal:

Incrementar la dotació de recursos per reforçar l'equip d'inspectors i augmentar la detecció d'activitats il·legals i la reincidència en les infraccions com a instruments essencial per controlar i sancionar unes pràctiques que suposen un greuge comparatiu i una competència deslleial respecte a les activitats regulades, i una pertorbació per a la vida veïnal.

En primer lloc, cal assegurar la dotació de recursos per dur a terme amb garanties el Pla de xoc contra els allotjaments il·legals, presentat el juny de 2016. Aquest pla preveu:

- a) Mesures de detecció: fent èmfasi en els mecanismes de detecció en línia d'anuncis il·legals, així com reforçant els canals per recollir possibles denúncies en col·laboració amb altres agents, entre d'altres.
- b) Mesures d'inspecció i sanció: augmentant el nombre d'inspectors al carrer, però també reforçant l'obertura d'expedients per anuncis i publicacions fraudulentos a través de la cerca a les plataformes comercialitzadores.
- c) Mesures de col·laboració interadministrativa: reforçant el treball coordinat existent compartint recursos de detecció en línia amb la Generalitat o establint una via de comunicació directa i de coordinació amb l'Agència Tributària.
- d) Mesures normatives: proposant canvis en la normativa legal vigent per millorar l'eficiència dels mecanismes d'inspecció.
- e) Mesures de sensibilització: per assenyalar la importància d'acabar amb les pràctiques.

Aquesta mesura està estretament vinculada a la posada en marxa de polítiques actives d'allotjament, amb un èmfasi especial en els acords assolits amb les plataformes.

- Promoure la creació d'una taula de trobada inter-administracions

Promoure la creació d'una taula de trobada inter-administracions –altres municipis, Generalitat, Estat– per desenvolupar mesures de col·laboració,

així com discutir conjuntament mesures normatives per afrontar els reptes compartits i alinear posicions politicotècniques, per fer concórrer les estratègies dels diferents territoris, àrees i institucions.

A més, en l'àmbit regulador existeix marge per a millorar. Les tres regulacions essencials per a les plataformes d'allotjaments turístics que haurien de desenvolupar-se serien:

- Un sistema de registre obligatori.
- La responsabilitat de la plataforma.
- La divulgació de dades de la plataforma.

7. Concertació

Objectiu:

L'objectiu és identificar els processos, les dinàmiques i els actors del Districte que poden contribuir a concertar les solucions i respostes als reptes que planteja la crisi actual.

Igual que en tots els processos de canvi sobrevinguts per les circumstàncies, els diferents actors d'una societat desenvolupen propostes sota enfocaments basats en els seus interessos per a conduir els canvis. La crisi de la COVID-19 ens col·loca davant diferents perspectives de cap a on ha d'evolucionar l'escenari socioeconòmic dels centres urbans. El cas de Ciutat Vella no és una excepció a això.

D'una banda, a nivell internacional la pandèmia ha provocat l'acceleració dels processos vinculats a la economia digital, amb el creixement significatiu del valor en els mercats d'accions de les principals empreses transnacionals que els dirigeixen. L'augment de les activitats a distància, com l'entreteniment, el treball i el comerç, ha fet créixer els ingressos i la influència de les empreses d'aquest sector, de procedència fonamentalment nord-americana, guanyant importància en les idees de l'imaginari col·lectiu sobre com serà el futur més immediat i el que definirà la pròxima època.

L'enfocament socioeconòmic que es basa en l'economia digital té la premissa que el progrés tecnològic farà que ben aviat molts treballs humans puguin substituir-se per robots o programes que funcionin amb intel·ligència artificial⁴³ ⁴⁴. La resposta a la COVID-19 ha reforçat la idea de que aquells que poden treballar a través d'internet gaudeixen de més seguretat laboral que els treballadors que no poden traslladar la seva activitat a canals online. S'ha accentuat així durant la crisi la clivella laboral entre els treballadors digitals i els presencials, en la que els treballadors presencials són els clars perdedors per la seva potencial obsolescència tecnològica.

⁴³ Veure per exemple, World Economic Forum (2020). 'The Future of Jobs'. Oct-2020. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

⁴⁴ Veure per exemple, World Economic Forum (2020). 'Resetting the Future of Work Agenda: Disruption and Renewal in a Post-COVID World'. Oct-2020. <https://www.weforum.org/whitepapers/resetting-the-future-of-work-agenda-disruption-and-renewal-in-a-post-covid-world>

La incertesa en relació a digitalització del treball i del comerç és especialment rellevant per a la vida a Ciutat Vella. De fet, podria sortir reforçada la tendència al deteriorament del petit comerç i del treball presencial, facilitant la pèrdua d'interès de la població respecte a models de negoci i ocupacions no digitals que actualment tenen grans externalitats positives en termes socials, ambientals i polítics. Cal no perdre de vista que en l'actual període estem presenciant la crisi d'un model de comerç i serveis de menor mida, descentralitzat, amb presència física i arrelament social als barris que està sent substituït, com a mínim parcialment, per un model de grans empreses transnacionals amb molt poder econòmic i tecnològic que actuen com a plataformes des d'internet oferint serveis a distància. Aquest model es basa en criteris econòmics com la maximització dels beneficis als accionistes, l'assoliment de poder de mercat; i en criteris socials com la distància, la immediatesa i la velocitat.

D'altra banda tenim el model predominant en els últims anys basat en les activitats vinculades al turisme. Aquest model és bastant conegut i es basa en criteris econòmics com la maximització dels beneficis per als seus propietaris, la comercialització d'aspectes privats de la vida de les persones autòctones i en la integració vertical; i en criteris socials com la necessitat de desplaçar-se, la velocitat i la lògica de l'acumulació d'experiències.

Resulta que aquests dos models presenten punts de fricció i conflicte entre si i amb l'enfocament desenvolupat en aquest document, que basa el seu model en la cohesió social, el potencial propi, la resiliència, la integració i el predomini de les polítiques públiques, amb el reforç de la presència i la convivència, ampliant les bases socials en quantitat i diversitat.

Els potencials punts de fricció es refereixen als següents àmbits:

	Model turístic	Model digital	Model social
Ús dels espais comercials	Comerços turístics amb poc arrelament	Sense comerços físics	Comerços arrelats i dirigits a la població local

Ús de l'espai públic	Llocs de pas amb pocs impediments	Llocs de distribució amb pocs impediments	Llocs d'estada per a conviure
Mobilitat	Dirigida a turistes. De porta a porta	Distribució de magatzem a porta	Sostenible per mitjans preferentment no motoritzats
Mercat immobiliari	Vinculat a l'especulació i preus alts	Vinculat a l'especulació i preus alts	Dret a l'habitatge
Configuració social	Polaritzada (rendes molt altes i rendes molt baixes). Poca població	Més població que l'actual amb poca comunicació	Bastant més població que l'actual amb molta comunicació

Font: elaboració pròpia

En alguns casos els enfocaments o els seus usos són incompatibles i en altres ocasions serà necessari prioritzar sobre la base d'uns criteris objectius quin és l'enfocament predominant i, sobretot, què ha de promoure la política pública. La por a perdre i l'expectativa de guanyar en front de la nova situació a la qual condueixi un canvi com l'actual generen escenaris i dinàmiques on el conflicte pot donar lloc a diversos resultats.

Aquí és on entra en joc el paper de lideratge de l'administració pública per a resoldre les situacions d'estancament a través de processos de priorització. Per la diversitat i quantitat d'actors que senten que els seus interessos són legítims, es necessitaran processos de negociació i concertació que permetin prioritzar les mesures que s'inclouen en els apartats anteriors sota principis democràtics.

Com en tot procés de concertació una de les claus serà ponderar la capacitat d'influència de cada un dels actors o grups d'interès com ja s'intenta fer de manera quotidiana en els processos promoguts pel Districte.

En conseqüència, les actuacions proposades per a **desenvolupar els processos de concertació** entre els actors amb interessos en el Districte seran dos fonamentalment:

- Establir els criteris de prioritització: aquests criteris haurien de quedar establerts per el marc general i per les actuacions d'aquest document. Això és així perquè per a l'elaboració de les actuacions proposades en el document ja s'han considerat els dos criteris bàsics de prioritització. És a dir, l'impacte de les actuacions i la seva urgència per a aconseguir els objectius definits inicialment.

Les polítiques públiques que es derivin de les actuacions proposades en aquest document haurien d'ajustar-se el màxim possible a elles amb la intenció de respondre als interessos de la població definits en els objectius del document.

- Detectar i executar els processos excepcionals de concertació sectorial: en el cas en que es detectin actors o processos que no trobin el seu lloc de participar democràticament en ningú dels espais que el Districte té per això, s'haurà de implementar el procés de concertació amb les garanties democràtiques corresponents.

Amb els criteris d'eficiència en el funcionament de l'administració pública i de garantir els mecanismes institucionals democràtics, seria preferible que la concertació per a aquest cas estigués incorporada en l'estructura diversa dels òrgans de participació existents: Audiència pública, Consells de barri, Comissions de seguiment, Consell ciutadà, Consells de dones – gent gran – salut -escolar, Taula de seguretat i prevenció. Únicament si això no fos possible, es recorreria a processos de concertació *ad hoc*.

2.2.3 Mecanismes de seguiment i avaluació

La governança, coordinació i seguiment de les actuacions proposades per aquest document es treballarà a partir d'establir els espais de coordinació i seguiment entre els agents responsables d'implementar les actuacions i mesures acordades per assolir els seus objectius. Aquesta coordinació es liderarà des de Gerència/Regidoria del Districte de Ciutat Vella.

El criteri general en relació al seguiment i l'avaluació de les actuacions proposades és el de la simplicitat i l'eficiència. Per tant, això no tindrà especial incidència en els espais de governança però sí serà necessari fer un seguiment periòdic del resultats, a través d'informes d'impacte, segons els indicadors definits en base als objectius marcats per la Regidoria al respecte.

Els mecanismes proposats de seguiment i avaluació de les actuacions en aquest document són els següents:

§ Informes de seguiment: es proposa que s'elaborin informes breus (una o dues planes), que mostrin l'evolució dels principals indicadors designats per mesurar l'impacte de les principals actuacions.

§ Responsables de Actuacions: s'haurien de designar una persona responsable per cada grup de actuacions, que serà el/la responsable d'assegurar-ne l'adequada implementació, així com de proveir els indicadors de seguiment en cada cas.

§ Informes d'avaluació d'impacte: al llarg de la implementació de les actuacions proposades (2021-2030) s'elaboraran informes d'avaluació d'impacte. Es proposa que es realitzin:

- o Informe base: a l'inici de l'informe es realitzarà un primer informe per establir els indicadors de partida per les diferents actuacions

- o Informes intermedis anuals

- o Informe final: es proposa realitzar el darrer informe d'impacte durant el tercer trimestre de 2030.

2.2.4 Dotació pressupostària

A continuació es detallen els recursos extraordinaris amb els que Barcelona comptarà en els seus pressupostos de 2021 així com la seva consignació per tipus d'actuació. Aquestes categories serviran per donar una orientació dels imports disponibles per les actuacions proposades. Els imports són per a tota la ciutat.

Habitatge

- 50 M € extra per comprar pisos, especialment per la reserva del 30% d'habitatge assequible en promocions privades.
- 30 M € per adquirir “edificis singulars” per convertir-los en habitatge o espais per a l'activitat econòmica.
- 20 M € per a la rehabilitació energètica i la instal·lació de plaques fotovoltaïques en edificis públics i privats.

Obres de millora i inversions als barris

- 26 M € per fer obres a escoles que permetin millorar, rehabilitar i/o ampliar espais.
- 30 M € en inversions als barris en projectes de proximitat als districtes per rehabilitar equipaments, millorar l'espai públic i adquirir o expropiar peces d'interès públic.
- 7 M € per millorar l'enllumenat de la ciutat.

Taxes i impostos

- Reducció del 75% de la taxa de terrasses.
- Actualització dels preus de les taxes de terrasses segons el carrer.
- Recàrrec a l'impost turístic a partir del juny del 2021.
- Fraccionament de pagament de tributs municipals.
- Taxa per a les grans plataformes de comerç electrònic.
- Reducció del 75% de la taxa per a mercats sedentaris, fires, quioscos, floristeries, xurreries i vendes de castanyes per ocupació del carrer.

Reactivació econòmica de Barcelona

- 20 M € per ajudar a la reobertura i la millora d'hotels i restaurants.
- 20 M € per rescatar pimes.
- 9 M € per a plans d'ocupació i formació.
- 6 M € per adquirir baixos de protecció oficial per impulsar la vida comercial de Ciutat Vella.
- 4,5 M € per a transició i formació digital a sectors afectats.
- 3 M € en ajudes a sectors afectats per la crisi.
- 3 M € per fomentar el consum del comerç de proximitat.
- 3 M € en suport al comerç, el turisme i la restauració.
- 1,5 M € per fomentar la digitalització del comerç i les empreses.
- 1 M € extra per estimular l'activitat cultural.

Reforç dels serveis socials i d'atenció

- 12 M € per atendre menors d'entre zero i 16 anys.
- 12 M € per reforçar ajuts als lloguers, serveis d'atenció domiciliària i altres dispositius de resposta a la pandèmia.
- 1 M € per impulsar ajudes en l'IBI a famílies monoparentals, nombroses i persones vídues.

2.2.5 Resum d'actuacions

A continuació s'ofereix el resum de les actuacions proposades en aquest document, ordenades segons els seus apartats corresponents:

1. Garantir Drets

Garantia de Drets

Salut i Cures

Serveis Socials i Acció Social

Feminismes

Infància i Joventut

Educació

Persones grans i envelliment

Habitatge

Participació, Acció comunitària i Innovació democràtica

Transició digital

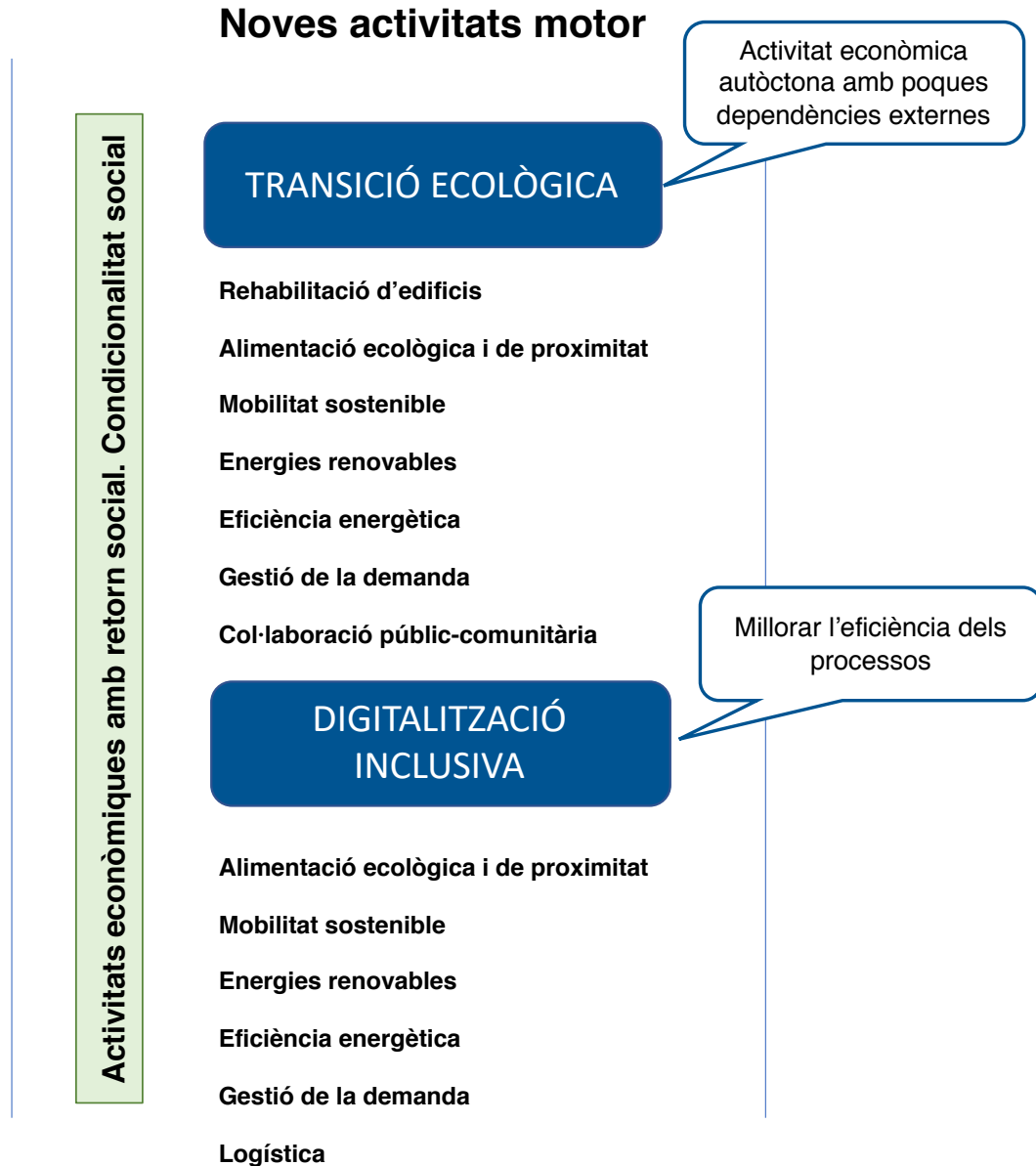
Medi ambient i Espai públic

Mobilitat sostenible i segura

Emergència climàtica

Convivència i seguretat

2. Generar noves oportunitats i activitats

Activitats complementàries

LOGÍSTICA

Les necessitats de materials dels processos industrials i els serveis

Els productes de la Transició energètica

El productes de l'alimentació ecològica i de proximitat

La connexió entre actors i entre producció i demanda

Desenvolupar xarxes econòmiques i habilitar xarxes comunitàries

COMERÇ

Comerç d'Impacte Positiu. Incentius a les externalitats positives del comerç físic

Comerç amb moneda social

Augmentar el circuit local dels fluxos monetaris i enfortir el vincle del comerç amb la població

TURISME

Consideració del Pla estratègic de turisme de Barcelona

Alliberar espai socioeconòmic i espai públic per a desenvolupar valor afegit i xarxes comunitàries

OCUPACIÓ

Plans d'ocupació amb condicionalitat social

Co-working cooperatiu

Inclusió laboral i social a través del mentoratge i les microfinances

HABITATGE

Augment d'habitatge social de lloguer

Revisió de criteris d'assignació d'habitatge públic

3. Eines de consolidació

Eines de Consolidació

Enfortir al convivència

Aplicar mecanismes normatius

4. Re-Branding del Districte

Re-Branding de Ciutat Vella

“Ciutat Vella, un lloc on viure”

5. Re-definició de l'espai públic

Processos de contractació pública

Processos de contractació pública que incorporin actuacions per a la dinamització, millora i transformació física i social

Ordenació urbanística

Modificació puntual del Pla General Metropolità (PGM)

Criteris per a una nova política d'ordenació de les activitats socio-econòmiques

Gestió dels espais

Elaborar una anàlisi i diagnosi dels Espais de Gran Afluència

Dinamització de vincles socials i comunitaris

Repensar determinats espais públics per afavorir l'ús veïnal i quotidià – guanyar espais a l'ús veïnal a partir d'intervencions urbanístiques

6. Aturar processos il·legítims

Aturar processos il·legítims

Reforçar les mesures que fomenten la convivència

Augmentar els recursos per combatre les activitats il·lícites.

7. Concertació

Concertació

Desenvolupar processos de concertació

Aribau 119, 2º 2ª

08036 Barcelona

www.ekona.cc

info@ekona.cc